

Täysistunto

Maanantai 12.12.2016 klo 23.46—4.27

Täysistunto alkoi klo 23.46. Täysistunto päättyi klo 04.27. Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (23.46—01.28 ja 03.39—04.27) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (01.28—03.39).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Nimenhuudon sijasta merkittiin läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 224/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 43/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 43/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. Asia pantiin pöydälle tähän istuntoon edellisessä, tänään 12.12.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelu

23.48 **Thomas Blomqvist r:** Värderade herr talman! Jag måste börja med att säga att det är helt otroligt hur bråttom det har varit med det här lagförslaget till jourreform och hur svagt underbyggt det är.

För det första tycker jag att hela lagförslaget borde ha behandlats i samband med landskaps- och vårdreformen. Som det nu är så är det ju en klar inskränkning i landskapens självbestämmanderätt, alltså de fråntas den helt och hållet när det gäller jourfrågan.

Grundlagsutskottet gav den 7.12 det här året sitt utlåtande om jourreformen. I utlåtandet tog man ställning till lagförslagets grundlagsenlighet vad gäller de språkliga rättigheterna. Utskottet konstaterade att regeringens modell med 12 fulljournsjukhus inte uppfyllde grundlagens krav och att den bästa lösningen skulle vara att både Vasa och Seinäjoki centralsjukhus skulle ha rätt till fulljour, det vill säga en lösning med 12+1. Enligt utskottet kunde det vara möjligt att genom en särskild lagstiftning trygga tvåspråkig service i praktiken vid Seinäjoki sjukhus. Av de här två alternativen tycker jag att det är uppenbart att de grundrätts-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

liga argumenten talar klart för att man skulle välja det förstnämnda, alltså en modell med 12+1, där Vasa centralsjukhus alltså skulle få rätt att ordna fulljour.

Seinäjäki centralsjukhus är säkert ett bra sjukhus, men det är ett finskspråkigt sjukhus i en enspråkigt finsk region och skulle man nu, som social- och hälsovårdsutskottet föreslår, förutsätta att de svenskspråkiga i praktiken ska få service på sitt modersmål i Seinäjoki så vet jag inte hur det ska lyckas. Det är en form av hasardspel, och det är inte acceptabelt när det gäller de grundläggande rättigheterna.

Jag utgår ifrån att grundlagsutskottet varit medvetet om de här utmaningarna, att trygga vård på svenska i Seinäjoki, och att utskottet uttryckligen därför betonat att de språkliga rättigheterna måste tryggas också i praktiken och att det här måste ske på lagnivå. Jag vet inte hur majoriteten i social- och hälsovårdsutskottet har resonerat när man har kommit fram till att det här skulle lyckas i Seinäjoki med den korta skrivning som man har i sitt betänkande. Vad jag kan förstå har man inte heller gjort någon språkkonsekvensanalys av det hela. Min bedömning, som jag tror att jag inte är ensam om, är att det blir både dyrare och sämre att försöka göra Seinäjoki till ett tvåspråkigt sjukhus än att gå in för en modell med 12+1.

Herr talman! Jag tycker att det här är verkligt illa för Vasaregionen, för Österbotten och för de svenskspråkiga där och för de svenskspråkiga i Finland. Men jag tycker att det är minst lika illa att man på ett principiellt plan går in för att, som jag uppfattar det, nedvärdera de grundläggande rättigheternas betydelse i lagstiftningen. Och jag måste säga att under debatten och diskussionen här tidigare i dag har det i flera ärenden lyfts fram hur viktigt det är att frångå den obligatoriska undervisningen i svenska i våra skolor, det har förts fram hur mycket billigare det skulle vara om vi skulle slippa tvåspråkigheten i vårt land, och som slutkläm på dagen så får vi social- och hälsovårdsutskottets förslag där man mer eller mindre monterar ner det grundlagsenliga skydd som vi hittills har åtnjutit.

Det känns inte bra. På ett rent personligt plan tycker jag att det här är ett frontalangrepp mot de svenskspråkiga i landet, mot de svenskspråkigas rättigheter. Den smällen kan jag säkert ta, men jag tycker det är betydligt värre att Finlands andra nationalspråk svenskan och de svenskspråkigas möjlighet att ens i teorin få service på lika grunder på det här sättet håller på att urholkas.

Jag är orolig och besviken och jag är speciellt besviken, måste jag erkänna, på centerpartiet och samlingspartiet vars samhällssyn jag i flera frågor åtminstone tidigare kunnat dela. Och i min naivitet hade jag trott att centerpartiet och samlingspartiet skulle se till att de svenskspråkigas grundlagsenliga rättigheter och allmänt respekten för grundlagens anda och bokstav skulle bestå. I dag är jag besviken, bestört och bedrövad. Jag kommer att stöda eventuella ändringsförslag som stärker den tvåspråkiga servicen i det här lagförslaget. — Tack.

23.56 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Täällä on tänään pidetty monta hyvää puheenvuoroa, joissa on nostettu esille niitä ongelmia, jotka tähän esitykseen liittyvät, mitä tulee alueelliseen työnjakoon, alueellisen tasa-arvon toteutumiseen sekä kielellisten oikeuksien toteutumiseen.

Vasemmistoliiton kanta on, että päivystysuudistuksessa palveluiden laadun lisäksi tulee turvata riittävä alueellinen liikkumavara ja riittävät mahdollisuudet alueellisesti sopia taroituksenmukaisesta työnjaosta. Monilla alueilla on luotu hyviä ja kustannustehokkaita tapoja palveluiden järjestämiseen, ja näitä ei tule heittää romukoppaan tämän uudistuksen

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

yhteydessä vaan taata alueiden riittävä liikkumavara päättää sairaaloiden välisestä työnjaosta. Siksi esitykseen meidän näkemysemme mukaan olisi pitänyt sisällyttää mahdollisuus poiketa tästä tiukasta kirjatusta linjasta leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa edellyttävien toimenpiteiden keskittämisen osalta.

Värderade talman! En annan viktig målsättning för vänsterförbundet är att de språkliga rättigheterna förverkligas och att de språkliga rättigheterna tryggas så att rätten till social- och hälsovård på sitt eget modersmål förverkligas även för de hundratusen svenskspråkiga finländare som bor i Österbotten. Det är omöjligt att förstå vilken annan modell som i praktiken skulle förverkliga det här än en sådan modell där Vasa centralsjukhus även i fortsättningen har möjlighet att erbjuda fulljour.

Jag undrar också om man inom regeringen förstår varför det här förslaget har väckt så mycket känslor bland den svenskspråkiga befolkningen i Finland. Orsaken är att det är en signal om att regeringen tydligen inte förstår vikten av att trygga de grundläggande språkliga rättigheterna. Det är en signal om att regeringen inte har ett reellt intresse av praktiska lösningar som också tryggar de språkliga rättigheterna i praktiken, inte bara på pappret. Framför allt är det en signal om att regeringen inte förstår hur viktigt det är att få service på sitt eget modersmål när det gäller tjänster som handlar om just liv eller död eller om ens hälsa, att det är då som man verkligen måste ha möjlighet att lita på att det går att få grundläggande service på det språk man talar som sitt modersmål. I det här avseendet är det här betänkandet en stor besvikelse eller en tragedi, som många ledamöter i sina egna talturer har uttryckt.

Arvoisa puhemies! Tämä päivystysuudistus olisi ehdottomasti pitänyt käsitellä vasta siinä vaiheessa, kun sote-uudistuksen kaikki keskeiset yksityiskohdat ovat selvillä. Nyt on olemassa todellinen riski, että hyvin toimivia julkisia palveluita ajetaan alas yksityisen voiton tavoittelun hyödyksi. On hyvinkin mahdollista, että julkisten palveluiden keskittäminen johtaa alueellisiin palvelutyhjiöihin, joita yksityiset palveluntarjoajat sitten tulevat täyttämään. Näin voi käydä esimerkiksi, jos kirurgisten toimenpiteiden laajan päivystyksen sairaaloihin keskittämisen seurauksena jonot lähtevät kasvuun.

Tässä ensimmäisessä vastalauseessa todetaan myös hyvin, että sosiaali- ja terveystalviteiden valinnanvapauslainsäädännössä tullaan määrittelemään, miltä osin esimerkiksi erikoissairaanhoidon kirurgiset toiminnot tulevat yhtiöitettäväksi ja kilpailtujen markkinoiden piiriin. Hallitus oli luvannut linjata valinnanvapauden sisällöstä marraskuussa, mutta koska päätöksenteko on lykkääntynyt, meiltä puuttuu edelleen olennainen tieto siitä, mikä hallituksen tavoite tältä osin on.

Myöskin tästä syystä koko tämä uudistus olisi pitänyt jättää odottamaan sote-uudistuksen tarkempaa valmistelua. Meikin kannatamme RKP:n vastalauseessa esitettyjä muutoksia tähän esitykseen, ja mikäli näitä ei hyväksytä, tämän esityksen hylkäämistä.

0.02 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies! On ilmeisesti monelle sydämen asia pyrkiä heikentämään Vaasan seudun energiaklusteria ja Pohjanmaan vientirannikkoo, kun täällä on hyvin porukkaa paikalla.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Bästa talman! När man själv eller en nära anhörig i värsta fall håller på att mista livet ska man inte behöva vänta på eller överhuvudtaget kommunicera via en tolk. Man väljer här helt kallt att försätta hundratusen svenskspråkiga medborgare i en totalt omänsklig situation. Möjligheten att i praktiken kunna bli förstådd på sitt eget språk vid akuta sjukdomsfall borde inte kunna berövas människor i dagens Finland. Här har sagts mycket gott som jag inte kommer att upprepa, men det är också fel mot den i allra flesta fall enspråkigt finska personalen i Östermyra att tvinga dem att ta ansvar för akut sjuka svenskösterbottningar. Inte skulle heller jag vilja sköta akut sjuka tyskar trots att jag har studerat tyska och kan prepositionerna utantill.

En minäkään haluaisi hoitaa saksankielisiä akuutisti sairaita, vaikka osaan prepositiot kuinka hyvin ulkoa.

Arvoisa puhemies! Pidemmittä puheitta esitän, että käsiteltävänä oleva asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

0.03 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tällainen lainsäädäntötyö on mielestäni kyseenalaista. On jopa epäeettistä päättää tällaisella aikataululla näin merkittävästä asiasta näin puutteellisen tiedon varassa. Tämä asia olisi ollut järkevintä siirtää ensi keväälle, kun sote-asiat tulevat muutenkin käsittelyyn, sillä päivystysuudistus on osa suurempaa sote-kokonaisuutta. En voi olla kysymättä, mistä tämä kiire tulee ja miksi hallitus haluaa jälleen tuoda huonosti valmistellun lakiesityksen tänne päätettäväksi. On hyvin keinokeinoista liittää tätä asiaa ensi vuoden talousarvion käsittelyyn. Päivystysuudistus on tärkeä asia, ja siksi meidän kansanedustajien velvollisuus on vaatia asialle huolellista ja laaja-alaiseen tietoon perustuvaa käsittelyä.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta sai perustuslakivaliokunnan lausunnon 8. päivä helmikuuta, ja tämän perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta on tehnyt pykälämuutoksia. Asian tärkeyden takia perustuslakivaliokunnalla tulee olla mahdollisuus arvioida nämä muutokset ennen kuin lakiesityksen käsittelyä jatketaan. Siksi kannatan edustaja Strandin esitystä asian lähettämisestä perustuslakivaliokunnan käsittelyyn.

Yleiskeskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 140/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 28/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja tuloverolain 127 d §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 229/2016 vp
Lakialoite LA 87, 101/2016 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 17/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.05 **Mikaela Nylander r:** Arvoisa puhemies! Ehdotan, että lakiehdotukset hylätään, ja lisäksi ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen, joka kuuluu seuraavasti: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta opiskelijoiden omia tulorajoja korotetaan 50 prosentilla."

Jag föreslår alltså att lagförslaget förkastas samt att ett uttalande, det jag just läste upp på finska, godkänns.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, siltä varalta, kun tässä jaettiin uusi päiväjärjestys, että kaikki edustajat eivät vielä tätä uutta päiväjärjestystä ole kerinneet käydä läpi, vielä varmemmaksi vakuudeksi toistan, että kysymyksessä on hallituksen esitys laeiksi opintotukilain ja tuloverolain 127 d §:n muuttamisesta ja siihen liittyvien lakialoitteiden ja sivistysvaliokunnan mietinnön 17/2016 vp käsittelystä, näiden asioiden toinen käsittely.

0.07 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on tietääkseni suurin leikkaus, joka tässä maassa on koskaan tehty nykymuotoiseen opintotukeen. Opintotuen yli 120 miljoonan leikkaus on myös suurin yksittäiseen etuuteen kohdistuva leikkaus tällä hallituskaudella. Yksittäisen opiskelijan kohdalla se tarkoittaa, että kuukaudessa on käytettävissä melkein 90 euroa vähemmän rahaa. Se on pienituloiselle ihmiselle todella merkittävä summa.

18—24-vuotiaat eli opiskelijat ovat jo tällä hetkellä Suomen pienituloisin väestöryhmä. Tämä johtuu pitkälti opintotuen riittämättömästä tasosta. Tästä huolimatta hallitus on päättänyt kohdistaa juuri tähän joukkoon historiallisen suuren leikkauksen. Toistan tämän vielä: pienellä tuella sinnittelevältä opiskelijalta aiotaan viedä jopa 90 euroa kuukaudessa.

Arvoisa puhemies! Opintorahan leikkauksella on myös kielteisiä koulutuspoliittisia seurauksia. Niistä huolestuttavin on koulutuksellisen tasa-arvon heikkeneminen. Opintolaina ei tällä hetkellä ole suosittua opiskelijoiden keskuudessa ymmärrettävistä syistä. Selvitysmies Roope Uusitalon keväällä julkaisemassa opintotukiraportissa todetaan, että kaikista yliopisto-opiskelijoista lainaa nosti lukuvuonna 2012—2013 vain 18 prosenttia. Opintorahaa saavienkin keskuudessa osuus on alle 40 prosenttia.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Vastahakoisuus on täysin ymmärrettävää aikana, jolloin työmarkkinoiden rakenteen ja työn luonteen muutos on tuonut epävarmuuden pysyväksi osaksi nuorten suomalaisten elämää. Korkeakoulututkinto ei enää ole tae työpaikasta tai hyvästä palkasta. Siksi monet eivät halua kartuttaa merkittävää velkataakkaa jo opiskeluvaiheessa.

Nyt opiskeleva sukupolvi on lapsuudestaan asti saanut kuulla tämänkin salin monien edustajien pitämiä puheenvuoroja suomalaisten pienyrittäjien ja asunovelallisten kohtalosta 90-luvun lamassa. Lisäksi on jo vuosia tässäkin salissa peloteltu, kuinka ylivelkaantumisen saattaa ajaa kokonaisia valtioita ja kansantalouksia polvilleen. Maksuhäiriömerkintäisiä on tällä hetkellä enemmän kuin 90-luvun laman aikana, ja erityisesti nuorten maksuhäiriömerkintöjen määrä on ollut kasvussa. Tämä on se sukupolvi, jonka vastuulle leikkausvimmainen hallitus nyt haluaa siirtää velanoton. Ilmeisesti hallitus arvioi, että yksittäisen pienituloisen opiskelijan velkakestävyys on parempi kuin Suomen valtion, joka tällä hetkellä saa lainaa negatiivisella korolla.

Niin kova on hallituksen halu velkaannuttaa nuorisomme, että se on muuttamassa jopa lakia niin, että jatkossa lainaa voidaan myöntää myös useita maksuhäiriömerkintöjä saaneille nuorille. Sen sijaan, että nuorten toimeentulo taattaisiin sosiaaliturvan muodossa, kuten kaikkien muiden kohdalla toimitaan, nuoret sysätään yhä voimakkaammin velkapolulle.

Lainaosuuden kasvattamisen vaikutuksista tasa-arvoon on syytä olla huolissaan. On totta, että Pohjoismaissa tehdyt tutkimukset eivät suoraan osoita, että pienituloisesta taustasta tulevat opiskelijat välttäisivät opintolainaa enemmän kuin muut opiskelijat. Lainapainotuksen mallin ongelma koulutuksellisen tasa-arvon näkökulmasta piilee sen sijaan siinä, että eri taustoista tulevilla on erilainen riskinottohalukkuus ja -kyky, mikä suomeksi sanottuna tarkoittaa, että toisille tulee suurempi kynnys hakeutua korkeakouluun.

Kuten selvitysmies Uusitalonkin raportissa todetaan, voi pelko velkaantumisesta opiskeluaikana olla suurempi pienituloisista perheistä tulevilla opiskelijoilla, jotka eivät voi luottaa vanhempien mahdollisuuteen tai halukkuuteen tukea opiskelijoita taloudellisesti siinä tapauksessa, että opinnot jäävät kesken tai opintojen menestyksellisen suorittamisen jälkeenkin työllistyminen ei onnistu. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Arvoisat kollegat, pyytäisin kiinnittämään huomiota siihen, että nyt käsitellään hallituksen esitystä erittäin isoista leikkauksista opintorahaan eli puhutaan historiallisesta heikennyksestä opiskelijoiden toimeentuloon, ja tämä yleinen keskustelu täällä vähän häiritsee tätä puheen pitämistä.

Suomessa koulutus on, kuten tiedämme, jo nyt voimakkaammin periytyvää kuin muissa Pohjoismaissa. Siirtyminen opintotukimalliin, jossa opiskelijoiden odotetaan rahoittavan yhä suuremman osan toimeentulostaan itse lainan muodossa, uhkaa vahvistaa tätä epätasa-arvoista kehitystä entuudestaan.

Arvoisa puhemies! Opintotuen leikkaaminen pidentää opiskeluaikoja, kun opiskelijoiden työnteke lisääntyy entuudestaan. Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen arvion mukaan puhuttaisiin vähintään noin kolmesta lisäkuukaudesta. Tältä osin tämä hallituksen uudistus on ristiriidassa hallituksen korkeakoulupoliittisten tavoitteiden kanssa. Myös säästöt julkistalouteen voivat tämän vuoksi jäädä suunniteltua pienemmiksi.

Opintotuen riittämätön taso on jo nyt yksi keskeisimpiä syitä opiskeluajan työnteolle. Tuen reaaliarvo on jatkuvasti heikentynyt vuodesta 1992, jolloin nykymuotoiseen opintotukijärjestelmään siirryttiin. Järjestelmän käyttöönoton jälkeen opintotukeen on käytän-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

nössä tehty vain yksi ainoa tasokorotus ja indeksiin tuki sidottiin vasta 2014. Jo seuraavana vuonna, syksyllä 2015, Sipilän hallitus päätti poistaa indeksisidonnaisuuden.

On todella ristiriitaista ja irvokasta, että sama hallitus, joka vuosi sitten lopetti opintotuen indeksin, nyt aikoo sitoa tulorajat indeksiin. Yksi keskeinen opintoja viivästyttävä tekijä on siis opiskelijoiden työnteko, ja nyt työtulot kiinnitetään indeksiin mutta itse opintotukea ei. Eli ilmeisesti opiskelijoita halutaan kannustaa tekemään lisää työtä ja valmistumaan tämän vuoksi nykyistä hitaammin.

Arvoisa puhemies! Mittavien koulutusleikkausten lisäksi hallitus kurittaa opiskelijoita anteeksiantamattomalla tavalla. Lainaosuuden kasvattaminen heikentää koulutuksellista tasa-arvoa, maksullistaa suomalaisen koulutuksen ja syventää jo valmiiksi pienituloisten nuorten aikuisten taloudellista ahdinkoa. Siksi kannatan edustaja Nylanderin esitystä siitä, että tämä hallituksen esitys hylätään.

0.15 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Minä myös kannatan edustaja Nylanderin tekemää hylkäsesitystä ja lausumaehdotuksia.

0.15 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Sanon heti alkuun tärkeimmän asian tästä hallituksen esityksestä, ja se on se, että tämä opintorahan leikkaus lähes sadalla eurolla kuukaudessa on, ja voi olla, merkittävä ongelma koulutuksellisen tasa-arvon kannalta. Opiskelijan oman tai hänen perheensä rahoitusvastuun kasvaessa kasvaa myös sosioekonomisen aseman vaikutus koulutusmahdollisuuksiin ja valintoihin.

Tiedämme, että lainanottomahdollisuuksien suhteen opiskelijat ovat todella eriarvoisessa asemassa myös koulutusalan perusteella. Monilla epävarman työllisyystilanteen aloilla opintolainan ottaminen on selvästi toisia aloja suurempi riski. Arvioin näin, että kun hallitus on käynyt näitä ohjelmaneuvotteluja — se on näkynyt vähän monissa muissakin asioissa — niin hallitus ei ole varmaan loppuun asti tätäkään, sen sosiaalisia vaikutuksia, kyennyt arvioimaan.

Toisena asiana nyt haluaisin korostaa sitä, että Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa opiskelijan perheellistymistä ei oteta huomioon opintotuessa. Opintotuki on myös ainoa suomalaisen syyperusteisen sosiaaliturvajärjestelmän osa, jossa perheellisyys ei vaikuta etuuden suuruuteen. Opintorahan leikkauksen lisäksi merkittävä osa perheellisistä opiskelijoista menettää toimeentulotukituloa opintolainan määrän kasvaessa. Ja niin kuin täällä jo edustaja Li Andersson erinomaisessa puheenvuorossaan totesi, niin tämä lähes 120 miljoonan euron leikkauksien kohdentaminen yhteiskunnan pienituloisimman ryhmän toimeentuloon on lyhytnäköistä politiikkaa. Nimittäin nykyiselläänkin suurin opintoja hidastava tekijä on opiskelijoiden heikko toimeentulo, ja nämä leikkaukset turvasta vain pahentavat asiaa.

Sitten vielä yksi näkökohta. Tämä kokonaistukiajan leikkaaminen 64 opintotukikuukaudesta 54 kuukauteen rajoittaa erityisesti ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden opiskelijoiden mahdollisuuksia opiskella ylempi korkeakoulututkinto yliopistossa. Mielestäni tämän kokonaistukiajan leikkaus ei todellakaan noudata Bolognan prosessin tavoitteiden henkeä opiskelijoiden liikkuvuuden suhteen. Eli ammattikorkeakouluopiskelija jää tässä heikommalle asemalle.

Käymättä nyt näin yösydännä sen enempää näitä ongelmakohtia lävitse: jo nämä riittävät siihen, että on helppoa, välttämätöntä ja tähdellistä tukea, kannattaa edustaja Nylanderin ehdotusta, että ensimmäinen ja toinen lakiesitys hylätään.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

0.20 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Tuen, kuten edustaja Gustafssonkin, edustaja Nylanderin ehdotusta 1. ja 2. lakiesityksen hylkäämisestä.

Opintorahan leikkaaminen 86 eurolla kuukaudessa — se on iso raha opiskelijalle: se tarkoittaa summaa, jolla opiskelija voi opiskelijaruokalasta ostaa koko kuukauden aamiaiset ja lounaat. Eli se on merkittävä leikkaus opiskelijoiden toimeentuloon, vaikeuttaa merkittävästi ellei tee mahdottomaksi sitä, että opiskelija sinnittelee pelkällä opintotuella ja asumistuella.

Aivan kuten edustaja Gustafsson totesi, erityisesti tämä opintotukiajan leikkaaminen vaikeuttaa niiden opiskelijoiden asemaa, jotka ovat suorittaneet ammattikorkeakoulututkinnon ja jatkavat opinkelujaan yliopistossa.

Korostaisin vielä sitä, että tämä erityisesti vaikeuttaa perheellisten opiskelijoiden asemaa eikä tämä ole ainoa tässä istunnossa käsiteltävä lakiesitys, joka vaikeuttaa perheellisten opiskelijoiden asemaa. Meillä on nimittäin myöhemmin tällä listalla opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin, joka useiden opiskelijoiden kohdalla on myönteinen uudistus mutta joka nimenomaan perheellisten opiskelijoiden elämää vaikeuttaa. Eli tässä nyt yleisten koulutukseen kohdistuvien leikkauksien ohella nimenomaan perheellisiin opiskelijoihin kohdistuvia tukia leikataan kahdesta kohdasta, ja tämä todella toimii vastoin sitä suomalaisessa yhteiskunnassa pitkään omaksuttua ja hyväksi havaittua tavoitetta, että yhteiskunta pyrkii edistämään sitä, että ihmiset opiskelevat aivan riippumatta siitä, minkälaisesta perhetaustasta ja mistä päin Suomea he ovat, mikä on ollut (Puhemies koputtaa) keskeinen syy siihen, että Suomi on monissa asioissa kuitenkin niin hyvä maa kuin on.

0.22 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikaisemmissa puheenvuoroissa on tullut esiin suuri huoli siitä, että opintorahan tason pientyminen nykyisestään vie mahdollisuudet monenlaisten ruoka-annosten ostamiseen, kuten nyt vihreiden uusin somekampanja kertoo. Kuitenkaan näissä kampanjoissa ei muisteta kertoa sitä, että opiskelijoiden yhteenlaskettu opintotuki ja koko opiskelujen aikainen rahallinen tuki nousee eli käteenjäävä raha useimmilla opiskelijoilla kasvaa ilman opintolainan osuutta — eli tämä opintolaina on plussaa vielä tähän päälle. Kun opiskelijat siirtyvät yleisen asumistuen piiriin tässä opintotukilain muutoksen yhteydessä — myös tästä hallitus päätti — niin suurimmalla osalla opiskelijoista tosiaan opiskelujen aikainen tuki nousee ja nimenomaan yksin asuvat pienituloiset voittavat tässä uudistuksessa. Näin on, hallitus toteuttaa tämän. Opintotukimenot pienenevät, (Puhemies koputtaa) mutta opiskelujen aikainen toimeentulo paranee.

0.23 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jarva ei anna aivan totuudenmukaista kuvaa nyt tästä kokonaisuudesta, koska tämän opiskelijoiden siirtämisen yleisen asumistuen piiriin yhteydessä se tarkoittaa myöskin sitä, että 40 000 opiskelijaa kokonaan menettää oikeuden asumisen tukeen, minkä lisäksi tämä laskee toimeentulon tasoa perheellisille opiskelijoille, joille, kuten edustaja Gustafsson omassa puheenvuorossaan totesi, ei ole suomalaisessa järjestelmässä mitään erillistä tukea tai huoltajakorotusta niin kuin muissa Pohjoismaissa. Kyllä tämä uudistus yhdistettynä tähän merkittävään, historiallisen suureen opintorahan leikkaukseen on todella merkittävä heikennys opiskelijoiden asemaan. (Jukka Gustafsson: Näin on, näin on!)

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

0.24 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täydentäisin edustaja Anderssonin puheenvuoroa myös sillä, että nimenomaan asumistukeen liittyen tämä uudistus kuitenkin vähentää asumistukeen oikeutettujen opiskelijoiden määrää 22 prosentilla ja osan opiskelijoista asumistuki tulee pienenemään, ja erityisesti tämä teettää hankaluuksia perheellisille opiskelijoille. Haluan myös tässä todeta, että ei voi antaa tällaista virheellistä kuvaa näitten opiskelijoitten osalta, että tämä olisi niin yksiselitteistä kuin edustaja Jarva kuvaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Elomaa, ja sitten edustaja Jarva, ja sen jälkeen listaan.

0.24 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asumislisän piirissä olevat opiskelijat lasketaan yleisen asumistuen piiriin pääosin, ja näin suurimmalla osalla toimeentulo paranee. Tämä on faktaa. Mutta totta kai näiden perheellisten opiskelijoiden osalta tämän huoltajakorotuksen puutos on negatiivinen asia, ja niinpä SiVin lausumaehdotuksessa onkin se, että hallitus ottaisi huomioon, että huoltajakorotus tulisi tulevaisuudessa.

0.25 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä näistä perheellisistä opiskelijoista — en edellisessä puheenvuorossa vielä heihin päässytäkään. Eli todellakin Suomessa on tämä ryhmä jätetty tästä sosiaaliturvaosasta, eli opiskelijoita tässä ei ole huomioitu ja myöskään muitten Pohjoismaitten tapaan ei ole aikaisemmin huolehdittu tästä huoltajakorotuksen lisäämisestä opintotukeen, ja tässä yhteydessä tämä on välttämätöntä. Eli nimenomaan, jotta perheelliset opiskelijat voidaan tässä asumistuen muutoksen ja opintotukimuutosten yhteydessä huomioida ja heidän menetyksensä korvata, niin tämä huoltajakorotus tulee ottaa osaksi opintotukea, ja tähän sivistysvaliokunta otti myönteisen kannan.

Vielä haluaisin tuohon yleiseen asumistukeen siirtymisestä todeta niitten opiskelijoitten osalta, joilla tämä asumisen tuki laskee, että he ovat paremmin pärjääviä pariskuntia. Ihmettelen kyllä, että oppositio haluaa nimenomaan nyt hyväosaisia tässä suosia, ja tämä ei olisikaan oikein. Tämä on nimenomaan sosiaalisesti oikeudenmukainen, että pienituloisemmille yksin asuville korkeilla vuokrilla asuville opiskelijoille kohdennetaan tämä tuki.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava puheenvuoro on listapuheenvuoro.

0.26 **Eva Biaudet r:** Ärade talman! Jag vill också understöda riksdagsledamot Nylanders förslag om förkastande och förslag till uttalande. Vi lever i en tid där unga människor och studerande har mindre trygghet och tro på framtiden än på väldigt länge. Det hindrar dem att skaffa barn, det blir svårt för dem att fatta beslut om studier eller att leva ett normalt liv. Det är väldigt krävande att be att de ska ta stora beslut om att leva på skuld under hela sin studietid. Finland är ändå ett land där vi har råd att satsa på våra ungdomar. Det är viktigt att de utbildar sig, och att alla ungdomar ska kunna ha samma möjligheter att utbilda sig oberoende av hurdan ekonomisk situation deras föräldrar har.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Olen erittäin huolestunut siitä, että varsinkin perheet ovat hankalassa tilanteessa, ja mielestäni ei ole mitään syytä esittää, että toivoo parempia aikoja ja silti on nyt sitten suostuttu heikentämään opiskelijoiden taloudellista asemaa näin. Ei ole mitään sellaista, joka antaisi sen anteeksi sivistysvaliokunnalle. — Kiitoksia.

0.28 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä edellä on kerrottu, kyllä-hän tämä leikkaus opintotukeen on historiallisen suuri ja se näkyy kyllä opiskelijoiden kukkarossa todella suurena lovena. Ja se, että myös opintotukikuukausien määrää vähennetään, tietää sitä, että yhä useamman on vaikeampi selviytyä opintoajastaan. Täytyy tehdä töitä entistä enemmän siinä ohella, minkä mukaan helposti sitten taas opinnot venyvät.

Vaikka täällä on puhuttu, että se, että opiskelijat siirretään yleiseen asumistukeen, tuo helpotusta monen opiskelijan kohdalla, hyvä näin, mutta sinne jää kyllä ryhmiä, niin kuin nämä perheelliset opiskelijat, joiden asumistuki vain heikkenee. Tässä on puhuttu, että tarvittaisiin huoltajakorotusta. No niin varmasti tarvittaisiin, ja se, että mietinnössä siihen suhtaudutaan myönteisesti, ei valitettavasti vielä paranna tämänhetkistä tilannetta, jos siihen ei ole budjetoitu vielä euron euroa.

Kannatan tätä edustaja Hassin tekemää hylkäysvastalauseetta 2.

0.29 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty jo perinpohjaisesti läpi se, että tämä opintorahan leikkaus on historiallinen, näin suurta leikkausta ei aiemmin ole tehty ja että opintotukikuukausien leikkaaminen on sekin myös historiallinen, joka uhkaa muodostaa ison loukun opiskelijoille.

Otan esiin ongelman, jota täällä on käsitelty vähemmän. Ensinnäkin, opintotukikuukausien rajausta heikentää opiskelijoiden mahdollisuuksia ympärivuotiseen opiskeluun, eikä tavoite kolmannen lukukauden käyttöönnotosta toteudu tällä tavalla rajaamalla tukikuukausia.

Toinen ongelma on se, että samalla otetaan käyttöön tuen ehdoissa 20 opintopisteen raja lukukaudessa. Tämä on asia, josta pitäisi luopua. Tuntuu kohtuullisen epärealistiselta, että jos opiskelija on opiskellut vaikkapa 5 opintopistettä kuukaudessa koko opintojen ajalta mutta sitten tulee yksi lukuvuosi, jolloin opintopisteitä kertyykin vaikka ison työn puolesta vain 19, niin tuki lakkautetaan kokonaan, ja näin tässä tulee käymään. Tämä tulee aiheuttamaan vahingollisia loukkuja monille opiskelijoille myös heistä riippumattomista syistä.

Tämän perusteella kannatan sitä, että 1. ja 2. lakiehdotus hylätään.

0.30 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Helsingin yliopisto nousi tänä vuonna sijalle 56 Shanghain yliopistoverailussa. Sijoitus parani 11 sijaa viime vuodesta. Pohjoismaisten yliopistojen joukossa Helsingin yliopisto sijoittui kolmanneksi. Edellä olivat vain Kööpenhaminan yliopisto ja Karoliininen instituutti. Viime vuonna edellä olivat vielä Osloon ja Uppsalan yliopistot. Suomi voi todellakin olla ylpeä tasa-arvoisesta ja laadukkaasta koulutusjärjestelmästä.

Tämä hallitus uudistaa opintotukilakia. Pohjoismaista vain Islannissa opintotuki on kokonaisuudessaan lainaa. Onneksi Suomessa ei ole. Norjassa opintotuki myönnetään alkuun lainana mutta opintosuoritusten ja valmistumisen perusteella siitä enintään 40 prosenttia muutetaan opintorahaksi. Tanskassa opintorahaa saa puolestaan selvästi eniten.

Meillä ei ole näyttöä siitä, että lainapainotteisempaan suuntaan meneminen aiheuttaisi epätasa-arvoa. Tämän esityksen lainapainotteisempi opintolaina tuskin vähentää nuorten

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

intoa hakea muun muassa lääkikseen. (Jukka Gustafsson: Esimerkki on hyvä, nimen-omaan lääkikseen ei varmaan vaikuta!) Siinä mielessä puheet lainapainotteisen tukijärjestelmän riskeistä koulutuspolitiikalle tai demokratiakehitykselle ovat ylimitoitettuja.

Hallituksen esityksessä korkeakouluopiskelijoiden opintorahan taso ehdotetaan yhtenäistettäväksi. Korkeakouluopiskelijoiden opintoraha laskee 250 euroon, aiemmin se oli 337 euroa, ja opintolainan valtiontakauksen maksimimäärä nousee 650 euroon, aiemmin se oli 400 euroa, ja korkeakouluopintojen maksimitukiaika laskee 54 tukikuukauteen, aiemmin 64 kuukautta. Takaisinperittävän opintotuen korotus laskee 7,5 prosenttiin. Se oli aiemmin 15 prosenttia, ja tämä on erittäin hyvä asia.

Toinen hyvä asia on se, että eri koulutusasteiden opiskelijoiden yhdenvertaisuuden parantamiseksi luovutaan vanhempien tulojen vähentävästä vaikutuksesta opintorahaan itsenäisesti asuvien 18- ja 19-vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden osalta. Tämä on todellakin hyvä asia, koska Suomessahan ei ole kuitenkaan vanhemmilla ollut velvollisuutta tukea toisen asteen opiskelijoita kotona, vaikka rahaa olisi ollut. Joten tämä on hyvä tasa-arvokehitys.

Asumislisän piirissä olevat opiskelijat siirtyvät pääsääntöisesti yleisen asumistuen piiriin. Se korottaa yksin asuvien opiskelijoiden tuloja useissa tapauksissa kymmenillä euroilla kuukaudessa.

Ja perheelliset tulee jatkossa huomioida, ja tähän varmasti sitten palaamme.

0.34 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyytäisin edustajilta, erityisesti sivistysvaliokunnan jäseniltä, tarkkuutta, kun viitataan näihin tehtyihin tutkimuksiin ja siihen, mitkä ovat tämän lainapainotteisemman opintotuen vaikutukset koulutukselliseen tasa-arvoon. Se, mitä siis tiedämme Pohjoismaissa tehdyistä tutkimuksista, on se, että pienituloisesta taustasta tulevat opiskelijat eivät välttä opintolainan nostamista enemmän kuin muut opiskelijat siinä vaiheessa, kun ovat jo korkeakoulussa opiskelemassa. Mutta suurin uhkakuva tässä on se, että opintotukijärjestelmän muuttaminen lainapainotteisemmaksi johtaa siihen, että pienituloisesta taustasta tulevat opiskelijat eivät enää hakeudu korkeakoulutukseen nykyisessä mittakaavassa, minkä pitäisi olla suuri huolenaihe erityisesti Suomessa, jossa korkeakoulutus jo nyt on periytyvämpää kuin muissa Pohjoismaissa.

0.35 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näissä muissa Pohjoismaissa, joissa on enemmän lainapainotteisempi opintotuki kuin Suomessa, ei ole mitään merkkejä siitä, että suositut ammatit ja yliopistot eivät saisi opiskelijoita. Varmasti kun menemme lainapainotteisempaan suuntaan, niin en usko, että juristiksi, lääkäriksi, opettajaksi tai johonkin muuhun ammattiin hakee ihmisiä vähemmän. Tämä pelottelu on tässä tapauksessa turhaa. Kysymys ei ole mistään radikaalista muutoksesta, vaan me itse asiassa tässä menemme vähän lähemmäksi muita Pohjoismaita.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

0.36 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä on todettu, niin tällä lakiesityksellä opintotukeen tehdään historiallisen suuria leikkauksia. Esityksen mukaan opintorahaa tullaan leikkaamaan noin 90 eurolla, se tulee olemaan noin 250 euroa kuukaudessa. Tukikuukausia tullaan vähentämään ja tuen ehtoja tiukennetaan sekä hallitus siirtää

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

opiskelijoita entistä enemmän lainapainotteisuuden suuntaan. Esitys on monella tapaa epäoikeudenmukainen sekä vie monelta opiskelijalta mahdollisuuden korkeakouluopintoihin.

Opiskelijat ovat pienituloisia. Riittävällä toimeentulolla on suuri merkitys opiskelijan arjen opintoihin, niiden etenemiseen sekä muuhun elämään. Jatkuva pohdinta siitä, riittävätkö rahat ruokaan, asumiseen ja muihin pakollisiin menoihin, vaikeuttavat opintojen suorittamista, aiheuttavat ylimääräistä stressiä ja ahdistusta sekä pitkittyneinä vaikuttavat myös sairastumiseen sekä syrjäytymiseen. Jos opiskelija ei saa riittävää opintopistemäärää kerättyä, maksetut opintotuet peritään takaisin. Oikeuden tukeen saa takaisin vasta, kun on kerryttänyt riittävät opintopisteet, mutta tästä pitäisi selvitä ilman tukea. Elikkä käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kun on menettänyt pisteet, ei saa toimeentuloa, pitää mennä töihin, ja samanaikaisesti, kun olet työssä, niin pitäisi myös opiskella. Elikkä tämä hallituksen tekemä esitys siitä, että tukikuukausia tullaan vähentämään ja tuen ehtoja tullaan tiukentamaan, tulee vaikeuttamaan monella tapaa monen opiskelijan jatkosuunnitelmia ja mahdollisuuksia opiskella. Toimeentulon saamiseksi opiskelijan on oltava siten töissä ja samalla kerrytettävä riittävät opintopisteet, jotta saisi jälleen opintorahaa ja voisi keskittyä opintoihin. Tästä syntyy vaikeasti hallittava oravanpyörä.

Opiskelijat eivät ota mielellään lainaa. Onkin syytä olettaa, että leikkaukset tulevat lisäämään opintotuen takaisinperintöjä, joita tehdään nyt jo noin 10 prosentille tuensaajista. Ehtojen tiukentuessa perinnät voivat synnyttää kierteen, joka johtaa vaikeampiin toimeentulo-ongelmiin ja opintojen keskeytymisiin. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat perheelliset opiskelijat, jotka ovat jo nykyisessä järjestelmässä jääneet ilman riittävää tukea.

Hallitus perustelee, että opiskelijat investoivat lainarahalla itseensä, mutta muuttuneessa työelämässä sijoituksen tuotto on kaikkea muuta kuin varma. Me tiedämme, että työelämän epävarmuus on tätä päivää ja tulevaisuutta, ja siltä osin opiskelijat eivät mielellään panosta lainarahaan vaan haluaisivat pikemminkin keskittyä opintoihin. Korkeakoulutettujen työttömyys on noussut 150 prosentilla vuoden 2008 jälkeen. Nuoret ovat viisaita ja katsovat opiskelua pitemmälle. He haluavat rakentaa itselleen mahdollisimman turvallista tulevaisuutta eivätkä ottaa kannettavakseen yli 20 000 euron lainataakkaa, jonka maksaminen on heille epävarmaa nykyisessä silpputyöyhteiskunnassa.

Ne, jotka saavat opiskeluunsa vanhempien tukea, selviävät kyllä. Opintojen maksuttomuus ja riittävä opintotuki ovat kuitenkin taanneet myös muille mahdollisuuden korkeakoulutukseen ja sosiaaliseen nousuun. Pienenä maana Suomella ei ole varaa siihen, että yksikään nuori jäisi koulutuksen ulkopuolelle toimeentulon riittämättömyyden vuoksi. Nyt tämä on todellinen riski.

Arvoisa puhemies! Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa opiskelijan perheellistymistä ei oteta huomioon opintotuessa. Suomessa on noin 45 000 perheellistä opiskelijaa. Heistä noin 60 prosenttia elää köyhyysrajan alapuolella. Nyt hallitus heikentää heidän asemaansa entisestään. Hallitus leikkaa siis opintotukea noin 28 prosenttia ja pakottaa opiskelijat ottamaan lainaa toimeentulonsa perustan turvaamiseksi. Tämän seurauksena opiskelijaperheiden köyhyys syvenee entisestään. Tämä pakottaa perheellisen opiskelijan menemään töihin, jolloin riskinä on, että hänen opintonsa viivästyvät tai keskeytyvät kokonaan. Muiden Pohjoismaiden opintotuessa on käytössä joko lapsi- tai huoltajakohtaiset korotukset. Suomi on ainoa maa, jossa huoltajakorotusta opiskelijaperheille ei ole. Tästä syystä olen useaan otteeseen esittänytkin sitä, että huoltajakorotus tulisi palauttaa, ja työn ansaintarajan helpottamista perheellisille opiskelijoille.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä haluan todeta sen, että esitän sosialidemokraattisen vastalauseen 1 mukaisen hylkyesityksen, että 1. ja 2. lakiehdotus hylätään vastalauseen 1 mukaisena.

0.42 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Huhtasaari totesi, Suomessa jokaisella nuorella on mahdollisuus opiskella. Se on arvokas, kullannarvoinen asia. Aikaisemmin ihan näin ei ollut vaan siihen vaikutti enemmän kuin tänä päivänä esimerkiksi vanhempien tulotaso.

Tässä hallituksen esityksessä yhtenäistetään korkeakouluopiskelijoiden ja toisen asteen opiskelijoiden opintotuen tasot. Esityksessä on paljon positiivista mutta myös miinusmerkkisiä asioita.

Positiivisista:

Vanhempien tulojen vähentävä vaikutus opintorahaan poistuu 18—19-vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden osalta. Myös tämä sisältää opintolainan valtiontakauksen noston. Jos opiskelija joutuu maksamaan opintorahaa takaisin, koska tulot ovat ylittyneet hyväksytyn rajan, korotus lasketaan 7,5 prosenttiin. Asumislisän piirissä olevat opiskelijat lasketaan yleisen asumistuen piiriin pääosin. Tämä tarkoittaa sitä, että suurimmalla osalla tulotaso paranee.

Tällä hallituksen esityksellä tähdätään myös siihen, että tutkinto suoritettaisiin tavoiteajassa. Kuitenkin tähän tukiaikaan sisältyy myös 3 kuukauden jousto, ja harkinnanvarainen tukiajan pidennys säilyy edelleen, ja maksimi siinä on 9 kuukautta. Se on hyvä, että se säilyy.

Lainapainotteisuuden lisääntymistä opiskelussa kritisoitiin monissa asiantuntijalausunnoissa. Mutta jos me mietimme aikaisempia aikoja, lainarahalla opiskelu oli itsestäänselvä asia. Suurimmalla osalla oli lainaa, asumistukia ei ollut eikä opintorahoja. Tänä päivänä kuitenkin on opintolainahyvitys, opintolainavähennys ja myös valtiontakaus lainassa, joka tukee opiskelijaa.

Haettaessa työpaikkaa tänä päivänä työkokemus katsotaan suureksi plussaksi, totta kai. Siksi pitäisi todella tärkeänä, että opiskeluaikana tapahtuvaa ansiorajaa pitäisi nostaa, ettei tulisi vuoden lopussa niitä ikäviä yllätyksiä, kun ei ole huomattukaan, että on tienattu vähän liikaa. Sen takia tämä ansioraja saisi olla korkeampi.

Maksuhäiriömerkintä ei enää estä valtiontakauksen myöntämistä, ja tähän on erittäin hyvä asia. Maksuhäiriömerkintöjä on hyvin paljon kyllä nuorilla, ja on vakava asia, että ne ovat lisääntymään päin. Näin ollen tätä asiaa pitää seurata tarkasti.

Kuten täällä salissa on tullut monasti esille, negatiivinen asia tässä esityksessä on tietysti se, että perheelliset opiskelijat kuitenkin kärsivät tästä esityksestä. Koska tämä on otettu tosi tarkasti huomioon sivistysvaliokunnassa myös hallituspuolueiden edustajien taholta, tämä lausumaehdotus on erittäin tärkeä tässä mietinnössä. Siinä ehdotetaan, että opintotukeen harkittaisiin huoltajakorotusta. Kuten tiedämme, Pohjoismaissa tämä on käytössä, ja tämä on todella tarpeellinen myös suomalaisille opiskelijoille.

Jos tässä lopuksi, arvoisa puhemies, voisi jotain ehdottaa, niin jos ajatellaan näitä asumismuotoja, mitä opiskelijoilla on, jokaisella on oma pieni soppensa ja asuntonsa, niin näitä kimppekämppeiden rakentamisia voisi ajatella lisättävän huomattavasti. Näin me pystyisimme vaikuttamaan myös näihin asumiskustannuksiin positiivisesti. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

0.47 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Opintososiaalisten etuuksien tarkoitus on tarjota kaikille opiskelijoille mahdollisuus täysipäiväiseen opiskeluun. Jotta tasa-arvoiset opiskelumahdollisuudet toteutuisivat, tulee opintososiaalisen järjestelmän olla kunnossa ja opintotuen olla indeksiin sidottu. Jo nykyisellään opintorahan taso on matala, ja erityisesti toisen asteen opiskelijan tuki ei riitä turvaamaan perustoimeentuloa. Jos hallitus pitää opintoaikojen lyhentämistä tavoitteena, niin tämä lakiesitys ei sitä tavoitetta kyllä tue. Yhä useampi opiskelija joutuu menemään töihin, ellei hänellä sitten ole varakaita vanhempia kustantamassa näitä opintoja.

Opintorahan leikkaus ja opintotukikuukausien vähentäminen ovat merkittäviä ongelmia myös koulutuksellisen tasa-arvon kannalta. Opiskelijan oman tai hänen perheensä rahoitusvastuun kasvaessa kasvaa myös sosioekonomisen aseman vaikutus koulutusmahdollisuuksiin ja koulutusvalintoihin. Helsingin yliopistossa valmistui tänä keväänä väitöskirjatutkimus, joka osoitti selkeästi, että vanhempien sosioekonominen asema periytyy opiskelussa ja myöskin opiskelijavalinnoissa. Tämä lainapainotteisuuden lisääminen tulee vähentämään nimenomaan pienituloisten perheiden nuorten opiskelumahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kiljusen esittämää vastalauseetta 1 ja sitä, että 1. ja 2. lakiehdotus hylätään.

0.49 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Opintotuen näin merkittävä leikkaus on kohtuuton ja ristiriidassa niiden tavoitteiden kanssa, joita opintojen etenemiselle on jo pidemmän aikaa asetettu. Opiskelijat ovat jo nyt yksi suurimmista pienituloisten ryhmistä, ja iso osa opiskelijoista elää köyhyysrajan alapuolella. Opintorahan leikkaaminen reilulla 86 eurolla kuukaudessa vaikuttaa merkittävästi opiskelijoiden toimeentuloon ja tulee vaikeuttamaan erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla asuvien opiskelijoiden elämää. Jo tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla ja muilla kasvavilla kaupunkiseuduilla asuvien opiskelijoiden opintoraha ja asumislisä menevät kokonaisuudessaan asumisen kustannuksiin. Opintorahan näin merkittävä leikkaaminen ajaa opiskelijat entistä syvempään ahdinkoon.

Nyt käsitellyssä olevan hallituksen esityksen myötä yhä isompi osa opiskelijoista joutuu tekemään opintojen ohella töitä, jotta voi maksaa vuokransa, ruokansa ja muut välttämättömät elinkustannukset. Leikkaus on epäoikeudenmukainen ja tulee viivästyttämään opiskelua entisestään.

Opintolainaosuuden kasvattaminen ei helpota opiskelijoiden tilannetta, koska suuri osa opiskelijoista ei halua ottaa kymmenientuhansien eurojen velkataakkaa kannettavakseen epävarmojen työmarkkinoiden ja pirstaleisten työurien vuoksi. On myös kohtuutonta pakottaa yksilöt nostamaan lainaa perustoimeentulonsa turvaamiseksi. Erityisen irvokkaan tästä esityksestä tekee se, että hallitus on jatkuvasti vedonnut yleisessä talouspolitiikassaan siihen, että velkaantumista pitää vähentää. Samat säännöt eivät siis päde hallituksen politiikassa yksilöihin kuin mistä he valtakunnan talouspolitiikassa puhuvat.

Tutkimusten perusteella, kuten täällä on useassa puheenvuorossa tullut esiin, tiedetään myös se, että opintolainan ottaminen on yhteydessä opiskelijoiden sosioekonomiseen taustaan. Korkeakoulutuksen periytyvyys on jo tällä hetkellä ongelma, ja nyt tätä halutaan pahentaa entisestään siirtymällä lainapainotteisempaan opintotukeen. Kaikilla aloilla ja korkeakoulututkinnoilla ei ole myöskään odotettavissa korkeaa tulotasoa, jolla velan voisi myöhemmin maksaa takaisin.

Arvoisa puhemies! Viime aikoina on uutisoitu jälleen yhteiskuntamme yhdestä häpeätahrasta eli siitä, että monet yhteiskunnan heikompiosaiset on pakotettu leipäjonoihin, jot-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

ta he tulisivat toimeen ihan tavallisessa arjessaan. Jonoissa käy entistä enemmän myös perheitä, nuoria ja opiskelijoita. Lainapainotteisuuden kasvattaminen lisää yhteiskunnan eriarvoistumista ja on selvä askel taaksepäin opintotukijärjestelmässä. Tämä hallitus on osoittanut opiskelija- ja koulutusvihamielisyytensä niillä lukuisilla leikkauksilla, joita se on esittänyt ja tehnyt kansanedustajiensa tuella varhaiskasvatukseen, koulutukseen, osaamiseen ja nyt opintotukeen. Samalla hallituspuolueiden edustajat näyttävät asenteensa ja ymmärtämättömyytensä sitä todellisuutta kohtaan, jossa opiskelijat tänä päivänä elävät. Enkä pidä myöskään erityisen hedelmällisenä sitä, että viitataan menneisiin aikoihin, kun työmarkkinat ja elämä on ollut aivan erilaista. Nyt elämme tässä todellisuudessa, tässä maailmassa, ja opiskelijoiden asema ja tilanne on tällä hetkellä aidosti hyvin vaikea monien osalta.

Opintotuen räikeä leikkaus ei ole poikkeus hallituksen politiikassa, vaan se on jatkoa sille politiikalle, jota se on tehnyt purkaessaan opintotuen indeksisidonnaisuuden, säätäessä pakolliset lukukausimaksut EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille opiskelijoille ja tehdesään massiiviset leikkaukset koulutuksesta, osaamisesta, tutkimuksesta ja sivistyksestä. Mielestäni nyt on hyvä hetki kysyä, mitä seuraavaksi. Tällä hallituskaudella on väläytetty myös lukukausimaksujen mahdollistamista ja käyttöönottoa kaikille opiskelijoille. Onko tämä hallituksen asialistalla seuraavana? Haluan tämän tässä ääneen kysyä: onko tämä se seuraava esitys, (Ritva Elomaa: Ei ole!) jonka tämä hallitus tulee tekemään? Todella toivon, että näin ei ole, mutta tämän hallituksen koulutuspolitiikka antaa osviittaa juuri tämänkaltaiselle politiikan tekemiselle.

Lopuksi totean, että kannatan edustaja Kiljusen tekemää esitystä 1. ja 2. lakiehdotuksen hylkäämisestä, ja todella toivon, että hallituspuolueiden edustajat katsovat omaa omaatuntoaan, katsovat näitä kasvavia leipäjonoja, opiskelijoiden ahdinkoa — jo tällä hetkellä yksi Suomen köyhimmistä ryhmistä, ja nyt he miettivät, minkälaista politiikkaa tämä sali tekee.

0.54 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen ajama 25 prosentin leikkaus opintorahaan jatkaa aika totutulla tavalla hallituksen yleistä politiikan linjaa, että parempiosaisille annetaan ja heikompiosaisilta otetaan. Vaikka kuinka tätä esitystä pyörittelisi, niin tosiasia on se, että kaiken lainankin jälkeen, mitä opiskelija lisää saa, ja kun tähän otetaan tämä asumislisän muuttaminen, niin erityisesti tämä lyö korville perheellisiä opiskelijoita, ja tästä hallitus ei pääse millään tavalla kiemurtelemaan ulos.

Sitten kun täällä on viitattu muihin Pohjoismaihin, saanen kuitenkin nyt muistuttaa, että Suomi on ainoa Pohjoismaa, missä opintolaina haetaan pankista — ainoa Pohjoismaa, missä opintolaina haetaan pankista, jolloin muissa Pohjoismaissa myös opintolainaan on tehty valtavan paljon erilaisia sosiaalisia elementtejä, joilla tätä lainaturvaa on parannettu. On ihan ymmärrettävää, että jos tehdään parempaa lainaturvaa, silloin varmaan sitä lainan käyttömahdollisuuttakin lisätään ja sillä saadaan myös sitten ihmiset ottamaan helpommin sitä lainaa. Mutta hyvä hallitus, ette te ole niitä esityksiä tässä teidän esityksessänne tehneet. Että alkää alkako hurskastelemaan sillä, että muissa Pohjoismaissa joku toimii jollakin tavalla, kun ehdot ovat aivan erilaiset. Sen verran luulisi olevan hallituksellakin rehellisyyttä pelissä, että todettaisiin, että muissa Pohjoismaissa kuitenkin opintolainan ehdot ovat paljon paremmat kuin Suomessa. Esimerkiksi Ruotsissa maksuaika pystytään sitomaan työllistymiseen, Islannissa se on sidottu jopa palkkasummaan, jota opiskelija tulee saamaan sitten sen jälkeen kun työllistyy, ja esimerkiksi Ruotsissa tätä lainan maksuaikaa

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

voidaan pidentää jopa 60 ikävuoteen asti, (Puhemies koputtaa) joten on hieman eri asia puhua näistä ehdoista, mitä te olette täällä tekemässä, kuin sitten muista Pohjoismaista.

0.56 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Pitää ehkä tähän alkuun todeta esimerkiksi edeltäville puhujille Räsänen ja Marin, että voi olla, että ensi kaudella te olette hallituspuolueessa ja näitä puheita tutkitaan pitkään. Sitten katsotaan sitä omaatuntoa ja katsotaan sitä, milloin ne tarvittavat sopeutustoimenpiteet piti tehdä, että tätä maata ylipäättään reilaan saataisiin. Ja kyllä se vain niin on, että kun tekemättä jättää, mitä te viime kaudella teitte, tai edustamanne puolue, niin nyt näitä ikäviä päätöksiä tehdään. Suomi pitää saada kääntymään kurssillaan, ja näitä opintotukeenkin liittyviä heikennyksiä tässä on.

Opintotukilaki on käsittelyssä, ja tässä ei nyt ihan niin suuresta dramatiikasta kuitenkaan kyse ole kuin mitä tässä nyt opposition rynnistyksellä annetaan ymmärtää. Yleisen asumistuen piiriin saadaan kuitenkin suuri osa opiskelijoista ja sillä pystytään kompensoimaan näitä tulonmenetyksiä. Lainaperusteisuus kyllä tulee kasvamaan, mutta lainakaan ei ole huono satsaus siinä, kun omaa opiskelupaikkaa ja omia opintoja viedään eteenpäin. Suomessa on hyvä koulutus, ja valitettavan usein me emme osaa tuoda sitä arvoa esille, mikä koulutustaso Suomessa on ja kuinka hyvin me pääsemme siihen kiinni. Opintotuen, opintolainan kautta me pystymme sitten tätä omaa opiskeluamme edesauttamaan.

Huoltajalisä, joka mainitaan myös tuossa valiokunnan mietinnössä, on kyllä harkittava asia tulevaisuutta varten, ja se tulee selvittää.

0.58 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Savolan ei tarvitse odottaa niin kauan, että katsoisi seuraavaa hallituskautta. Te voitte tutustua meidän vaihtoehtobudjettiimme, siellä ovat esitykset, jotka ovat päinvastaiset hallituksen koulutusleikkauksiin kohden. Viime hallituskaudella — kuten te täällä totesitte, että te teette ikäviä ja inhottavia päätöksiä, se pitää paikkansa — opintotuki sidottiin indeksiin, ja nyt te olette tämän indeksisidonnaisuuden, jota pitkään opiskelijajärjestöissä ja -liikkeissä taisteltiin, onnistuneet jo tässä (Mikko Savola: Marin, mistä rahat?) poistamaan ja nyt te jatkatte tällä linjalla, joka kurjistaa kaikista heikompiosaisten asemaa entisestään. Tämä on teille systemaattista politiikkaa. Te leikkaatte heikompiaisilta, niin sairailta, vanhuksilta, opiskelijoilta, lapsiperheiltä kuin monilta muiltakin ryhmiltä, ja samaan aikaan te teette sellaista talouspolitiikkaa, jossa te (Puhemies koputtaa) jaatte kavereillenne etuja ja hyötyä ja rahaa. Onko tämä teidän mielestänne oikein?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämä vastauspuheenvuoro on päättynyt, ja nyt on edustaja Savion vuoro. (Jukka Gustafsson: Marin-Savola 2—0!) — Aikooko edustaja käyttää puheenvuoron, vai?

0.59 Sami Savio ps: Anteeksi, puhemies, oliko minulle?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kyllä, myönsin teille.

En kuullut tässä yleisessä halinässä, ilmeisesti aihe herättää niin paljon keskustelua.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä esityksessä opintotukilain ja tuloverolain muuttamiseksi on monia positiivisia seikkoja, vaikka kieltämättä tämä opintorahan pienentäminen on monen opiskelijan kannalta ikävä leikkaus. Silti asumistuen piiriin siirtäminen kohentaa mo-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

nen erityisesti yksin asuvan opiskelijan asumiseen käytettävissä olevia tuloja useilla kymmenillä euroilla kuukaudessa, ja asumisen tuki säilyykin vähintään samalla tasolla tai jopa nousee 64 prosentilla nykyisistä opiskelijan opintotuen asumislisän saajista, ja tämä kompensoi hyvin paljolti tätä opintorahan pienenemistä ja saattaa samalla opiskelijat tasavertaiseen asemaan muiden asumiseen tukea saavien henkilöiden kanssa.

Lisäksi tässä esityksessä opintolainahyvitys säilyy nykymuodossaan ja määräajan ja muiden ehtojen täyttyessä saatava hyvitys on erittäin merkittävä summa: se on 40 prosenttia 2 500 euroa ylittävän lainaosuuden osalta. Mielestäni tämä opintolainahyvitys kannustaa valmistumiseen määräajassa ja siten nopeuttaa opiskelua.

Lisäksi opintotuen tulorajat sidotaan ansiotasoiindeksiin, kuten edustaja Elomaa aiemmassa puheenvuorossaan sanoi. Myös itse toivoisin kieltämättä jatkossa tätäkin reilumpaa korotusta opintotuen tulorajoihin. Se kannustaisi työhön ja siten parantaisi työelämävalmiuksia jo siinä vaiheessa, kun opiskelija valmistuu.

Arvoisa puhemies! Vielä neljäntenä positiivisena seikkana: vanhempien tulot eivät enää jatkossa pienennä itsenäisesti asuvien 18- ja 19-vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden opintorahaa, ja varsinkin tämä viimeksi mainittu seikka on erittäin hyvä ja vuosikausia odotettu uudistus ja lisää osaltaan (Puhemies koputtaa) opiskelijoiden tasavertaisuutta.

1.02 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Minä jäin miettimään tätä edustaja Savolan käyttämää puheenvuoroa, jossa hän totesi, että tämä on tarvittava sopeuttamistoimenpide. Se on hyvä kysymys, onko tämä tarvittava sopeuttamistoimenpide ja onko tosiaankin niin kuin edustaja Savola sanoo, että rahat on loppu.

Itse olen vertaillut tätä opintorahan 122 miljoonan leikkausta yrittäjävähennykseen, johon hallituksella riittää rahaa 123 miljoonan edestä. Eli hallituksella riittää kyllä rahaa antaa hyvätuloisille yrittäjille tällainen rahalahja, josta me tiedämme, että yli puolet tästä rahasta menee kaikista hyvätuloisimmille henkilöyrittäjille, mutta sitten kun puhutaan Suomen pienituloisimmasta väestöryhmästä, niin ette näe mitään ongelmaa siinä, että leikataan opiskelijoiden toimeentuloa jopa melkein satanen kuussa. Tämä kertoo aika paljon hallituksen arvovalinnoista, koska siitähän tässä on kyse, eikä siitä, että rahat olisivat loppu.

Haluan vielä alleviivata sen, että lainahan on eri asia kuin sosiaaliturva. Opiskelijat on ollut ja on jatkossakin ainoa väestöryhmä Suomessa, jonka oletetaan ottavan lainaa, siis itse maksavan rahaa siitä, että pystyy turvaamaan perustoimeentulonsa. Minusta on täysin käsittämätöntä, että hallitus nyt ulottaa tämän lainapakon myöskin sellaisille nuorille aikuisille, jotka jo valmiiksi ovat syvissä talousvaikeuksissa, joilla on useita maksuhäiriömerkintöjä. Mikä järki siinä on?

1.04 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Uskon, että tässä salissa jaetaan varsin laajasti se näkemys, että suomalaisen yhteiskunnan keskeisiä vahvuuksia on laaja sosiaalinen kierto ja se, että vanhempien lompakon paksuus ei määritä sitä, millaisen koulutuksen ja tulevaisuuden työuran pystyy rakentamaan. Se tekijä, joka keskeisimmin on tätä ollut mahdollistamassa, on nimenomaisesti maksuton koulutus, ja jos nyt laitamme tätä keskustelua hieman laajempaan viitekehykseen, niin koulutuksen maksuttomuuteenhan ei olla puuttumassa millään tavalla. (Li Andersson: Onko maksuton, jos on lainarahaa?)

Sen sijaan oma kysymyksensä on se, millaisia opintososiaalisia etuuksia ja millaisen opintososiaalisen etuusjärjestelmän puitteissa opiskelijoille on järkevää kulloisessakin yh-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

teiskunnallisessa tilanteessa maksaa. On aivan perusteltua, että jossain määrin siirrämme meidän opintotukijärjestelmäämme lainapainotteisempaan suuntaan, koska se myöskin korostaa opiskelujen luonnetta investointina omaan henkilökohtaiseen tulevaisuuteensa.

Jos kokee, että tarvitsee lainaa opintojensa rahoittamiseksi, niin tämän tulee olla mahdollista, ja hallitus laajentaa näitä mahdollisuuksia. Jos taas kokee, että opinnot eivät tuota sellaista tutkintoa, joka parantaisi omaa tulevaisuuden työmarkkina-asemaa, silloin on syytä kysyä, kannattaako pohtia omaa opintosisältöäänkin myöskin hieman toisella tavalla.

Ei ole mitenkään perusteltua, että rahoittaisimme ihan minkäläistä koulutusta hyvänsä. On pikemminkin järkevää, että myös annamme signaalin, että opinnot nimenomaisesti ovat investointi tulevaisuuteen ja että on syytäkin harkita, mihin opinnoissaan panostaa ja minkälaatuisen opintosuunnitelman itselleen (Puhemies koputtaa) rakentaa.

1.06 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Ensiksi haluan ilmoittaa, että kannatan edustaja Nylanderin esittämää hallituksen esityksen 1. ja 2. lakiehdotuksen hylkäämistä ja vastalauseen lausumaehdotusta.

Kristillisdemokraatit ovat jo aiemmin esittäneet aivan oman kannustavan opintotukimallin, joka mahdollistaa opiskelun jopa pelkällä opintotuella ilman lainaa. Siinä ehdotetaan, että opintorahaa maksetaan kertyvien opintopisteiden mukaan. Elikkä kristillisdemokraatit esittävät siis rakentavia vaihtoehtoja. Oppositioista osoitamme, että pelkän arvostelun sijasta on olemassa vaihtoehtoja.

KD:n malli palkitsee ahkeraa opiskelijaa. Se kannustaa luomaan kontakteja työelämään ja yrittäjyyteen ja huomioi perheelliset. Kannustavan opintorahan malli edellyttää, että tehokas opiskelu mahdollistetaan oppilaitoksissa ja opintopolkuja tehostetaan. Opiskelija voisi päättää, opiskeleeko hän nopeutetussa tahdissa, tekeekö opintojen loppuvaiheessa opiskelun ohella töitä vai ottaako opintolainaa. Opintojen loppuvaiheessa opiskelijaa on kannustettava luomaan kontakteja työelämään ja tekemään opintojen ohella töitä, koska se edistää työllistymistä valmistumisen jälkeen. Siksi mallissa esitetään helpotuksia opiskelijoiden työntekomahdollisuuksiin, muun muassa sitä, että tulorajat eivät koskisi lainkaan yritystuloa. Lisäksi tulorajat koskevat vain palkkatyötä opintorahakuukausilta. Palkkatyön tulorajoja voisi nostaa 50 prosentilla, eli hallituksen opintotukileikkauksille on olemassa realistinen vaihtoehto.

Perheellisten opiskelijoiden taloudellinen toimeentulo on usein hyvin tiukka. Opiskelevat perheet elävät köyhyysrajan alapuolella — voi sanoa, että he ovat köyhistä köyhimpiä. Heidän odotetaan nostavan täysimääräisesti opintovelkaa, eikä toimeentulotukea myönnetä helposti. Vaikka kaikki opintovelka nostettaisiin, tulotaso jää todella pieneksi. Opiskelun ja perhe-elämän yhdistäminen on tehtävä mahdolliseksi lisäämällä opintorahaan huoltajakorotus. Väestöliiton perhebarometrin mukaan toteutunut lapsiluku on tänä päivänä keskimäärin 1,65 naista kohden, kun se vielä viisi vuotta sitten oli lähes 1,9, ja on huomattava, että ensisynnyttäjien keski-ikä on myös noussut vuosi vuodelta, mikä osaltaan selittää, ettei perheiden toivoma lapsiluku toteudu. Nykyisinhän ensimmäinen lapsi saadaan keskimäärin 28,5-vuotiaana ja koulutetut, pääkaupunkiseudulla asuvat naiset saavat ensimmäinen lapsensa keskimäärin 34—35-vuotiaana, noin kymmenen vuotta hedelmällisimmän iän jälkeen. Tämä ei ole mikään ihme, sillä opiskelun ja perheen yhdistäminen on tehty Suomessa varsin vaikeaksi.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Kristillisdemokraatit ovat jättäneet lakialoitteen, jonka avulla voitaisiin helpottaa perheellisten opiskelijoiden elämäntilannetta. Tässä lakialoitteessa 101/2016 esitetään, että opiskeleville alaikäisen lapsen huoltajille maksetaan opintorahakuukausilta 200 euron huoltajalisä. Huoltajalisä maksetaan jokaiselle lapsen huoltajana toimivalle ja opintorahaa nostavalle opiskelijalle. Mikäli molemmat vanhemmat ovat opiskelijoita, molemmat saavat huoltajalisän. Lisäksi esitetään, että opiskelijan opintorahan määrää laskettaessa ei oteta huomioon opiskelijan vanhempien tuloja, jos opiskelija on oikeutettu opintorahan huoltajalisäänsä. Oli ilo nähdä valiokunnan lausumaehdotus, jossa todetaan, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto harkitsee opintotukeen huoltajakorotusta. Sanomme kuitenkin, että harkinta ei riitä, vaan huoltajakorotus on myös tehtävä.

1.10 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on nyt käyty ihan hyvää keskustelua opintotuesta ja yleiseen asumistukeen siirtymisestä ja tosiaan tästä opintotuen kehittämisestä. Harmi vain, että tätä virheellistä tietoa täällä edelleen jaetaan siitä, että opiskelijoiden tulotaso olisi pienenevässä näitten esitysten myötä.

Opiskelija saa nyt noin reilut 900 euroa tätä opintotukea, ja hänen opintotuen tasonsaahan nousee nyt 1 100 euroon näitten päätösten myötä.

Lisäksi siirrytään yleiseen asumistukeen. Tosiaan näistä opintorahan 86 euron leikkauksista huolimatta yleinen asumistuki nousee monilla 90—200 euroa, eli tämä kattaa tämän opintorahan leikkauksen.

Lisäksi opintolainan osuus nousee 400 eurosta 650 euroon kuukaudessa. Opintolainaa ei ole pakko nostaa, jos sitä ei tarvitse. Se on mahdollista nostaa ja sillä tavalla välttää esimerkiksi työssäkäynti opiskelujen aikana, jolloin tämä opiskeluihin täysipäiväinen keskittyminen on paremmin mahdollista.

Edelleen on todettava Pohjoismaitten osalta, että Suomessa näittenkin hallituksen esittämien muutosten jälkeen, jotka toivottavasti eduskunta hyväksyy, edelleenkin Suomessa on vähemmän opintolainapainotteinen järjestelmä kuin muissa Pohjoismaissa.

Ja edelleen on myös todettava perheellisten opiskelijoiden osalta, että kyllä, sivistysvaliokunta vahvasti haluaa viedä eteenpäin tätä huoltajakorotusta, ja esimerkiksi oma puolueeni, hallituspuolue keskusta, on vahvasti puhunut huoltajakorotuksen puolesta. En usko, että sitä nyt kovinkaan moni vastustaa, ja on välttämätöntä, että vietäisiin sitä eteenpäin. Toivomme, että opetusministeri esittää nyt sitä, että tämä huoltajakorotus palautetaan osaksi opintotukea.

1.12 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Rydman viittasi täällä siihen — kuten monet hallituspuolueiden edustajat ovat viitanneet — että opintolaina pitää kokea investointina tulevaisuuteen ja sen takia on perusteltua siirtää se perustoimeentulolainan alle, että se on ikään kuin tällainen investointi tulevaisuuteen. No, on aivan eri asia tehdä tällainen investointi, kun puhutaan opiskelijoista, jotka valmistuvat juristeiksi tai lääkäreiksi tai muihin kovapalkkaisiin ammatteihin, kuin jos he valmistuvat vaikkapa sairaanhoitajiksi tai kirjastotyöntekijöiksi. Tähän te voitte vastata, että sehän on oma valinta. Mutta kun tämä yhteiskunta tarvitsee myös sairaanhoitajia, kirjastotyöntekijöitä ja monia muita, jotka työskentelevät tällä palkkatasolla. Jokainen ei voi olla juristi. Silloin on täysin kohtuutonta laittaa opiskelijat tilanteeseen, jossa he joutuvat pahimmillaan nostamaan kymmeniätuhansia euroja opintolainaa vain maksaakseen ruokansa, vuokransa, pakolliset elinkustannuksensa. Tämä ei ole ainakaan se yhteiskunta, minkä minä haluan.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Meillä on nykyisessäkin opintotukijärjestelmässä ongelmia ja nykyisessäkin opiskelussa ongelmia, ja näistä kaksi keskeistä ovat seuraavat:

Opintoaikojen pituus. Opintoaikaa ollaan koko ajan haluttu lyhentää, joten tämänkaltaiset kiristykset eivät palvele sitä tarkoitusta, päinvastoin. Tämä johtaa siihen, että opintoajat entisestään pitenevät, koska ihmisten, opiskelijoiden pitää käydä samaan aikaan toisessa, jotta he tulevat toimeen.

Toinen ongelma on korkeakoulutuksen periytyvyys. Tämäkään ei ole asia, jota tällä esityksellä voidaan korjata. Päinvastoin tämä pahentaa entisestään korkeakoulutuksen periytyvyyttä, koska sosioekonominen tausta vaikuttaa siihen, uskaltaako nostaa lainaa vai ei. Se vaikuttaa niihin valintoihin jo siinä vaiheessa, kun haetaan korkeakouluun.

Tämä hallituksen esitys ei ole kohtuullinen. Se on järjetön. Se on todella merkittävä leikkaus opiskelijoiden toimeentuloon, yksi pahimmista leikkauksista, mitä tämä hallitus tekee tiettyyn ryhmään nähden. Ja minä en (Puhemies koputtaa) kannata tämänkaltaista politiikkaa ja toivon, että edustaja Rydmankaan ei kannata.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt jos edustaja haluaa jatkaa, niin puhujapönttöön. Edustaja Rydmanilla on kohta varsinainen puheenvuoro, mistä syystä myönnän nyt listan mukaan edustaja Joona Räsäselä puheenvuoron.

1.14 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että tätä opintotukikokonaisuutta käsitellään täällä monestakin näkökulmasta ja tätä hallituksen esitystä läpivalaistaan monestakin suunnasta.

Haluaisin vielä puuttua tähän, kun todella kysymykseksi nousee aina tämä opintolaina ja sen määrä. On aivan selvä asia, että toimivassa opintotukijärjestelmässä opintolaina on aina yksi elementti. En usko, että sitä kukaan on täällä kiistämässä. Sitten toinen kysymys, mikä siitä vain tulee, on se, millä ehdoilla se ihminen ottaa sitä lainaa. Ja kun nyt verrataan suomalaisessa keskustelussa paljon muihin Pohjoismaihin, niin haluan edelleen korostaa, että muissa Pohjoismaissa ehdot lainan ottamiseen ovat paljon paremmat kuin Suomessa, joten on aivan ymmärrettävää, että siellä lainaa myös enemmän käytetään. On aivan selvää, että mikäli Suomessakin lainan takaisinmaksu sidottaisiin tarkemmin opiskelijan valmistumisen jälkeiseen työllistymiseen, siihen tehtäisiin erilaisia muita tukielementtejä ja lisättäisiin sosiaalista ulottuvuutta, niin varmasti myös lainankäyttö Suomessa lisääntyisi. Mutta näitä syystä tai toisesta hallitus ei ole tekemässä.

Sitten kun täällä kyseltiin, muuttuvatko puheet täällä kausien välillä, niin muistuttaisin nyt kuitenkin siitä, että ennen vaaleja opiskelijaliike jokaiselta puolueelta kysyi kantaa siihen, tuleeko opintotuen säilyä edelleen opintorahapainotteisena, ja nyt täältä katsoisin, että kaikki hallituspuolueet — keskusta, kokoomus ja perussuomalaiset — ovat vastanneet ihan yksikantaan: kyllä, kyllä säilyy, tämä on meidän tavoitteemme. Jälleen voi kysyä, olivatko nämä taas ennen vaaleja vain näitä puheita, ja nyt on sitten (Puhemies koputtaa) siirrytty vallassa ollessa sinne tekojen puolelle, mitkä eivät ihan vastaakaan sitä, mitä ennen vaaleja luvattiin.

1.16 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Itsekin oikeastaan pyysin puheenvuoron siinä vaiheessa, kun edustaja Rydman puhui tästä koulutukseen investoinnista ja antoi sille sitten tukeansa, minkä takia laina on hänen mielestään järkevää.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Mutta on selvää, että koulutus on aina investointi. Varhaiskasvatuskin on investointi. Se on investointi siihen ihmiseen ja ihmisen osaamiseen ja elämään. Mutta se ei tarkoita sitä, että se olisi samanlainen investointi, joka voitaisiin, voisiko sanoa, ulosmitata rahalla, vaan kyse on ihmisen osaamisesta, elämisen mahdollisuuksista ja siitä, että ihmisellä on paremmat edellytykset työllistyä.

Samanaikaisesti meidän pitää myös tunnistaa se, että meidän työelämämme on muuttunut hyvin vahvasti siitä, kun esimerkiksi itse opiskelin ja otin opintolainaa ja maksoin opintolainani pois. Valmistuin sosiaalityöntekijäksi ja olen aina ollut töissä. Minun ei ole tarvinnut pelätä sitä, että olisin jäänyt työttömäksi. Mutta tänä päivänä meidän nuorten korkeakouluopiskelijoittemme työttömyys on kasvanut 150 prosentilla vuodesta 2008. On täysin selvää, että nuoret haluavat opintojensa jälkeen rakentaa perhe-elämää, olla työssä eivätkä heti välittömästi ruveta maksamaan opintolainaa. Siinä mielessä, kun miettii, että opiskelijat ovat ainoa väestöryhmä, jonka on otettava lainaa ihan peruselämään, ruokaan, asumiseen, vaatetukseen ja myös siihen koulunkäyntiin, opiskelun käyntiin, sen takia minun mielestäni meidän pitäisi pikemminkin kehittää opintotukea siihen suuntaan, että se ei olisi lainapainotteinen mutta se olisi yksi mahdollisuus, että opiskelijoilla olisi riittävä toimeentulo, jotta he valmistuisivat tavoiteajassa ja sitä kautta pääsisivät työmarkkinoille entistä aikaisemmin.

1.18 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiljunen ymmärsi hieman paremmin puheenvuoroni sisällön kuin edustaja Marin aiemmin, nimenomaisesti näin. Kyse, kun puhutaan opiskelun luonteesta investointina, ei suinkaan ole pelkästään näistä opintososiaalisista etuuksista tai mahdollisesta lainapainotteisuudesta, vaan itse asiassa investointina on järkevää, perusteltua nähdä pelkästään jo se ajankäyttö, erinäköiset muut panostukset, joita opiskelija omien opintojensa eteen näkee.

On syytä hyvässä koulutuspoliittisessa järjestelmässä puntaroida sitä, missä suhteessa ne panostukset, joita opintoihin lopulta laittaa, olivat ne sitten rahallisia, ajankäytöllisiä tai muita, ovat siihen itse opintojen tuotokseen nähden. Tässä keskustelussa, kun puhutaan nimenomaisesti tästä opintososiaalisesta puolesta eli opintorahasta tai opintolainasta, on nyt syytä kuitenkin ottaa mukaan mittasuhteet. Kyse ei suinkaan ole siitä, että ketään oltaisiin pakottamassa ottamaan lainaa tai että laina edes määrittäisi välttämättä pääosaa siitä tulotasosta, joka opiskelijalla on sellaisessakaan tapauksessa, että hän ei käy töissä. Tässä on tietty painopisteen muutos kyseessä. Tämä painopisteen muutos on kyllä minun nähdäkseni varsin perusteltu, jotta voimme myöskin selvästi valtiovallan taholta muodostaa sellaisia kannusteita, jotka johtavat siihen, että opiskelija myöskin tarkkaan harkitsee, millaiseen koulutukseen hänen on mielekästä minkäkinlaisia ajankäytöllisiä sisällöllisiä panoksia laittaa, jos hän toivoo, että tulevaisuudessa koulutuksesta myöskin hänen työmarkkina-asemansa parantamisen kannalta etua on. Tässä tullaan myöskin niihin kysymyksiin työllistymisen mahdollisuuksista, joita monet edustajat täällä varsin ansiokkaasti ovat sivunneet.

1.20 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Huoltajakorotus on ollut todella paljon esillä, ja se on todella perusteltu, ja myös perussuomalaiset tulevat ajamaan voimakkaasti tätä huoltajakorotusta ja puoltavat sitä.

Tässä on vähän samaa asiaa, kun ajatellaan Pohjoismaita, kuin lainauskorvauksissa. Ne olivat myös todella minimaaliset eivätkä ollenkaan Pohjoismaiden tasolla. Tämä hallitus

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

lopullisesti nosti lainauskorvaukset, niin että nyt alkaa olla jo pohjoismainen taso myös siinä.

Sitten pitää huomioida se, että meidän opetuksemme täällä Suomessa on hyvin korkeatasoista ja koulutus on maksutonta. Se on todella tärkeää, ja sen pitää jatkossakin olla. Lukukausimaksuja ei ole kaavailtu — turha pelotella opposition taholta. EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille on lukukausimaksut asetettu, ja se on ihan oikea toimenpide ollut.

Mitä tulee yrittäjävähennykseen, joka koituu pienten ja keski suurten yritysten hyväksi, niin ihmettelen kyllä, että vasemmistoliitto on tätä yrittäjävähennystä vastaan ainakin puheissaan.

1.21 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Nämä opintolainaan liittyvät elementit — esimerkiksi opintolainan vähennys, joka on kannustanut opintolainan ottamiseen, opiskelijat ovat ottaneet enemmän opintolainaa sen myötä — nämä elementitkin myös säilyvät. Toki jos oppositiosta tulee hyviä esityksiä, miten opintolainaa voidaan kannustaa ottamaan enemmän, niin ilman muuta niitä voidaan käsitellä, mutta nämä tosiaan eivät ole muuttumassa mitenkään radikaalisti uuden esityksen myötä.

Minä olen kyllä itse todella iloinen siitä, että opiskelijoitten tulotaso tulee nousemaan jatkossa ja että asumisen kasvun myötä nimenomaan se kohdistetaan nyt vähävaraisemmille, pienituloisille, yksin asuville opiskelijoille — täysin siis sosiaalisesti oikeudenmukaisempi malli — ja niiltä tuki vähenee, erityisesti pariskunnilta, joilla on yhteenlasketut tulot sellaiset, että he eivät tarvitse sitä tukea niin paljon. Minusta on hyvä, että nimenomaan pienituloisia tässä mallissa suositaan ja parempituloiset saavat sitten pärjätä vähemmällä tuella jatkossa. Minusta tämä on oikea malli.

Myöskin opiskelijat tulevat nyt tasavertaisempaan asemaan muitten väestöryhmien kanssa tämän yleisen asumistuen myötä. On myös ikävää, että annetaan sellainen mielikuva, että jos opposition esitykset menisivät läpi ja nämä esitykset kaatuisivat, niin jotenkin opiskelijoitten tilanne paranisi. Heilläkin säilyisi tämä sama tulotaso, niin kuin nytkin on, eikä nimenomaan nousisi opintotuen taso ensi vuonna. Ikävä, että tällaista vanhaa mielikuvaa edelleen jatketaan tästä. Puhutaan opintorahan leikkauksesta, vaikka opintojen aikainen tuki ja rahamäärä nousevat suurimmalla osalla opiskelijoista.

Erittäin hienoa, että perussuomalaiset tukevat vahvasti myös tätä huoltajakorotusta, ja lähdemme tätä viemään yhdessä eteenpäin.

1.23 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Rydman voi olla varma, että tarkistan teidän puheenne kirjallisena, mitä ensimmäisessä puheenvuorossanne sanoitte. Minä ymmärsin sen niin ja edelleen ymmärrän niin, että te viittasitte siihen, että tämä lainapainotteisuus on perusteltu siitä syystä, että opiskelija voi itse katsoa, että sen lainan nosto omaan elämiseen on investointi tulevaisuuteen, ja tähän sitten argumentoin siten, että on aivan eri asia, jos valmistuu juristiksi tai lääkäriksi kuin pienipalkkaisein ammatteihin, eli se investointi ja riski on erilaisille opiskelijoille hyvin erilainen. Minun mielestäni se on kohtuutonta, että tulevaisuudessa pienipalkkaiset henkilöt joutuvat maksamaan takaisin todella merkittävää opintolainaa, jonka he siis joutuvat nostamaan sen takia, että opintoraha ei riitä elämiseen.

Toinen ongelma on sosioekonominen tausta, johon tämä kysymys vahvasti liittyy tälläkin hetkellä, eli korkeakoulutus periytyy ja vähävaraisista perheistä tulevat nuoret eivät uskalla ottaa lainaa, koska he eivät voi olla varmoja siitä, pystyvätkö he sitten myöhemmin

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

sen lainan maksamaan takaisin, ja tämä asettaa tosiasiallisesti nämä ihmiset sellaiseen tilanteeseen ja sellaisen valinnan eteen — niiden muiden syiden lisäksi, joita tällä hetkellä on siihen, että korkeakouluun harvemmin hakeutuvat ja pääsevät ne, keiden vanhemmat tai perheet eivät ole korkeakoulutetusta taustasta.

Ymmärrän kyllä, että edustaja Rydman katsoo tätä asiaa näin, että raha on vain yksi asia näiden muiden panostusten joukossa eli on aika ja sitten on raha, mitä te äsken puheenvuorossanne luettelitte, mutta monet elävät sellaisessa tilanteessa ja sellaisessa todellisuudessa, jossa sillä rahalla ihan oikeasti on paljon merkitystä. Esimerkiksi itse tulen vähävaraisesta perhetaustasta ja olen perheeni ensimmäinen korkeakouluun päätnyt ja näen hyvin, että tässä yhteiskunnassa on esteitä tällaisista taustoista tuleville nuorille ja raha on merkittävä este, ja sen takia en haluaisi, että nyt entisestään (Puhemies koputtaa) näitä muureja rakennetaan näiden nuorten elämänpolulle, vaan niitä pitäisi purkaa.

1.25 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Olen imarreltu siitä, edustaja Marin, että te lupasitte lukea puheeni vielä jälkikäteenkin. Se on minulle suuri kunnia, ja sieltä voitte sen hyvin tarkistaa.

Totta kai on niin, että myös tämä rahallinen puoli, olkoon sitten lainaa tai muuta puolta, kuuluu osana siihen investointiin. Mutta tuossa edellisessä puheenvuorossani halusin juuri täsmentää, että tämä ei ole suinkaan ainut osa sitä ilmiötä, josta voidaan puhua investointina opintojen muodossa omaan tulevaisuuteen.

Tässä kannattaa kyllä nyt edelleenkin laittaa hieman perspektiiviin sitä, mistä tässä nyt oikeastaan on kyse. Eli opintoraha ei ole sinänsä katoamassa mihinkään, lainapainotteisuus hieman lisääntyy. Kenenkään ei ole silti pakko ottaa lainaa, se on mahdollisuus. Ja mikäli näin kokee, että esimerkiksi tekee sen valinnan, että panostaa hieman nopeampaan valmistumiseen eikä työskentele samaan aikaan, kun opiskelee, niin yhtenä mahdollisuutena on täydentää sitten opintojen aikaisia tulojaan myöskin hieman laajemman lainan muodossa. Tämä on kaikki aivan perusteltua ja tukee sitä perustavoitetta, että opiskelijat valmistuvat mahdollisesti hieman nopeammin ja joka tapauksessa myöskin harkitsevat opintojen relevanttiutta tulevan työurakehityksensä kannalta.

1.27 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraateilla ei ole sivistysvaliokunnassa omaa edustajaa, mutta lähimpänä näistä vastalauseista on tämä RKP:n vastalause 2, josta jo meidän edustajamme täällä salissa ovat kertoneet, että sitä tuemme niin näitten lakiehdotusten hylkäysten osalta kuin myöskin tämän lausumaehdotuksen osalta.

On tärkeää pohdiskella, millä tavalla tämä opiskelijan toimeentulo tulisi opintojen aikana rakentaa, ja tämä hallituksen esitys lähtee selvästi viemään tätä rahoitusta siihen suuntaan, että opiskelijan tulee ottaa yhä enemmän lainaa ja että tämä opintorahan osuus pienee. Tässä on se ongelma, että vaikka ajateltaisiin näin, että tämä on investointi omaan tulevaisuuteen, niin meillä on kuitenkin hyvin erilaiset työllistymismahdollisuudet, kun sitten opiskelija valmistuu, ja tietenkin myöskin eri alojen palkkatasot ovat hyvin erilaiset, ja siinä mielessä tällainen, voisiko sanoa, runsaaseen lainanottoon kannustava malli ei minun mielestäni ole vastuullista valtion taholta. Nuorella saattaa siinä vaiheessa, kun hän valmistuu ammattiin ja työnäkymistä ei ole tietoaakaan, olla useitten tuhansien eurojen opintolainat niskassaan.

Täällä jo aiemmin mainittiin, että kristillisdemokraatit ovat kehittäneet tällaisen oman kannustavan opintotuen mallin, ja siinä yksi tällainen tärkeä elementti on se, että haluam-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

me näitä tuloarajoja olla nostamassa ja erityisesti perheellisten opiskelijoitten kohdalla, ja täällä on jo monessa puheenvuorossa ja itse asiassa tuossa valiokunnan mietinnössäkkin todettu, että olisi tärkeää saada tämä perheellisten opiskelijoitten tuki aikaiseksi. Mielellään odotamme sitä, että kun kristillisdemokraatit vaihtoehtobudjetissaan esittävät sitä omaa mallia, jossa 20 miljoonaa tähän on varattu — noin 200 euroa per kuukausi per opiskelija — niin tällä tavalla sitten hallituspuolueista tukea myöskin (Puhemies koputtaa) tälle tulee.

1.29 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on käytetty monia hyviä puheenvuoroja, ja myös tähän asiaan liittyy vahva arvolataus. Niin kuin täällä on moni todennut, on kumma juttu, että monia näitä leikkauksia perustellaan sillä, että yksinkertaisesti isänmaalla ei ole rahaa, mutta sitten kun katsoo hallituksen monia muita esityksiä, niin niihin näyttääkin rahaa löytyvän, ja tässähän kysymys on nimenomaan arvovalinnoista: kenelle sitä tukea halutaan kohdentaa, annetaanko tänne tulodesiilien yläpäähän vai sitten tulodesiilien alapäähän, ja hallitus on valinnut sen linjan, että tukea annetaan enemmän tulodesiilien yläpäähän.

Mutta nyt olisin tässä viimeisessä puheenvuorossani kiinnittänyt vielä huomiota siihen positiiviseen asiaan, että kun niin valiokunnan mietinnössä kuin myös sitten täällä keskustelussa on vahva tuki tullut tälle perheellisten opiskelijoiden aseman parantamiselle ja tälle huoltajakorotukselle — jota täällä on keskusta ilmoittanut kannattavansa, perussuomalaiset ovat ilmoittaneet kannattavansa ja kokoomuskin käsittääkseni on ainakin ennen vaaleja kannattanut perheellisten opiskelijoiden tukea ja tätä huoltajakorotusta — ja kun se on nyt täällä valiokunnan mietinnössäkkin ja sitten tulee olemaan siinä päätöksessä, niin voiko tästä nyt vetää sellaisia johtopäätöksiä, että tämän vaalikauden aikana te tuotte eduskuntaan sellaisen esityksen, missä tämä huoltajakorotus toteutuu? Jos tämä näin herttaisen yksimielistä näyttää olevan hallituksen sisällä, niin täällähän oppositio toivottaa esityksen tervetulleeksi. Että ei muuta kuin vauhtia vain siihen, että saatte tänne tuotua esityksen siitä, millä parannetaan perheellisten opiskelijoiden asemaa, ja jos sitten tämä jää jostain syystä toteutumatta, sitten jälleen kyllä täytyy kysellä, minkäs arvoisia ne tiettyjen puolueiden puheenvuorot ovat.

1.31 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tässä on ennen kaikkea edustaja Jarva luonut tällaisen omituisen kuvan siitä, että ne opiskelijat, jotka jatkossa eivät tule saamaan tukea asumiseen, olisivat jotenkin erityisen rikkaita tai hyvätuloisia. Tämähän ei perustu yhtään mihinkään. Ja jos tätä tarkastellaan, niin me tiedämme, että pienituloisuus on syvintä ikäryhmässä 18—24 mutta pienituloisuus on myöskin ollut nopeimmin yleistyvää ikäryhmässä 24—34 johtuen siitä, että myöskin työssä käyvät nuoret aikuiset yleensä ovat suhteellisen pienituloisia. Ja tämä on juuri se joukko, johon tämä nyt tulee kohdistumaan. Eli emmehän me tiedä sitä, minkälaisia edellytyksiä niissä ruokakunnissa on, missä toinen opiskelijapariskunnasta vaikkapa käy töissä, myöskin elättää sitä toista henkilöä, vaan kyllähän tämäkin uudistus vaikuttaa pienituloisiin opiskelijoihin mutta ei niihin kaikista pienituloisimpiin.

Ja vielä edustaja Elomaalle liittyen tähän yrittäjävähennykseen. En oikeastaan edes jaksaisi enää toistaa tätä samaa argumentaatiota mutta kehotan nyt taas kerran kaikki hallituspuolueiden edustajat lukemaan yrittäjävähennyksestä hallituksen omaa esitystä, jossa myöskin lukee aivan selvästi, että se hyödyttää eniten harvalukuisia suurituloisia yrityksiä.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, menemme puhujalistan mukaan.

1.33 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Rydman pyysi omassa puheenvuorossaan, että tätä esitystä pitäisi suhteuttaa, että meidän pitäisi suhteuttaa tätä esitystä, minkä hallitus on tänne tuonut, ja ilmeisesti se hallituspuolueiden edustajien voimin sitten täällä läpi äänestetään. No, suhteutetaanpa. Opintorahasta leikataan neljäsosa pois. Euromääräisesti tämä tarkoittaa 86:ta euroa, eli opintoraha putoaa 250 euroon kuukaudessa. Elättekö te 250 eurolla kuukaudessa? Oletteko te ikinä eläneet 250 eurolla kuukaudessa? Moni joutuu elämään, ja siitä kertoo muun muassa kasvaneet leipäjonot, mistä ensimmäisessä puheenvuorossani täällä puhuin. Monet opiskelijat ovat tällä hetkellä todella hankalassa tilanteessa, enkä näe mitenkään, että tämä voitaisiin ikään kuin suhteuttaa niin, että tämä leikkaus olisi jotenkin pieni tai mitätön. Se on näille opiskelijoille heidän elämässään, heidän tulotasollansa todella merkittävä ja iso leikkaus. Eli jos nyt suhteutetaan, niin minun mielestäni neljäsosaleikkaus on todella merkittävä leikkaus.

Sitten, mitä tulee tähän teidän toiseen politiikkaan, niin, kuten täällä on useissa puheenvuoroissa todettu, hallitushan tekee sellaista politiikkaa, että kun leikataan pienituloisilta, köyhiltä, sairailta, vanhuksilta, lapsiperheiltä, opiskelijoilta, lukuisilta muilta ryhmiltä, niin se tehdään sen takia, että on pakko, koska rahaa ei kertakaikkisesti ole. Mutta minkä takia teillä on rahaa antaa vauraille? Minkä takia teillä on varaa tehdä perintö- ja lahjaveron huojennuksia? Minkä takia teillä on varaa tehdä 120 miljoonan euron lahjoitus apteekkareille, juristeille tämän yrittäjävähennyksen muodossa? Miten teillä siihen on varaa, jos teillä ei ole varaa opiskelijoiden toimeentuloon tai köyhimpien ihmisten toimeentuloon? Jos suhteutetaan näitä asioita, niin suhteutetaan sitten. Minun mielestäni tämä ei ole kohuullista.

1.35 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Näistä edustaja Marinin puheenvuoron jälkimmäisistä poliittisista teemoista olisi hauska käydä monta muutakin debattia, mutta jos kuitenkin rajaam puheenvuoroni näihin teemoihin, jotka käsittelevät tätä nimenomaista hallituksen esitystä, niin jatketaan vain tällä suhteuttamisen tiellä.

Ylipäättäänkin pelkän opintorahan varassa varmaankin aika harva opiskelija lopulta sitten kuitenkaan elää, minkä johdosta on olemassa esimerkiksi asumiseen liittyvää tukea, ja lisäksi yliopistoonkin monet opiskelijat myöskin käyvät töissä samaan aikaan kun opiskelevat. Tässä tuleekin juuri kysymykseen se, minkä takia itse asiassa opintorahaa tai jonkinlaisista opintotukea yliopistoonkin maksetaan. Tietysti jos henkilö opiskelee, niin hän todennäköisesti ei voi täysipäiväisesti elättää itseään omalla työnteolla, ja silloin voi olla perusteltua, että julkinen valta maksaa jonkinlaisesta tukea. Mutta onko sen kaiken tuen oltava sitten nimenomaisesti rahamääräisesti maksettua opintorahaa, vai onko perusteltua, että siitä jonkinlainen pala onkin sitten lainarahoitteista? Minun nähdäkseni hallituksella on varsin vankat perustelut siihen, ja näihin perusteluihin olen viitannut aiemmissakin puheenvuoroissani, että siirrämme tätä opintotuen painopistettä tästä opintorahakeskeisyydestä enemmän opintolainakeskeiseen malliin.

Kenenkään ei ole pakko ottaa lainaa, mutta sellainenkin mahdollisuus on, jos opiskelija, sen sijaan, että kävisi opintojensa ohella myöskin töissä, päättäekin valita esimerkiksi sen tien, että haluaa valmistua nopeammin. Silloin voi olla hyvinkin perusteltua hieman pienemmän opintoajan puitteissa ottaa vähän enemmän lainaa, valmistua nopeammin ja pääs-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

tä nopeammin työelämän syrjään kiinni. Tässä on hyvin monenlaisia ja erilaisia ja yksilöllisiä vaihtoehtoja opiskelijalle tarjolla.

1.37 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Mietin pitkään, osallistunko tähän keskusteluun. Ajattelin antaa sellaisten puhua, jotka nyt ovat viimeksi opintolainaa nostaneet ja käyttäneet.

Arvostan kyllä, että ainoana kokoomuslaisena kansanedustajana edustaja Rydman on paikalla ja osallistuu keskusteluun. Tuossa tunti—puolitoista sitten totesin, ettei täällä ole yhtään kokoomuksen edustajaa paikalla, kun opintotuesta keskustellaan, mutta hyvä.

Tartun ihan yhteen asiaan — enkä nyt halua enää ruveta täällä pyörittämään levyä samassa kohtaa. Minusta avainsana, mitä edustaja Rydman käytti, oli, että tässä on kokoomuksen näkemyksen mukaan "painopistemuutos". Käytitte tätä sanaa. Ja se painopisteen muutoshan on nyt se, että te näette hyvänä sen, että opiskelija joutuu ikään kuin etenemään opintolainan edellä.

Nyt minä näen — ja uskon, että sosialidemokraatit näkevät — että meidän pitää kunnioittaa sen opiskelijan motivaatiota, suuntautumista, lahjakkuutta ja muuta, että meillä on opiskelijoita, jotka haluavat opiskella humanistisia ja luonnontieteellisiä aloja, vaikka he kyllä ovat varmaan fiksuja ja tietävät, että työllistymisnäkymät eivät ole ehkä niin hyvät kuin on juristilla tai lääkäriellä. Mutta silti pidän sitä luovuttamattomana oikeutena, että he voivat hakeutua näille aloille, ja heitä sitten roppasee tämä opintorahan heikennys. Minä näen tämän tällä tavalla.

1.39 Sanna Marin sd: Arvoisa herra puhemies! Nyt nämä perusteet tässä laajenivat sillä tämän lainan puolesta, että se on vain mahdollisuus opiskelijoille, että sitten vaihtoehtona on tämä työnteke opintojen ohessa. Sehän on kyllä arkipäivää tänäkin päivänä, että opiskelijat joutuvat tekemään paljon töitä opintojen ohessa jo tällä hetkellä, koska tällä hetkelläkin opintotuki on riittämätön — varsinkin kun puhutaan kasvavilla kaupunkiseuduilla asuvista opiskelijoista, niin kertakaikkisesti kustannukset vain ovat niin korkeat, että työtä joudutaan jo tällä hetkellä opintojen ohessa tekemään, jolloin täysipainoinen opiskelu on käytännössä todella monelle mahdotonta.

No, nyt sitten entistä enemmän ilmeisesti halutaan ajaa opiskelijoita työn pariin, mutta tässä on vain se ongelma, että meillä on koko ajan myös toiselta puolelta kiristetty. Koko ajan ollaan haluttu nopeuttaa opintojen valmistumisaikoja, ollaan haluttu kiirehtiä opintojen tekemistä, ollaan haluttu, että nuoret menevät nopeasti sisään ja nopeasti ulos korkeakouluputkesta. Tähän kuvaan ei sovi kauhean hyvin se, että nyt halutaan entistä enemmän sitten ajaa opiskelijoita työnteon pariin, niin kuin monet ajautuvat tästä eteenpäin varmasti entistä enemmän tähän työskentelyyn opintojen ohella.

Eli tämä ei ole minun mielestäni näiden aikaisempien tavoitteiden mukaisesti järkevää. Jos halutaan nopeuttaa opintoaikoja, jos halutaan, että opiskelijat valmistuvat nopeasti, niin tämä esitys, minkä hallitus nyt esittää, ajaa opiskelijat juuri päinvastaiseen tilanteeseen. Eli tästäkään näkökulmasta minun mielestäni tämä ei ole erityisen perusteltua.

1.40 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Itsekin ajattelin, että en ota kantaa tähän, mutta haluan kuitenkin vielä sen verran todeta, että suurta huolta kannan, en pelkästään täs-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

tä opintolainapainotteisuudesta tai opintorahan, opintotuen leikkauksista vaan tästä kokonaistilanteesta, jonka nyt hallitus käytännössä tässä tekee.

Kuten edustaja Rydman totesi tuossa omassa puheenvuorossaan, niin ei ole pakko ottaa lainaa, että sillä 250 eurolla voi pärjätä ja voi tehdä vähän töitä. Mutta tosiasia on se, että samanaikaisesti, kun hallitus leikkaa opintotukea, se myös tiukentaa näitä tukikuukausia ja sitten tiukentaa myös näitä tukikuukausien ehtoja. Sitä kautta opiskelijat ajetaan aika ahtaaseen tilanteeseen, ja tämmöisten erilaisten vaihtoehtojen mahdollistaminen, että voisi käydä töissä ja samanaikaisesti sitten saada riittävät opintopisteet, käytännössä on entistä vaikeampaa. Kuten me tiedämme, niin jos opiskelija ei saa sitten riittävästi opintopisteitä kerrytettyä, hän joutuu maksamaan nämä maksetut opintotuet takaisin, ja se taas omalta osaltaan tuo sitten eräänlaisen tämmöisen, voisiko sanoa, oravanpyörän, joka vie opiskelijan elämäntilannetta vielä ahtaammalle ja vaikeammalle. Siinä mielessä tämä hallituksen opiskelijapolitiikka on kyllä nyt sensuuntaista, mikä ei tue opiskelijoitten elämänlaatua ja opintojen suorittamista tavoiteajassa.

1.42 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Olen teidän kanssanne, edustaja Gustafsson, aivan samaa mieltä siitä, että kyllä sen tulee olla luovuttamaton oikeus, että kenellä hyvänsä suomalaisella on mahdollisuus ja oikeus hakea, hakeutua sellaiselle opintoalalle, jonka oikeaksi kokee. Mikäli pääsykokeissa oman kyvykkyytensä onnistuu osoittamaan, niin silloin myöskin sitten tälle opintolinjalle voi päästä. Ylipäättäänkin, kuten ensimmäisessä tähän aiheeseen liittyvässä puheenvuorossani totesin, suomalaisen yhteiskunnan merkittäviä vahvuuksia on nimenomaisesti laaja sosiaalinen kierto, joka on mahdollista juurikin maksuttoman koulutuksen kautta.

Kuitenkin sitten tullaan tähän kysymykseen, että missä määrin on mielekästä, oikeutettua ja perusteltua vaatia veronmaksajia kustantamaan omaa vapaata sivistystyötään, ja tässä meidän täytyy olla vähän huoleellisempia. Pidän ilman muuta järkevänä, että veronmaksaja kustantaa maksuttoman koulutuksen niille, joilla ällä riittää päästä yliopistoon sisään opiskelemaan. Pidän myös järkevänä sitä, että meillä on jonkinnäköisiä opintososiaalisia etuuksia ja järjestelmiä, jotka mahdollistavat myöskin käytännössä opiskelun. Mutta sitten, jos meillä olisi kokonaan sellainen järjestelmä — jota ehkä joidenkin puheenvuoroissa on kaivattu — että oikeastaan mitä hyvänsä voisi opiskella hyvin turvatulla opintorahapainotteisella opintososiaalisella mallilla, niin sitä en välttämättä kyllä pidä järkevänä. Kyllä meidän mallissamme täytyy olla riittävät elementit myöskin sille, että opiskelijat pohtivat omia opintojaan paitsi vapaan sivistyksen kannalta myöskin sen kannalta, millä tavalla se vaikuttaa heidän tulevaan työmarkkina-asemaansa.

1.44 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tosiaan vuokra-asumisen kustannukset ovat jatkuvasti kasvaneet, erityisesti korkeakoulupaikkakunnilla, ja juuri sen vuoksi on todella tärkeää, että opiskelijoiden asumisen tuki nousee selkeästi nykyisestä asumislisästä, kun he siirtyvät yleiseen asumistukeen. Tämä on todella tärkeä vastaantulo nimenomaan pienituloisia opiskelijoita ajatellen. Heidän asumisen tukihan nousee selkeästi enemmän kuin tämä opintorahan leikkaus on. Tämä on ihan numerofaktaa. Nyt myös todetaan se, että opintotuki ja opintoaikainen tuki eivät ole opintopalkkaa, vaan siirrytään enemmän kohti opiskelijan sosiaaliturvaa ja sitä parannetaan näillä esityksillä. Hallitusohjelman mukaisesti opintotuki nousee, niin kuin opintotuki myöskin nousee, ja lisäksi nyt sitten erillisellä

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

päätöksellä tulee myös tämä yleiseen asumistukeen siirtyminen, ja tämä kaikki mahdollistaa, että opiskelijat voivat jatkossa paremmin keskittyä päätoimiseen opiskeluun.

Tukikuukausien vähenemisestä voi todeta sen, että korkeakoulut nimenomaan haluavat, että heidän opiskelijansa valmistuvat, ja kun on ollut puhetta tästä kolmannen lukukauden käyttöönottamisesta, niin nimenomaan tähän nyt tulee sitten sitä odotusta, koska opiskelijoiden odotetaan valmistuvan myös jatkossa nopeammin. Heidät tarvitaan myös työmarkkinoille nopeammin, ja korkeakouluille tulee se rooli, ja he myöskin ovat valmistautuneita siihen, että opintoja tulee tarjota ympäri vuoden. Itsekin vajaan 10 vuoden sisässä valmistuneena, nykyisellä opintotukijärjestelmällä opiskelleena voin sanoa, että on ongelma se, että toukokuun alusta lähdetään pois korkeakouluista, yliopistoilta ja palataan vasta syyskuun puolessavälissä. Se ei ole järkevää resurssien käyttöä, vaan tätä ympärivuotista opiskelua tulee tukea opintojen mahdollistamisessa, ja sitten tämä nykyinen asumistukijärjestelmä tulee tukemaan tätä ympärivuotista opiskelua erittäin paljon paremmin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja elatustukilain 6 ja 8 §:n muuttamisesta sekä eräiksi muiksi avioliittolain muutokseen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 232/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 40/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

1.46 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Sairausvakuutuslakiin ja elatustukilakiin tarvitaan muutoksia, mutta tämä hallituksen esitys jättää niin paljon epäkohtia ja lisäksi hallituksen esityksen ajankohta on sellainen, että ehdotan, että tämä lakiesitys tässä vaiheessa hylätään.

Tämä hallituksen esityshän kuuluu niin sanottuihin liitännäislakeihin, eli se esitetään sukupuolineutraalin avioliittolain hyväksymisen johdosta. Tämä sukupuolineutraali avioliittolaki ei kuitenkaan ole vielä voimassa, ja on hyvin mahdollista, ettei se koskaan tulekaan voimaan nyt esitetyssä muodossa. Tämän vuoksi tämän sairausvakuutuslain ja elatustukilain ja eräiden muiden hallituksen esitykseen liittyvien lakien muutosehdotukset tulee ottaa käsittelyyn vasta myöhemmin. Työtä tässä eduskunnassa on niin paljon, ettei turhaa työtä enää tarvita. Ensin tulee käsitellä loppuun se kansalaisaloite, jolla pyritään säilyttämään nykyinen avioliittolaki ennallaan. On täysin käsittämätöntä, että näitä esityksiä tuodaan eduskuntaan ennen kuin on äänestetty avioliittolain säilymisestä. Nykyinen tilanne, jossa erilaisia pareja säätelevät omat lait, avioliittolaki eri sukupuolta oleville pareille ja parisuhdelaki samaa sukupuolta oleville pareille, palvelee parhaiten ja tasapuolisimmin kaikkia osapuolia.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Arvoisa puhemies! Täytyy myöntää, että tämä aika eduskunnassa on ollut varsin kivulias. Suomi tunnetaan maailmalla demokraattisena länsimaisena valtiona, jossa kaikkien oikeuksista pyritään huolehtimaan. Me puhumme suureen ääneen tyttöjen ja naisten oikeuksista tuolla maailmalla, myös tyttöjen ja naisten oikeudesta opiskeluun ja työhön, ja samanaikaisesti meillä rikotaan räikeästi näitä oikeuksia kotimaassa. Me puhumme maailmalla suureen ääneen lasten perusoikeuksista, niiden tärkeydestä, muun muassa oikeudesta kasvaa omien vanhempiensa, isän ja äidin hoidossa ja niin edelleen, ja samaan aikaan täytyy todeta, että me rikomme lasten perusoikeuksia meidän kotimaassa.

Avioliitto on yhteiskunnan keskeinen instituutio, jolla pyritään vahvistamaan miehen ja naisen välistä liittoa, vakaata, turvallista kasvuympäristöä myös lapsille, ja me olemme murentamassa, purkamassa sitä meidän Suomessa. Tällä hetkellä meillä on avioliitto, mikä on kaikille todella tasa-arvoinen. Kenenkään sukupuolista suuntautumista ei kysytä, ja kaikilla on samanlaiset vaatimukset avioliittoon pääsemiseksi. Mutta jos sukupuolineutraali avioliittolaki tulee voimaan, silloin avioliitto todella muuttuu epätasa-arvoiseksi: eri ihmisiltä vaaditaan eri asioita avioliittoon pääsemiseksi riippuen lähtötilanteesta.

Mikä ehkä voi olla kaikista syvimmin koetteleva muutos, jos sukupuolineutraali avioliittolaki toteutuu: kuinka perusoikeudet toteutuvat jatkossa? Esimerkiksi kuinka sanan- ja mielipiteen ilmaisun vapaudesta huolehditaan jatkossa? Jo nyt rajoitetaan Suomessa tätä perusoikeutta, oman mielipiteen ilmaisua. Kun sanoo, että haluaisi kaikkien oikeuksien toteutuvan, myös sanan- ja mielipiteen ilmaisun vapauden säilyvän, ja kun ilmaisee, että ymmärtää tämän toteutuvan vain jos avioliitto- ja parisuhdelaki pidetään erillään, niin kyllä rapaa, syytöksiä ja uhkailuja tulee niskaan — siis Suomessa. Kirjoituksiakin on jo sensuroitu tämän asian vuoksi, ja esimerkiksi tutkittavana on ollut myös tapaus, jossa jollekin kurssille osallistuminen on peruttu, kun on selvinnyt, mitä lakia kyseessä oleva opiskelijaksi pyrkinyt kannattaa. Tässä tapauksessa kaiken lisäksi tämän kurssille hyväksymisen perumiseen liittyen käsiteltiin asiaa myös yhdenvertaisuusvaltuutetun toimesta. Yhdenvertaisuusvaltuutettu antoi lausunnon, että mitään rikkomusta ei ollut tapahtunut. Mutta onneksi joku kannusti, että tämä opiskelija vei asiaa pidemmälle, ja yhdenvertaisuuslautakunta käsiteli asian ja totesi, että räikeä rikkomus on tapahtunut. Siis meillä voi olla virkamiehiä, jotka käyttävät myös valtaansa niin, että nimi alle ja sanotaan "ei ole rikkomusta tapahtunut", mutta kun lautakunta katsoo, niin selkeä rikkomus on tapahtunut. Kipeitä asioita kotimaassa. En olisi koskaan toivonut tietäväni, että minun Suomessani näin epäoikeudenmukaisesti ihmisiä kohdellaan. Toivoisin, että jokainen voisi tässä maassa asua niin, että perus- ja ihmisoikeudet säilyvät ja niistä huolehditaan.

Mutta tätä hallituksen esitystä ajatellen: On sanottu, että kovalla kiireellä on viety eteenpäin seksuaalivähemmistöjen etuja ajaen esitystä, jossa suomalaiset miehet, isät ja sukupuolten välinen tasa-arvo myös unohdetaan. Nyt on käymässä niin, että kymmeniinkin lakeihin ja keskeisiin käsitelmääritelmiin ollaan tekemässä merkittäviä muutoksia seksuaalivähemmistöjen näkökulmasta, esimerkiksi monien monien monien eroperheiden näkökulmaa unohtaen.

Esimerkiksi eronnut isä, joka hoitaa lastaan 50—90 prosenttia ajasta, ei ole oikeutettu vanhempainrahaan. Tämä ongelma voitaisiin hoitaa ja ratkaista niin, että muuttaisimme pykälää esimerkiksi niin, että vanhempainrahaan ovat oikeutettuja lapsen äiti ja isä ja että mikäli äiti ja isä asuvat erillään, vanhempainvapaa ja vanhempainraha tulee jakaa vanhempien kesken.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Hallituksen esitys jättää monia monia epäkohtia myös ajatellen perheen käsitteen määrittelyä. Esimerkiksi jos isä hoitaa 50 prosenttia ajasta lastaan, tämä etävanhempi ei voi saada vanhempainrahaa, kunnallista perheasuntoa, yksinhuoltaja-avustusta, lapsilisää eikä muitakaan vastaavia tukia, koska lapsi ei virallisesti lainkaan asu hänen luonaan eikä lapsi nykyisen lainsäädännön mukaan kuulu etävanhemman perheeseen. Etävanhempiin kohdistuvan syrjinnän lopettamiseksi tulisi etävanhemman käsitteestä kokonaan luopua ja lapsille pitäisi antaa mahdollisuus kuulua yhtä aikaa sekä äidin että isän perheeseen.

Tässä on vain muutamia asioita esiin nostettuna, mitä epäkohtia tämä hallituksen esitys jättää jälkeensä.

Niin kuin alussa sanoin, sairausvakuutuslakiin ja elatustukilakiin tarvitaan uudistusta, mutta tarvitaan huomattavasti laajempi ja kokonaisvaltaisempi uudistus kuin mitä hallitus on nyt kiireessä sukupuolineutraaliin avioliittoon liittyen liitännäislakeina esittämässä. Sen vuoksi esitän tämän hallituksen esityksen hylkäämistä.

1.55 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Tanuksen tekemää hylkäysesitystä vastalauseen mukaisesti.

1.55 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Täytyy sanoa, että tämän viimeisen puolentoista kuukauden ja oikeastaan koko syksyn aikana meillä on erittäin isoja lakeja käsitellyssä, ja on todella harmillista se, että näitten asioiden käsittelyyn on aina liian vähän aikaa. Ja nyt en puhu vain siitä, miltä tuntuu, vaan aidosti meillä ei ole valiokunnassa riittävän paljon aikaa käsitellä hallituksen tekemiä esityksiä, minkä takia sitten, voisiko sanoa, monessa mielessä asiat eivät saa sitä asemaa tässä eduskuntakäsittelyssä, joka niille pitäisi antaa.

Mutta tämän lain osalta minun täytyy todeta siltä osin, että kun hallituksen kanssa yhteistyössä lähdettiin tätä esitystä käymään läpi, niin meillä oli yhteinen tahto kuitenkin nähdä tämä asia sillä tavalla, että me halusimme vahvistaa ja parantaa eri ja samaa sukupuolta olevien pariin yhdenvertaista oikeutta sosiaaliturvaan. Siitä lähtökohdasta lähdimme sitten tätä asiaa viemään eteenpäin, minkä takia esimerkiksi sosialidemokraatit eivät ole jättäneet tähän vastalauseita, vaan olemme saaneet niitä muutoksia, joita tässä aikataulussa yleensäkin on pystytty saamaan.

Tässä lainsäädännössä avioliiton käsite muuttuu sukupuolineutraaliksi, ja tarkoituksena on, että avioliittolain muutoksen seurauksena myös sosiaaliturvalainsäädännössä avioliittomaiset suhteet eli avioliiton käsite muuttuu sukupuolineutraaliksi. Avioliittolain muutoksesta johtuvat muutokset sosiaaliturvalainsäädäntöön ehdotetaan tulemaan voimaan samanaikaisesti kuin avioliittolain muutoksetkin.

Sairausvakuutuslain perhejäsenmääritelmä muutetaan, ja perheenjäsenellä tarkoitetaan myös vakuutetun samaa sukupuolta olevaa avopuolisoa. Määritelmän muutos vaikuttaa esimerkiksi sairausvakuutuslain erilaisia päivärahoja samoin kuin kuntoutusetuuksia ja kuntoutusrahaetuuksia koskeviin säännöksiin. Valiokunta piti myös perusteltuna, että etuuksien myöntämisedellytyksiä yhdenvertaistetaan eri etuuden hakijoiden osalta. Valiokunta puolsi myös lakiehdotuksen hyväksymistä, ja tänne tuli muutamia täydennyksiä, joita me sitten yhdessä muokkasimme valiokunnan kanssa asiantuntijoiden lausuntojen perusteella.

Valiokunta halusi tasa-arvoistaa erilaisissa perheissä elävien vanhempien ja heidän lastensa asemaa, jotta ne olisivat lapsen edun mukaisia ja parantaisivat vanhempien mahdol-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

lisuuksia huolehtia lapsesta ja tämän terveydestä ja hyvinvoinnista riippumatta vanhempien sukupuolesta.

Tässä totean muutaman esityksen, jotka valiokunta yksimielisesti muutti ja teki tähän lisäesityksen.

6 §: Isyysrahan osalta valiokunta ehdottaa pykälään uutta 2 momenttia, jonka mukaan lapsen hoidosta vastaavalla isällä on oikeus isyysrahaan, vaikka lapsen äiti ja isä eivät elä yhteisessä taloudessa avio- tai avoliitossa. Kyse on esimerkiksi tilanteesta, jossa lapsen biologinen äiti ja biologinen isä ovat eronneet eivätkä enää elä yhteisessä taloudessa avio- tai avoliitossa samoin kuin tilanteesta, jossa lapsen biologinen äiti ja biologinen isä eivät ole lainkaan eläneet yhteisessä taloudessa avio- tai avoliitossa. Tämä tältä osin on uusi muutos. Säännöstä sovelletaan myös silloin, kun lapsen adoptioäiti ja adoptioisä ovat eronneet tai kun lapsen biologinen äiti ja hänen avio- tai avopuolisonsa tai rekisteröity puolisonsa ovat eronneet. Isän katsotaan vastaavan lapsen hoidosta, jos lapsi asuu isän luona tai jos isä pääasiallisesti vastaa lapsen hoidosta tai sen järjestämisestä sekä lapsen huollosta arjessa. Näitä muutoksia pystyttiin tähän yhteisesti saamaan.

Samoin vanhempainrahaan tuli uusi 2 momentti, jossa säännöksen mukaan lapsen isällä, joka vastaa lapsen hoidosta, on oikeus vanhempainrahaan, vaikka lapsen äiti ja isä eivät elä yhteisessä taloudessa avio- tai avoliitossa. Tämä isän oikeus vanhempainrahaan alkaa ajankohdasta, jona isä ottaa lapsen hoitoon. Koska lapsen äiti ei kaikissa tilanteissa pysty vastaamaan lapsen hoidosta, ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, ettei lapsen äidillä ole tuolloin oikeutta vanhempainrahaan, jos oikeus vanhempainrahaan on lapsen isällä.

Samoin täällä todettiin, että halusimme lähteä viemään asiaa eteenpäin pitemmälle. Viime hallituskaudella tähän kokonaisuuteen tehtiin ministeriössä selvitystyötä, mutta valitettavasti nämä selvitykset eivät ole tuottaneet tulosta, minkä takia valiokunta halusi kiirehtiä valiokunnan lausumaehdotuksella, eli: "Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa sosiaali- ja terveysministeriössä tehdyn selvitystyön pohjalta erilaisten perheiden perhevapaa-järjestelmän ja siihen liittyvän lainsäädännön kehittämistä, jotta perheiden erilaiset elämäntilanteet huomioitaisiin yhdenvertaisella tavalla." Tämä yhdenvertaistaa erilaisten perheiden elämäntilannetta, ja tältä osin sosialidemokraatit ovat myös tätä esitystä tukeneet.

2.01 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Olen iloinen, että tällä esityksellä korjataan niitä epäkohtia, mitä meidän lainsäädännössämme on verrattuna erilaisten perheiden todelliseen arkeen. Tällä halutaan taata se, että kaikki vanhemmat saavat heille kuuluvat oikeudet vanhempana, sukupuolesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatta. Nyt tilanne on ollut sellainen, että vaikka henkilö on ollut lapsen tosiasiallinen huoltaja, hän ei ole saanut vanhemmalle kuuluvia oikeuksia. Erityisen iloinen olen myös siitä, että tässä huomioidaan ne isät, jotka hoitavat lastaan yksin ja ovat jääneet aivan ilman taloudellista tukea. On hyvä, että tämä laki saadaan eteenpäin.

2.02 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Myös minun mielestäni, aivan kuten edellisten puhujien Kiljusen ja Mikkosen mielestä, nämä muutokset, joita tässä esitetään, ovat hyviä. Mutta pyysin puheenvuoron sen vuoksi, mitä edustaja Tanus omassa puheenvuorossaan sanoi, eli hän vetosi siihen, että tätä lakipakettia ei voitaisi ikään kuin käsitellä sen takia, että nyt on tehty kansalaisaloite, vasta-aloite tälle tasa-arvoiselle avioliittolaille. Sikäli kyllä vierastan tätä teidän näkemystänne, koska meillä on tällä hetkellä hyväksytty lain-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

säädäntö, tasa-arvoinen avioliittolaki. Viime keväänä olemme käsitelleet tähän liittyvän liitännäislakipaketin, joka on kulkenut lakivaliokunnan kautta, ja nyt käsittelemme näitä muita liitännäislakeja. Eli minun mielestäni on aivan selvää, että nämä lait eduskuntaan tulevat, ja on myös hyvä, että ne samaan aikaan astuvat voimaan kuin tasa-arvoinen avioliittolaki.

Mitä tulee sitten tähän vasta-aloitteeseen, se on tällä hetkellä lakivaliokunnassa käsitellyssä, ja se on lähetetty perustuslakivaliokuntaan, jossa arvioidaan, voidaanko sitä kansalaisaloitetta ylipäättensä tuoda eduskunnan saliin käsiteltäväksi vai onko se meidän perustuslain ja ihmisoikeussopimusten vastainen. On aivan eri asia säätää uusi laki ja antaa ihmisille uusia oikeuksia kuin viedä lainsäädännöllä heille jo myönnettyjä oikeuksia pois. Tämä on nyt se kysymys, jota tällä hetkellä pohditaan, ja sitten nähdään, mihin perustuslakivaliokunta tältä osin päätyy.

Mutta minun mielestäni on aivan selvää, että nämä lait käsitellään nyt, ja on hyvä, että ne ovat täällä käsitellyssä, ja on hyvä, että näiden on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan kuin tasa-arvoinen avioliittolaki ensi vuoden maaliskuussa. Olen todella iloinen, että tämä asia etenee ja meidän lainsäädäntö tältä osin muuttuu tasa-arvoisemmaksi ja yhdenvertaisemmaksi, vaikka toki meille jää edelleen lainsäädäntöön merkittäviä ongelmia. Mutta näihin on tehty esityksiä, muun muassa lakialoite (Puhemies koputtaa) translaista ja kansalaisaloite äitiyslaista, ja toivon, että nämä menevät tässä eduskunnassa maaliin.

2.04 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Kuten edustaja Marin sanoi, niin se on todella kummallinen tilanne, että nyt voimassa oleva avioliittolaki ykskaks voisikin olla perustuslain vastainen, ettei se voisi jäädä voimaan. (Sanna Marinin välihuuto) — Niin, mutta meillä tällä hetkellä on tasa-arvoinen avioliittolaki ja parisuhdelaki voimassa, ja nyt jos se olisi jotenkin tällä hetkellä perustuslain vastainen, niin on tosi kummallinen tämä tilanne, mutta tässä tilanteessa ollaan.

Mutta omassa puheenvuorossani pyrin sanomaan, että näitä muutoksia hallituksen esitykseen, mitä nyt tuodaan näihin sairausvakuutuslakiin ja elatustukilakiin, tarvitaan. Tokihan siellä on näitä: esimerkiksi isien, jotka hoitavat yksin lastansa, asemaa on tässä esityksessä parannettu. Mutta esimerkiksi siinä rinnalla, jos meillä on isä, joka hoitaa 70—90 prosenttia ajasta lastaan, hän ei ole oikeutettu vanhempainrahaan ja moniin muihin. Siinä mielessä kovin ikävältä tuntui se tilanne, niin kuin valiokunnassa oli esimerkiksi Isät lasten asialla, heidän edustajansa kuultavana, ja he toteavat, että nyt kovalla kiireellä viedään pienen vähemmistön etuja ajatellen tätä lakiuudistusta eteenpäin samanaikaisesti, kun tähän lakiesitykseen jää suuria epäkohtia esimerkiksi eroisia, valtavaa määrää isiä, ajatellen. Heillä on tietysti huoli se, niin kuin he sanoivat, että kun tällainen mittava uudistustyö on tehty ja esimerkiksi perheen käsite on uudelleen määriteltä vähemmistöjen näkökulma huomioiden, niin viranomaiset helposti voivat sanoa, että eihän nyt uudelleen avata näin pian tätä lakia, tai ainakin voi helposti ajatella, missä vaiheessa se tehdään, niin että se pitkittyy ja pitkittyy. Siinä mielessä näkisin, että kyllä meidän myös isien asema olisi pitänyt paremmin ja pitäisi paremmin huomioida tässä esityksessä kuin nyt tämä hallituksen esitys tuo esille.

2.06 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Täällä on tullut esille jo aiemmissa puheenvuoroissa se, että nämä lait ovat niin sanottuja liitännäislakeja ja liittyvät tähän avioliittolain

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

muuttamiseen sukupuolineutraaliksi, ja kristillisdemokraatit ovat sitä vastustaneet. Me haluaisimme, että meillä säilyisi tämä nykyinen malli, joka on vallalla suurimmassa osassa Euroopan unionin jäsenmaita, eli että meillä on samaa sukupuolta oleville parisuhdelaki ja sitten eri sukupuolta oleville avioliittolaki. Siinä mielessä emme sitten myöskään kannata näitä liitännäislakien muutoksia.

Valiokunnassa on käyty sinällensä ihan ansiokasta keskustelua, millä tavalla lapsen hoidosta tosiasiallisesti vastaavan isän tilannetta voitaisiin korjata. Mutta niin kuin tuossa edustaja Tanus toi esille, kuitenkin tämä pohdinta on sitten jäänyt tietyssä mielessä puolitiehen, eli siellä näitten eroisien tilanne ei vielä näillä muutoksilla kohene.

Täytyy sanoa, niin kuin edustaja Marin tuossa mainitsi, että talon sisässähän on kansalaisaloite tästä äitiyslain muutoksesta, ja taitaa olla lakialoite translain muutoksesta. Kun on muutoksia, joissa esimerkiksi äidiksi itsensä katsova henkilö voi tunnustautua äidiksi eli se, ken katsoo olevansa lapsen äiti, voi tätä lapsen äidiksi tunnustautumista hakea, sekä myöskin synnyttäneen henkilön sukupuoli voi olla jotakin muuta kuin nainen, niin luulen, että tästä erilaisesta sosiaaliturvaetuuksien viidakosta on tulevaisuudessa tulossa melko moninainen. Siinä mielessä kyllä tuntuu, että jotenkin olisi aika selkeää, kun me pidättäytyisimme näissä kahdessa erilaisessa laissa eli että meillä on avioliittolaki ja parisuhdelaki, ja siihen liittyvät sosiaalietuudet sitten kulkisivat myöskin omaa rataansa. Epäilen, että tulevaisuudessa on yhä enemmän näitä (Puhemies koputtaa) juridisia ongelmia.

2.08 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä on useammassa puheenvuorossa tullut esille tämä eriskummallinen tilanne, mikä meillä on muodostunut siitä, että meillä on hyväksytty kansalaisaloite ja sen jälkeen sitten sen kansalaisaloitteen sisällön kumoamiseksi tai ehkäisemiseksi, ennen kuin se täysimääräisesti tulee voimaan, laadittu toinen vasta-aloite. Tämän vuoksi ajattelin näin perustuslakivaliokunnan jäsenenä ottaa tähän puheenvuoron.

Tämä on aika eriskummallinen tilanne, ja toivon, että olimme me sitten tästä nimenomaisesta kysymyksestä mitä mieltä hyvänsä, niin tämä herättäisi poliittisten päättäjien keskuudessa laajemman pohdinnan siitä, mikä tämä meidän kansalaisaloiteinstituutiomme oikeastaan on ja miten sitä olisi perusteltua kehittää.

On mielestäni aivan selvää, että tässä talossa täytyy olla yhtäläiset ja kaikille kansalaisaloitteille tasapuoliset pelisäännöt, millä tavalla niitä käsitellään. Mutta sitten toisaalta meidänkin täytyy kuitenkin kantaa vastuumme siitä, ettei kansalaisaloiteinstituutio saa olla sellainenkaan, että se toimii erinäköisten äänekkäiden ryhmien, mahdollisesti äänekkäiden vähemmistöjen, tällaisena väylänä, jonka avulla pystytään kohtalaisen pienellä allekirjoittajamäärällä ohittamaan huonollakin valmistelulla tässä eduskuntatyössä sellaisia kansanedustajien laatimia aloitteita, jotka on usein laadittu huomattavasti huolellisemmin valmisteltuna.

Mutta toivottavasti tämä eriskummallinen tilanne on omiaan muodostamaan punnittua ja fiksua pohdintaa myöskin tämän kansalaisaloiteinstituution ympärillä laajemminkin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja Marin. — Puheenvuoroja voi varata P-painikkeella.

2.10 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Olen edustaja Rydmanin kanssa täsmälleen samaa mieltä siitä, että meidän pitää käydä tätä laajempaa keskustelua kansalaisaloitteiden

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

merkityksestä ja käsittelystä. Lakivaliokunnassa, kun meille tuli tämä vasta-aloite tälle tasa-arvoiselle avioliittolaille, me kävimme aika paljonkin keskustelua juuri siitä, millä tavalla näitä kansalaisaloitteita pitäisi käsitellä. Siinä kun luimme näitä aikaisempia ohjeistuksia ja keskusteluita, mitä silloin ollaan käyty, kun ollaan otettu tämä kansalaisaloitejärjestelmä käyttöön, niin siellä ollaan todettu hyvin selkeästi, että kansalaisaloitteet saavat samanlaisen käsittelyn kuin yli 100 edustajan allekirjoittamat lakialoitteet. Eli ne eivät sinänsä ole sen erityisempiä, vaan ne saavat samankaltaisen käsittelyn, ja silloin tietenkin valiokunnan harkinnassa on se, viedäänkö niitä kansalaisaloitteita ylipäätänsä saliin.

Nyt tietenkin meidän pitää pohtia sitä, onko järkevää ajautua tilanteeseen, jossa tehdään aloite ja vasta-aloite. Eli nyt tehdään tällaista ennakkotyötä näiden kaikkien muidenkin aloitteiden osalta, mitä mahdollisesti tulevaisuudessa tehdään, ja tässä on haastava tehtävä sekä lakivaliokunnalla että perustuslakivaliokunnalla tätä tilannetta arvioida. Eli tämä ei ole prosessuaalisestikaan erityisen helppo tilanne.

Mutta mitä tulee sitten tämän kyseessä olevan lakipaketin käsittelyyn liittyen tähän tasa-arvoiseen avioliittolakiin, niin minun mielestäni on aivan selvää, että se on tuotu eduskunnan käsittelyyn ja nämä liitännäislait käsitellään tässä yhteydessä, että ne voivat astua voimaan sen varsinaisen lain kanssa sitten ensi vuoden maaliskuussa. Eli on hyvä, että tämä on täällä käsittelyssä, enkä sillä tavalla allekirjoita edustaja Tanuksen pohdintaa siitä, minkä takia nämä ovat meillä käsittelyssä. Tietenkin niiden pitää olla käsittelyssä.

Ja olen samaa mieltä edustaja Essayahin kanssa siitä, että olisi paljon helpompaa, jos meillä olisi ollut alun pitäenkin tasa-arvoinen avioliittolaki (Puhemies koputtaa) eikä oltaisi säädetty rekisteröityä parisuhdelakia siihen väliin. Sittenhän meillä ei olisi tätä ongelmaa näitten liitännäislakien kanssa. (Puhemies: Puheenvuoroa voi jatkaa sitten täällä pöytästä, jos menee yli 2 minuutin!)

2.12 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Marinille: Meillä siis on tasa-arvoinen avioliittolaki voimassa. Niin kuin tuossa puheessani toin esille, että jos sukupuolineutraali avioliittolaki tulee voimaan, niin silloinhan se on hyvin epätasa-arvoinen, koska jo pelkästään vaatimukset eri ihmisille, jotka haluavat avioliittoon, ovat hyvin erilaiset riippuen siitä, mikä on lähtökohta. (Sanna Marinin välihuuto) — Niin, hyvin erilaisia vaatimuksia on avioliittoon pääsemiseksi riippuen siitä, mikä on avioliittoon haluavien lähtötilanne. (Sanna Marin: Miten?) — No, jos te ette ole semmoista vielä hoksannut, niin on. (Sanna Marin: Kerro meille!) — Osalle on samat nämä vaatimukset kuin tälläkin hetkellä avioliittoon pääsemiseksi. Sitten jos on lähtötilanne, että on rekisteröidyssä parisuhteessa, ei tarvitse mitään muuta kuin ilmoittaa rekisteriin, että haluaa päätyä avioliittoon. Omalla ilmoituksella päästään ilman tilaisuutta, (Hanna Sarkkisen välihuuto) ilman vihkiäjä, ilman mitään lupausta ja niin edelleen. Ja sitten on tilanteita translakiin liittyen, että ei tarvitse tehdä sitäkään, vaan automaattisesti soljuu avioliittoon. Tästä voidaan keskustella pitkempäänkin, mutta en halua aikaa käyttää siihen.

Mutta todella hyvin erilaisista tilanteista lähtevät joutuvat kohtaamaan hyvin erilaiset vaatimukset päästäkseen avioliittoon, ja näin ollen se on hyvin epätasa-arvoinen todellisuudessa.

Mutta mitä halusin myös sanoa, kun puhutaan vasta-aloitteesta: Itse asiassa tämä kansalaisaloitehan haluaa säilyttää nykyisen avioliittolain, ja pitkälti sitä tuotiin myös sen takia, että lasten oikeudet, lapsivaikutusten arviot, jäivät kokonaan tekemättä.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Sitten halusin sinänsä edustaja Rydmanille sanoa, että olen samaa mieltä, että tämä kansalaisaloitesysteemi on hyvä käsitellä ja miettiä, miten sitä jatkossa toteutetaan.

Ja edustaja Kiljuselle olisin halunnut sanoa, että sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö todella ei ollut yksimielinen, koska sinne jätin silloin vastalauseen.

2.14 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Termi "vasta-aloite" tuntuu minusta kansalaislakialoitteen kohdalla hieman epämiellyttävälle, ja toivoisinkin, että me kansalaislakialoitteen pidämme omana instituutionaan, vaikka se näyttäytyy poliittisesti täällä eduskunnassa varmasti juuri sille, että sillä voidaan aina koettaa kumota toista. Mutta vasemmistoliitto on kyllä sitä mieltä, että jokainen kansalaisaloite saa ja sen pitää saada oma ja kunnianarvoisensa käsittely ja pitää ottaa se täällä eduskunnassa vakavasti. Siinä mielessä on tosi tärkeitä, että me voisimme käsitellä meidän tulevan lakialoitteemme, jonka jätämme, että eduskunta ei voi sivuuttaa kansalaislakialoitetta viivyttämällä, vaan että kansalaislakialoite voi elää myös yli eduskuntakauden, sillä kansalaiset eivät vaihdu neljän vuoden välein niin kuin vaihtuvat kansanedustajat.

Tähän itse asiaan ja tähän substanssiin en ota nyt sen enempää kantaa, mutta kun tässä erinomaisesti edustaja Rydman otti esille kansalaislakialoitteen ja sen käsittelyn tässä, niin on todella tärkeää, että eduskunnassa voidaan nähdä, että se on perustuslakiin nyt saatu voimaan. Meidän pitää ehkä sen verran vielä kehittää sitä, että me voimme antaa kansalaislakialoitteelle sen arvon mukaisen käsittelyn niin, että kun kansalaiset eivät vaihdu, vaikka eduskunta neljän vuoden välein vaihtuu ja eduskunnan kansanedustajien lakialoitteet pyyhkitään pois, niin kansalaislakialoite ei pyyhkiytyisi pois.

2.16 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Minun on hirveän vaikea löytää logiikkaa edustaja Tanuksen puheenvuoroissa. Sen kyllä sanon, että olisi huomattavasti yksinkertaisempaa nyt, jos me emme olisi Suomessa säätäneet aikoinaan lakia rekisteröidystä parisuhteesta vaan olisimme menneet suoraan tasa-arvoiseen avioliittolakiin, eli myös samaa sukupuolta olevat parit voivat mennä naimisiin siinä, missä kuka tahansa muukin pari. Nyt korjaamme tätä epäkohtaa, ja olisi ollut huomattavasti yksinkertaisempaa, että näin oltaisiin toimittu jo silloin, kun se rekisteröity parisuhdelaki astui voimaan, eli oltaisiin siirrytty suoraan tasa-arvoiseen avioliittolakiin.

Mutta sitä en kyllä allekirjoita enkä ymmärrä teidän puheenvuorostanne, että ikään kuin nyt loisisimme monimutkaisempaa järjestelmää, kun tämä lainmuutos, tasa-arvoinen avioliittolaki ja nämä liitännäislait, mihin se liittyy, yksinkertaistavat meidän lainsäädäntöämme, tuovat sen paremmin ihmisoikeuksia kunnioittavaksi ja yhdenvertaisemmaksi. Eli nyt olemme korjaamassa niitä virheitä, mitä on silloin tehty, kun ei olla suoraan menty tasa-arvoiseen lainsäädäntöön näiltä osin.

Mutta mitä tulee sitten edustaja Myllykosken puheenvuoroon liittyen kansalaisaloitteisiin, niin itse pidän todella tärkeänä, että Suomessa on tämänkaltaisen instrumentti kansalaisilla saada agendoja eduskunnan käsiteltäväksi, saada asiansa esille, mutta en kyllä niitä korottaisi sitten sen suurempaan rooliin. Eli kun olemme nyt tutustuneet näihin säännöksiin, mitä silloin ollaan käsitelty, kun tämä järjestelmä ollaan otettu käyttöön, niin siellä on todettu, että näitä aloitteita käsitellään kuten yli 100 kansanedustajan tekemiä lakialoitteita, samoin periaattein, valiokunta käsittelee niitä siitä lähtökohdasta lähtien, ja nämä ovat poliittisia aloitteita. Jokainen meistä edustajista silloin pohtii sitä, mitä mieltä on siitä itse asiasta, haluaako sitä edistää vai ei. Eli tärkeä instrumentti, mutta en ymmärrä kyllä sitä,

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

(Puhemies koputtaa) että se korotetaan sitten tämänkaltaiseksi kysymykseksi, että näihin olisi vain yksi oikea prosessi.

2.19 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Tämä voidaan ymmärtää kuinka hyvänsä, mutta kysymys on tavallaan siitä, kuinka käsitellään. Nyt eduskunta on itselleen ottanut sen roolin, että kansalaislakialoite saa kuulemisen, ja siinä mielessä se on erilaisessa asemassa kuin sadan kansanedustajan tekemä lakialoite. Siinä on se hienoinen ero, kuinka ne poikkeavat toisistaan.

2.19 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Marinille halusin vielä sanoa: olen ihmetellyt sitä, että kun sukupuolivähemmistöjen etuja ja heidän parisuhdettaan ajetaan eteenpäin, niin samanaikaisesti kun sukupuolineutraalia avioliittolakia ollaan tuomassa, niin ollaan tiputtamassa kokonaan rekisteröity parisuhde pois, elikkä meillä on kuitenkin sukupuolivähemmistöihin kuuluvia, jotka peräänkuuluttavat mahdollisuutta rekisteröityä mutta kokevat, että avioliitto ei ole heitä varten. (Sanna Marinin välihuuto) Eli tavallaan heidänhän tarvitsee nyt uusia... Siis meillä on vähemmistöihin kuuluvia, jotka kokevat, että avioliitto ei ole heitä varten, jotka haluaisivat rekisteröityä, eli heidänhän täytyy jatkossa tehdä niin, että he matkustavat ulkomaille, siellä rekisteröivät parisuhteensa ja sitten he... (Sanna Marin: Missä nämä ihmiset ovat?) — Heitä on. Jos ei ole tiedossa, niin on tehty lehti-juttujakin. He ovat kyllä löydettävissä, ne, jotka ovat tulleet ihan julkisuuteen, jotka sanovat nimenomaan, että he harmittelevat sitä, että Suomesta poistuu tämä mahdollisuus rekisteröityyn parisuhteeseen. Jos Marin ei tiedä, niin heitä kyllä löytyy.

Mutta sitten minä haluaisin nopeasti sanoa vielä tämän — kun sanoin, että avioliitto, sukupuolineutraali avioliitto, muuttuu epätasa-arvoiseksi — että nykyisinhän me tarvitsemme kuulutukset eli avioliiton esteiden tutkimisen, me tarvitsemme vihkitilaisuuden, onko se kirkossa tai maistraatissa, ja me tarvitsemme vihkijän, onko se tuomari tai pastori. Siinä varmistetaan tällainen henkilökohtainen kontakti, ei minkään netin kautta, että keitä vihittävät ovat, ja heiltä kysytään, tahtovatko he avioon. Siis molemmilta kysytään, he antavat lupauksen, ja heidät julistetaan aviopuolisoiksi. On ihan eri asia, jos netin kautta voi laittaa tietoja vain ilmoitusluontoisesti ja soljua avioliittoon. Niin kuin sanottu, niin osalta jatkossakin vaaditaan nämä kaikki edellytykset avioliittoon pääsemiseksi, osalta vaaditaan vain osa näistä, ja osalta ei vaadita mitään. Eli onhan se nyt varsin kummallinen tilanne.

2.21 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Koen, että olen kohtuullisen hyvin perehtynyt seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin liittyviin kysymyksiin ja voin kyllä sanoa, että en näe enkä koe, että olisi iso kysymys tämä asia, minkä edustaja Tanus mainitsi, että meillä olisi iso joukko pareja, jotka haluavat ehdottomasti rekisteröidyn parisuhteen sen sijaan, että he voisivat päästä naimisiin ja saada yhdenvertaiset oikeudet muiden parien kanssa. Eli tämänkaltaista keskustelua en tunnista. Toki en teidän omasta tuttavapiiristänne tiedä, että jos siellä on joku henkilö, joka näin kokee. Mutta yleisesti katsoisin näin, että ennemmin seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asioita, ihmisoikeuksia ajavat järjestöt ovat kyllä halunneet niin, että meidän lainsäädäntömme muuttuu yhdenvertaiseksi ja tasa-arvoiseksi ja ihmisoikeuksia kunnioittavaksi. Eli kyllä tämä on se iso keskustelu, jota ollaan käyty. En sitten tiedä, mitä keskustelua te olette henkilökohtaisesti käynyt.

Mutta vielä tähän kansalaisaloitteiden käsittelyyn. Kun itse istun valiokunnassa, joka käsittelee tätä kansalaisaloitetta, tätä vasta-aloitetta tasa-arvoiselle avioliittolaille, niin kyl-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

lä siinä harkinnassa totta kai pidän mielessä sen, että tämä on kansalaisaloite, ja tietenkin me olemme valiokuntanakin järjestäneet julkisen kuulemisen ja muutenkin käsitelleet tätä asiaa. Emme suinkaan sitä sivuuta, koska kyseessä on kansalaisaloite, mutta samaan aikaan kun olemme tarkastelleet näitä säännöksiä, jotka tähän liittyvät, niin siellä on todettu, että näitä käsitellään samoin perustein kuin sadan edustajan allekirjoittamia aloitteita. Ja myös sitten siellä on tullut ilmi se, että näiden kansalaisaloitteiden yhtenä ajatuksena on juuri se, että nostetaan uusia asioita agendalle, uusia asioita keskusteluun, ja tässä vasta-aloitteesta ei ole kyse siitä, eli tästäkin näkökulmasta tätä kysymystä pitää tarkastella. Eli tämä harkinta, mikä meillä on, on aika hankala nyt, kun tämä on uusi tilanne, (Puhemies koputtaa) mihin valiokunta on joutunut tämän vasta-aloitteen myötä.

2.23 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Uskon, että se on kaikkien tiedossa tässä salissa, mikä on KD:n kanta avioliiton suhteen. Me katsomme, että avioliitto on instituutio, joka on tarkoitettu yhden miehen ja yhden naisen väliseksi instituutioksi. Ja vaikka me kuinka jatkaisimme keskustelua tästä asiasta, uskon, että me emme pysty vakuuttamaan toisiamme niin, että joku toinen vaihtaisi kantansa, vaan meidän on vain kunnioitettava sitä, että joillakin on toinen käsitys kuin meillä, ja meillä on tämä käsitys. En halua sen enempää keskustella siitä. Yhden huomautuksen haluaisin kuitenkin tehdä, kun puhutaan tästä kansalaisaloitteesta: että puhutaan vasta-aloitteesta. Sehän on tässä lainsäädäntötyössä näin, että vaalikausittain jokainen hallitus tekee uusia lakiesityksiä ja päivitetään vanhoja lakeja. Kyllä näissä kansalaisaloiteasioissakin pitäisi olla se sama mahdollisuus ja oikeus, että vaalikausittain saattaa tulla muutoksia myöskin tehtyihin päätöksiin, jotka nojautuvat kansalaisaloitteisiin. Se kuuluu demokratiaan, ja sen huomautuksen halusin vain tehdä.

2.25 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Sen verran vielä tähän keskusteluun, että valtaosassa maailman maista nämä erilaiset liitot ovat erilaisen lainsäädännön alla, ja sitä ei ole tällä tavalla lähdetty problematisoimaan, niin kuin tuntuu, että meillä Suomessa tästä on tehty jonkunlainen tämmöinen ihmisoikeuskysymys. Esimerkiksi Keski-Euroopassa pitkälti nämä lainsäädännöt ovat erilliset ja sitä ei pidetä minään erityisenä ongelmana, koska lain edessä nämä juridiset oikeudet tulevat sitten näille erilaisille pareille kuitenkin samoiksi.

Siinä mielessä Suomessa tämä on varmaankin nyt, kun tämä prosessi on tällä tavalla kesken, aika lailla tunnepitoista ja tämä argumentointi näitten asioiden ympärillä melko lailla voimakasta. Itse en ole oikein koskaan ymmärtänyt, mikä tässä on ikään kuin se erityinen niin sanottu tasa-arvo-ongelma, minkä sitten taas toisella tavalla tästä asiasta ajattelevat näkevät tässä olevan. Siinä mielessä, niin kuin tuossa edustaja Östman totesi, varmaankaan tänä iltana emme täällä toistemme mielipiteitä tästä asiasta pysty muuttamaan. Siinä mielessä aina itse kunnioitan niitä, jotka ajattelevat asiasta toisin, mutta katson, että myöskin itselläni on oikeus sitten säilyttää oma näkemykseni tämän asian tiimoilta.

2.26 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Ei kai suinkaan kukaan tässä salissa ole sanonut, että edustajilla tai joillakin edustajilla ei olisi oikeutta omaan näkemykseensä tai mielipiteeseensä. Ei minun tietääkseni tässä salissa senkaltaista keskustelua ole missään vaiheessa käyty. Sen sijaan olen kyllä ilmaissut sen, että olen teidän kanssanne eri mieltä, ja

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

minulla on siihen mahdollisuus ja täysi oikeus. Olen myös perustellut kantani niin näihin perusteluihinne liittyen kuin muutenkin tähän käsittelyyn liittyen.

Nyt vielä kerran totean täällä sen, kun tässä nyt ollaan keskustelun kuluessa annettu ymmärtää, että ikään kuin tämä vasta-aloite, joka ollaan tehty tasa-arvoiselle avioliittolaille, ei saisi asianmukaista käsittelyä: Kyllähän se saa, se on eduskuntaan tuotu, se on valiokunnassa, tällä hetkellä perustuslakivaliokunnassa, lausunnolla siitä, millä tavalla he katsovat, että sitä pitäisi käsitellä. Eli sehän on täällä eduskunnassa, ja sitä käsitellään täysin asianmukaisesti. Mutta sitten on täysin eri asia se, mihin lopputulemaan valiokunta päättyy, se on sitten toinen kysymys. Nyt olemme uudessa tilanteessa. Tämä on uusi tilanne, että meillä on vasta-aloite tehty kansalaisaloitteelle, ja silloin meidän pitää tehdä myös tämänkaltaista pohdintaa ja työtä tässä. Mutta sitä viestiä tästä salista ei mielestäni pidä lähettää eikä antaa, että tässä ikään kuin oltaisiin sivuutettu joku kansalaisaloite ja sitä ikään kuin ei käsiteltäisi, kun sitä tällä hetkellä käsitellään.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta

Hallituksen esitys HE 147/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 29/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

2.28 Antero Vartia vihr: Arvoisa puhemies! Kello on 2.30 yöllä, en aio toistaa aiemmin todettuja asioita. Esitän, että lakialoite hylätään vihreiden vastalauseen mukaisesti ja siinä huomioidaan mukana oleva lauseke.

2.29 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan tätä edustaja Vartian tekemää ehdotusta, ja ehkä nyt meidän kaikkien yöunia ajatellen en tämän enempää minäkään tästä puhu.

2.29 Anders Adlercreutz r: Värderade talman! Kollegojen viisaita sanoja noudattaen totean vain lyhyesti, että kun hallitus lähtee, tai yleensä lähdetään, siirtämään rahaa taskusta toiseen, niin kannattaa miettiä, edistääkö se isoa tavoitetta vai ei. Tämä nyt käsiteltävä asia nimenomaan ei sitä tee. Tilanteessa, jossa pitäisi uudistua ja kehittää uutta teknologiaa, tämä toimenpide syyttää enemmän rahaa vanhan teknologian päälle ja sillä tavalla pitkällä tähtäimellä hankaloittaa meidän teollisuuden kilpailukykyä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 108/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

2.30 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Esitän, että hyväksytään kolme lausumaa vastalauseen mukaisesti:

Ensimmäinen lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa sääntelyn vaikutuksia ja valmistelee tarvittaessa esityksen kansallisten kynnsarvojen nostamiseksi direktiivin mahdollistamiin rajoihin sidosyksikköhankinnoissa ja sosiaali- ja terveystalouden hankinnoissa."

Lausuma 2: "Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto huomioi sosiaali- ja terveystalouden lainsäädännössä, missä määrin niin sanottuja yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja kilpailutetaan ja missä määrin niitä rajataan kilpailutuksen ulkopuolelle direktiivin mahdollistamalla tavalla; esimerkkinä vammaisten ja vanhusten asumispalvelut, vaikeavammaisten palveluasuminen ja henkilökohtainen apu, jotka toteuttavat perustuslain 19 §:n 1 momentin julkiselle vallalle säädettyä velvollisuutta huolehtia sosiaalisista perusoikeuksista ja kansalaisten välttämättömästä huolenpidosta. Näiden palvelujen järjestämiseksi tulee valita pääsääntöisesti muu kuin hankintalain mukainen kilpailutusmenettely."

Lausuma 3: "Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa sääntelyn vaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa valmistelemaan lainsäädännön muutoksia, joilla tuetaan esitettyä ongelmaa ratkaisevia innovatiivisia hankintoja ja parannetaan pienten ja keskisuurten yritysten tasapuolisia mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin."

2.31 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Kello on paljon, mutta koska kysymys on yli 30 miljardin lakiesityksestä, sanon muutaman sanan ennen esityksen tekoa.

Viime viikolla me kävimme keskustelua hankintalaista enemmänkin ja äänestimme pykälämuutosesityksistä. Keskustelussa kiinnitettiin paljon huomiota sidosyksikkösääntelyyn. Hallituksen esitys tulee ajamaan kuntayhtiöt hyvin ahtaalle, kun hallitus syyllistyy raskaaseen ylisääntelyyn rajoittaessaan sidosyksikköasemassa olevien julkisomisteisten yhtiöiden toimintaa tarpeettomasti. Direktiivi mahdollistaisi sidosyksikköasemassa oleville julkisomisteisille yhtiöille 20 prosentin markkinaehtoisesta ulosmyynnin, mutta hallitus aikoo tarpeettomasti rajoittaa ulosmyyntiä 5 prosenttiin tai 500 000 euroon. Tämä tulee aiheuttamaan valtavia ongelmia muun muassa kunnallisille jäteyhtiöille, sairaanhoitopiirien laboratorioille ja valtion tutkimusyhtiöille. Tämä voi heikentää esimerkiksi pienyritysten saatavilla olevia työterveys- ja jätteenhuollon palveluita erityisesti haja-asutusalueilla, nostaa jätteenhuollon asiakasmaksuja ja hankaloittaa kunnallisten tukipalveluiden, esimerkiksi ateriapalveluiden, joustavaa järjestämistä. Valitettavasti eduskunta äänesti perjantaina nurin esitykset ulosmyyntirajan korottamisesta direktiivin sallimaan 20 prosenttiin, vaikka keskus-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

telussa ymmärrystä esitykselle ja kritiikkiä matalalle ulosmyyntirajalle tuli myös hallituspuolueiden edustajilta. Tässä tulee olemaan sitten hallituspuolueiden kansanedustajilla selittämistä omissa kunnissaan, että miksi hallitus haluaa ajaa kuntayhtiöt ahtaalle, aiheuttaa valtavaa byrokratiaa, kustannuksia ja palvelujen heikkenemistä.

Jätehuollolle määritellyt pidemmät siirtymäajat helpottavat toki jätepuolen tuskaa, mutta eivät poista itse ongelmaa. Mietinnön ponnen mukaisesti jätealan ulosmyyntirajoja tarkastellaan jätelain yhteydessä vielä uudestaan, mutta kuultujen viestien perusteella en ole lainkaan varma siitä, että jätelain uudistuksen kautta saataisiin alalle korkeampia ulosmyyntirajoja. On myös muistettava, että matala ulosmyyntiraja ei ole ongelma vain jätelalle vaan lukuisilla muillakin aloilla toimiville kuntayhtiöille. Ongelmat tulevat vain pahenemaan maakunta- ja sote-uudistuksen yhteydessä, jos kuntien yhtiöt eivät saa joustavasti myydä palveluitaan maakunnalle ja toisinpäin.

Arvoisa puhemies! Esitimme ensimmäisessä käsittelyssä demarien ja vasemmistoliiton yhteisen vastalauseen mukaisesti myös useita muita pykälämuutoksia. Pykälämuutosesityksillä halusimme painottaa laatua hankintojen ohjaavana tekijänä hallituksen esitystä enemmän. Esitimme myös pykälämuutoksia, joihin nojautuen hankintayksiköt velvoitettiin ottamaan hankinnoissaan paremmin huomioon työehtojen noudattaminen, harmaan talouden torjuminen ja asiallinen verojenmaksu. Valitettavasti nämäkin pykälät kaatuivat äänestyksessä.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystalouden hankinnoista on myös puhuttu paljon hankintalain käsittelyn yhteydessä. Sote-palveluissa hankintojen kynnysarvon tulisi olla direktiivin sallima maksimi ja suorahankintojen tekemistä olisi tullut helpottaa. Näin oltaisiin voitu varmistaa suurempi joustavuus ja yksilökohtainen harkinta palveluiden järjestämisessä. Erityisesti vammaisten elinikäisistä palveluista on puhuttu ja kannettu huolta. Elinikäisten palveluiden, mukaan lukien asumispalveluiden, järjestäminen kilpailuttamisella aiheuttaa isoja ongelmia ja epäinhimillisiä tilanteita. Tilannetta voisi kuvata miltei moderniksi huutolaisuudeksi. Lainsäädäntöä olisikin muutettava siten, että vammaisten elinikäiset palvelut järjestettäisiin lähtökohtaisesti muutoin kuin hankintalain kilpailuttamismenettelyllä, esimerkiksi omana työnä, suorahankintana, palvelusetelillä tai henkilökohtaisella budjetoinnilla.

Esitänkin eduskunnan hyväksyttäväksi sosialidemokraattien ja vasemmistoliiton yhteisen vastalauseen 1 mukaista lausumaa, joka kuuluu seuraavalla tavalla: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy valmistelutyöhön edistääkseen sitä, että sosiaali- ja terveysalan erityiset henkilöpalvelut, kuten vammaisten elinikäiset palvelut, järjestettäisiin pääsääntöisesti muilla tavoin kuin hankintalain mukaisella kilpailuttamismenettelyllä niihin liittyvien erityispiirteiden vuoksi."

2.36 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä on paljon hyviäkin asioita, mutta valitettavasti se ei kaikilta osin vastaa sille asetettuja odotuksia. Itselleni kuntapäättäjänä ja ikäihmisten ja vammaisten asumispalveluja läheltä seuraavana tämä lakiesitys jättää monta huolenaihetta.

Ensinnäkin innovatiivisuuden edistämiseksi ja innovatiivisille hankinnoille olisi pitänyt asettaa kunnianhimoisempia ja konkreettisempia tavoitteita. Innovatiivisten hankintojen merkitystä ei kunnissa riittävästi ymmärretä, mutta onneksi oma kotikaupunkini Joensuu on tästä myönteinen poikkeus. Meillä on tavoitteena, että joka viides kaupungin hankinta

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

on innovatiivinen. Olemme hyvinkin pääsemässä tähän tavoitteeseen, mutta tätä toimintaa ei tässä hankintalakiesityksessä riittävästi tueta ja korosteta.

Toinen huoli liittyy siihen, että edelleenkin laatuun ja kokonaiskustannuksiin liittyviä kriteereitä ei korosteta tarpeeksi. Laadun ja kokonaiskustannusten pitäisi olla selkeämmin ensisijaisia hankintoja tehtäessä. Minulla on erittäin paljon huonoja esimerkkejä siitä, mitä tarkoittaa hinnan ensisijaisuus. Diabeteksen hoitovälineet voivat olla niin huonoja, että potilaan turvallisuus vaarantuu, ja ikäihmisten palveluissa halvin tarjous voittaa ja siitä johtuen muistisairas ihminen joutuu paikkaan, jossa ei ole lainkaan muistiosaamista. Nämä ovat esimerkkejä tästä päivästä, ja epäilen, korjautuvatko nämä asiat tämän uuden hankintalain myötä.

Kolmantena huolenaiheena minulla on, varmistaako tämä laki vammaisille ja ikäihmisille pysyvän kodin, niin ettei ihmisen tarvitse kilpailutusten johdosta muuttaa omasta kodista toiseen paikkaan. Tässä on kysymys ihmisoikeuksista. En ole varma tästä tämän lakiesityksen perusteella, ja siksi talousvaliokunnan vastalauseen 1 mukainen lausumaehdotus on kannatettava. Siinä eduskuntaa edellytetään ryhtymään valmistelutyöhön varmistaakseen sen, että vammaisten ja ikäihmisten asumispalvelut (Puhemies koputtaa) järjestetään pääsääntöisesti muulla tavoin kuin kilpailutusmenettelyllä. Tämä asia on saatava toiveesta velvoittavaksi lainsäädännöksi, ja kannatan edustaja Sarkkisen esittämää lausumaesitystä.

2.38 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Kaikkein surullisinta tässä on kuitenkin se, että ihmiset, jotka tekevät työtä tämän tulevan hankintalain puitteissa, jäävät vaille sitä työehtosopimuksen suojaa, mikä meillä Suomessa normaalisti on. Olisi pitänyt olla ehkä vielä ponnekkaampi siinä suhteessa, että meillä pitää olla sitovat säädökset siitä, että pitää olla joko yleissitovan tai normaalisitovan työehtosopimuksen mukaiset säädökset, joita tässä hankintalainkin yhteydessä noudatetaan.

2.39 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kannatan aluksi tämän edustaja Östmanin esittämän vastalauseen 3 mukaista kolmea lausumaesitystä. Ihan lyhyesti perustelen niitä.

Todellakin äänestimme viime viikolla siitä, millä tavalla me voimme mahdollisesti näitä kansallisia kynnysarvoja seurata sen suhteen, että hallitus on nyt omissa esityksissään selkeästi menossa kansallisessa kynnysarvossa alle sen, mitä direktiivi mahdollistaisi. Nämä tapahtuvat niin sidosyksikköhankehankeissa kuin sosiaali- ja terveyspalveluitten hankinnoissa. Mielestäni on tärkeää, että me seuraamme näitä lainsäädännön vaikutuksia, ja tarvittaessa kyllä meillä pitää olla valmius myös käyttää nämä direktiivin maksimimäärät hyödyksemme.

Sitten toisena kohtana tässä toisessa lausumassa otetaan kantaa juuri tähän, minkä sosiaalidemokraatitkin nostivat täällä esille, eli sosiaali- ja terveyspalveluitten kilpailuttamiseen erityisesti silloin, kun tullaan vammaisten ja vanhusten asumispalveluihin, vaikeavammaisten palveluasumiseen ja henkilökohtaiseen apuun. Näitä ei mikään mahti maailmassa laita kilpailutukseen, eli ne voidaan aina tuottaa julkisesti. Nyt tämä ongelmahan on tällä hetkellä, kun meillä tämä valinnanvapauslainsäädäntö on ilmassa tämän sote-uudistuksen osalta — no niin taitaa olla kyllä koko muukin uudistus aika lailla ilmassa, mutta joka tapauksessa emme tiedä, miten tämä tullaan toteuttamaan. Esimerkiksi tämä henkilökohtainen budjetointi, suorahankinnat, tämäntyyppiset asiat olisivat se tapa, millä

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

näitä palveluita, jotka ovat ihmisille elinikäisiä, tulisi järjestää, ei suinkaan aika ajoin tehtävällä kilpailutuksella.

Kolmantena sitten kolmannessa lausumassa on nostettu esille nämä innovatiiviset hankinnat eli juuri se, että etsitään sitä ratkaisua tiettyyn ongelmaan ja sitten toisaalta myöskin parannetaan pienten ja keskisuurten yritysten tasapuolisia mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin.

2.41 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Minun täytyy henkilökohtaisesti sanoa, että olen erittäin pettynyt ja pahoillani tästä hankintalakimietinnöstä siltä osin, että se antoi monella tapaa toivoa siihen, että näiden hankintojen osalta nämä direktiivikorjaukset oltaisiin voitu asettaa, kynnysarvot asettaa, Euroopan unionin mahdollistamalle tasolle. On sillä tavalla todella hämmäntävää, että Suomi on nyt ainoa maa, joka ei hyödynnä tämän direktiivin antamia mahdollisuuksia ja me teemme tämän asian monella tapaa entistäkin vaikeammaksi.

Me tiedämme sen, että hankintalaki on menettelytapa. Mutta kun me puhumme sosiaali- ja terveyspalveluista, niin käytännössä silloin, kun me puhumme niistä ihmisistä, jotka tarvitsevat sosiaali- ja terveyspalveluita, kyse on vammaisista ja ikääntyneistä ihmisistä ja sellaisista palveluista, jotka ovat erityispalveluita monille ja monelle ihmiselle myös palveluita, jotka ovat elinikäisiä palvelumuotoja. Tästä syystä esimerkiksi nämä direktiivin mahdollistamat kynnysarvot saattavat vaikeuttaa näitten ihmisten elämää ja mahdollisuuksia itse olla vaikuttamassa siihen, minkälaisia palveluita he tulevaisuudessa saavat.

Toinen asia, joka siihen liittyi, oli näitten suora hankintojen mahdollistaminen. Tässä lainsäädäntöesityksessä useat eri asiantuntijat totesivat, että niitä pitäisi saada entisestään selkeämmäksi, jotta näitä suora hankintoja aidosti myös käytettäisiin. Se olisi tälläkin hetkellä mahdollista, mutta kun tämä lainsäädäntö ja ohjeistus niitten osalta on niin epäselvä, niin käytännössä niitä ei hyödynnetä.

Samoin mikä tässä on ongelmallista, on se, että asiakkaitten asema tässä hankintalaissa ei parane, vaan käytännössä tämä selkeästi... (Puhemies koputtaa) — Arvoisa puhemies! Tulen sinne sitten.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Puhuja voi jatkaa puhujapöytästä. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Arvoisa herra puhemies! En halua pitkittää, mutta haluan muutaman sanan tästä vielä todeta sen takia, että tämä asiana on niin äärettömän tärkeä.

Eli tämä on monelle ihmiselle ja asiakkaalle, jotka näitä palveluita tarvitsevat, erittäin tärkeä. Kyse on näiden ihmisten ei mistään erityisistä palveluista vaan heidän mahdollistamisestaan tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen muiden kansalaisten kanssa. Sen takia, jos tätä hankintamenettelyä ei toteuteta substanssilain lähtökohdasta, käytännössä näitten ihmisten oikeusturva ja tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus eivät toteudu toivotulla tavalla. Sen takia näkisin, että tässä pitäisi olla niin sanottua positiivista erityiskohtelua näitten ihmisten osalta, jotta tämä tasa-arvo toteutuu.

Toinen asia, mitä toivoisin, kun tätä menettelyä nyt lähdetään viemään, on se, että tämä lähtökohtaisesti menee substanssilaki edellä. Meidän pitää lisätä sosiaalityön osaamista ja sosiaalihuoltolain osaamista, vammaispalvelulain osaamista myös näihin hankintoihin, ja sen takia olen nähnyt, että näissä hankintamenettelyissä tulisi olla substanssilain asiantun-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

tija, joka sitten tuo tämän asiakkaan näkökulman ja tuo myös sen lainsäädännön näkökulman, joka turvaa näille ihmisille parempaa oikeusturvaa näitten hankintojen suorittamisessa. Tästä syystä tuen lämpimästi sitä lausumaa, joka on tehty sosialidemokraattien ja vasemmistoliiton yhteisenä lausumana. Tuen sitä lämpimästi ja kannatan sitä.

Sitten vielä yksi asia, johonka haluan pari asiaa sanoa, on tämä in house -myynnin raja, joka on todella harmillinen asia, että nyt tässäkin tätä rajaa ei haluttu nostaa direktiivin mahdollistamalle tasolle, vaan nyt se käytännössä on minimiäkin minimimpi ja se tulee vaikeuttamaan monen kunnan erilaisia toimintoja. Kun siltä osin, voisiko sanoa, sitä valinnanvapauttakaan ei ole vielä meillä mahdollistettu, niin tämä valinnanvapaus sekä sitten tämä in house -myynnin rajaaminen tulevat vaikeuttamaan kuntien eri yhtiöitten tulevaa toimintaa.

2.46 Antero Vartia vihr: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että lakiehdotusta muutetaan vihreiden vastalauseen mukaisesti.

2.46 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa herra puhemies! Viime viikolla keskusteltiin laajasti tästä hankintalaista ja äänestettiin, ja nyt tässä on jo noussut paljon esiin näitä epäkohtia, mitä tähän on jäänyt. Yksi ongelma tässä näiden esille tulleiden lisäksi — niin kuin tämä sidosyksikkösääntelyn rajan laskeminen 5 prosenttiin tai elämänikäisten palveluiden mukaan ottaminen kilpailuttamiseen tai se, että muut kriteerit kuin hinta eivät ole tässä riittävän merkittävässä asemassa — on se, että me emme varmista sitä, että osaamista on hankintoja tehdessä, koska se on se yksi kipukynnys, mikä on ollut jo nykyisenkin hankintalain aikana todella ongelmallinen, että vaikka siinäkin olisi voinut kilpailuttaa muulla kuin pelkällä hinnalla, niin sitä osaamista ei ole. Sen takia minä kannatankin näitä edustaja Vartian tekemiä lausumaehdotuksia siitä, että toisaalta ryhdytään toimenpiteisiin siinä, että julkisten hankintojen kehittämis-, neuvonta- ja seurantayksikkö perustetaan, ja että seurataan sitä, miten ympäristö-, sosiaalisten, yhteiskunta- ja verovastuuseen liittyvien kriteereiden toteutuminen hankinnoissa onnistuu, ja jos ei onnistu, niin sen tiettenkin sitten on syytä johtaa toimenpiteisiin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 233/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 32/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Keskustelu

2.48 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Lakiesityksen mukaiseen kehitysyhtiö Vake Oy:n suoraan omistukseen siirtyisi ensi vaiheessa 2,4 miljardin euron edestä valtion omistuksia yhdeksässä yrityksessä. Kyse on siis merkittävästä omistusrakenteesta. Uudenlaista kehitysyhtiötä on perusteltu sillä, että se voisi määriteltyjen rajojen puitteissa tehdä yrityskauppoja ja -järjestelyitä nykyistä vapaammin. Näin voitaisiin tehostaa julkisen pääoman käyttöä uuden taloudellisen toiminnan synnyttämiseen.

Hallituksen tavoite korostaa aktiivisen valtio-omistajan keskeistä roolia uudenlaisen liiketoiminnan synnyttäjänä, tukijana ja mahdollistajana on aivan oikea. Epäselväksi kuitenkin jää, miten esitetty uusi kehitysyhtiö ja omistusten hallinnoinnin rakenne tukevat tätä päämäärää ja mitä etuja esitetty yhtiö tuo suhteessa nykytilaan.

Arvoisa puhemies! Hallitus ei ole kyennyt perustelemaan, mitä sellaisia omistajapolitiittisia toimia kehitysyhtiö mahdollistaa, mitä valtioneuvosto ei jo nykyisin pysty tekemään eduskunnan mandaatin puitteissa. Nähdäksemme aktiivista omistajapolitiikkaa mukaan lukien uusien omistusten hankkiminen ja yhtiöomistusten kehittäminen voidaan tehdä nykyisilläkin omistusten hallinnoinnin ja päätöksenteon rakenteilla, ja jos ei voida, niin esitetyn kehitysyhtiön toimintatapa, rooli ja toimintaperiaatteet olisi kyettävä perustelemaan esityksessä selkeämmin ennen uuden lainsäädännön antamista ja kehitysyhtiön perustamista.

Kehitysyhtiön tulovirrat olisivat valtion budjettitalouden ulkopuolella, minkä voi katsoa tarkoittavan eduskunnan budjettivallan kaventumista. Lakiesitys ja ehdotettu omistajapolitiikan rakenne uhkaavat kaventaa eduskunnan päätösvaltaa liittyen merkittäviin omistajapolitiittisiin linjauksiin, kun omistukset siirretään askeleen kauemmas eduskunnan suorasta ohjauksesta. Tämä on ongelmallista demokratian ja päätöksenteon avoimuuden kannalta, varsinkin kun kehitysyhtiön todellista tarvetta ja etuja ei ole pystytty uskottavasti kuvaamaan. Sekä Valtiontalouden tarkastusvirasto että lainsäädännön arviointineuvosto kiinnittivät lausunnossaan lakiesitysluonnokseen huomiota siihen, ettei tällaisen uuden kehitysyhtiön tarvetta, tehtäviä ja toimintamallia ole avattu riittävästi.

Lakiesityksessä ehdotetaan perustettavaksi uusi omistajapolitiittinen parlamentaarinen neuvottelukunta. Neuvottelukunta on sinänsä tarpeellinen ja paikallaan, mutta ilman varsinaista päätösvaltaa toimiva keskustelufoorumi ei missään tapauksessa riitä kompensoimaan eduskunnan suoran omistajapolitiittisen vallan mahdollista kapenemista.

Arvoisa puhemies! Myös kehitysyhtiön rakenne ja tosiasiallinen toimintatapa ja toimintaperiaatteet herättävät paljon kysymyksiä, joihin lakiesitys ei juuri anna vastauksia. Uusi kehitysyhtiö olisi ilmeisesti lähinnä vain rakenne ilman varsinaista vahvaa ja osaavaa henkilöstöä. Herääkin kysymys, kuka varsinaista omistusrakenteen kehittämistä, siihen liittyviä päätöksiä ja päätösten valmistelua esimerkiksi liittyen uusien omistusten hankkimiseen tulee tekemään, jos esitetyllä uudella yhtiöllä ei ole vahvaa ja osaavaa henkilöstöä. Jos päätökset edelleen valmistellaan ja tehdään valtioneuvostossa, mitä hyötyä uudesta rakenteesta on? Entä kuinka varmistetaan johdonmukainen omistajaohjaus niissä yhtiöissä, joiden valtio-omistus jakaantuu kehitysyhtiön ja muiden valtion omistajatahojen välille?

Epäselvää on myös, millainen tulee olemaan kehitysyhtiön hallituksen ja poliittisen ohjauksen välinen suhde. Koska kehitysyhtiö on osakeyhtiö, koskevat sen johtoa osakeyhtiölain mukaiset vastuut ja velvoitteet. Kuitenkin omistajaohjauksen ja siihen liittyvien merkittävien päätösten vakuutetaan jäävän valtioneuvostoon. Kuinka suhde toimii, jos valta on omistajaohjauksesta vastaavalla pääministeri Sipilällä mutta vastuu päätöksistä on osa-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

keyhtiölain mukaisesti yhtiön hallituksella? Kuka tämäntyyppiseen osakeyhtiön hallitukseen ylipäättään suostuu jäseneksi? Yhtiön toimintatapoihin, hallintoon ja rakenteeseen liittyvät seikat sekä suhde valtioneuvostoon olisi kyettävä kuvaamaan tarkemmin ennen esitetyn uuden yhtiön perustamista.

Arvoisa puhemies! Joskus vanhoista omistuksista on perusteltua luopua, mutta tuottavaa valtio-omistusta ei ole järkevää myydä tilanteessa, jossa omistusten tuotto on korkeampi kuin lainakorot. Tämä on perusliiketaloudellista logiikkaa, jota myös valtio-omistajan on syytä noudattaa. Lypsäviä lehmä ei kannata myydä tai teurastaa.

Pelkona on, että kehitysyhtiöjärjestely on yksi askel kehityskulussa, jossa hallitus myy strategisesti tärkeitä ja/tai taloudellisesti järkeviä omistuksia ideologisista syistä enemmän kuin olisi perusteltua. Mistä tiedämme, ettei esitetystä kehitysyhtiöstä tule pelkästään omistusten myyntiyhtiötä? Siltä nimittäin vaikuttaa, kun yhtiöön siirretään lähinnä omistusta, jolle on olemassa tai jolle haetaan myyntivaltuuksia.

Arvoisa puhemies! Tarve kehitysyhtiölle ja sen toimintatavat ja periaatteet olisi kyettävä perustelemaan paremmin ja eduskunnan päätösvallan muuttuminen olisi kuvattava paremmin ennen uuden yhtiön perustamista.

Edellä olevan perusteella ja vastalauseen 2 mukaisesti ehdotan, että lakiehdotus hylätään ja että hyväksytään yksi lausuma, joka kuuluu seuraavasti: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle kattavan selvityksen uudenlaisen omistajapoliittisen kehitysyhtiön todellisesta tarpeesta ja käyttötarkoituksesta ja että valtio-omistaja pidättyy myymästä sellaisia omistuksia, joilla on strategista merkitystä Suomen taloudelle ja elinkeinotoiminnan kehitykselle tai joiden tuotto ylittää Suomen valtionlainojen korkotason."

2.53 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Kuultiin melkeinpä niin kuin tykityksenä ja pelkkää asiaa. On todella tärkeä puntaroida sitä, kuinka olemme nyt tässä hurmoksessa, miten tämä hallitus on tuomassa jotakin uutta pontevaa mekanisme siinä, kuinka voidaan luoda uutta teollisuutta, kun sitten toisaalta emme todellakaan tiedä, mitä tänne sisälle sisältyy. Parlamentaarinen seurantaryhmä — kun kuitenkin nähdään, että kuiskaajana on valtioneuvostosta tällä hetkellä pääministeri Sipilä ja sitten osakeyhtiö. Näiden kahden välinen suhde on kuvattu kuitenkin aika hyvin, joka on aika vaikuttava ja voimakas, valvontaa ja sitten osakeyhtiölakia, mutta se parlamentaarinen ohjausryhmä on vain sivusta seuraaja, jolla koetetaan kuvata sitä, että eduskunnalla olisi jotakin valtaa tässä. Tosi-asiassa tässä muodossaan, tällä yhtiöllä, eduskunnalla ei sinällään ole enää mitään valtaa. Se on vain sivusta seuraaja, jolleka annetaan hieno nimike, mutta kaikki muu jää todellisen eduskunnan päättäväisyyden ja vallan ulkopuolelle. On todella hyvä, mitä edustaja Sarkkinen tuossa edellä kuvasi, ja siinä mielessä jo tässä vaiheessa haluan sanoakin, että kannatan hänen tekemäänsä hylkäystä ja lausumaehdotusta.

Nykytila ja tulevaisuus pitäisi konkreettisemmin olla kuvattuna tässä esityksessä. Nyt eduskunnalle tässä vaiheessa jää vain arvailuja, mitä tulevaisuus tuo tullessaan, joskin niin, että olen kyllä sitä mieltä, että lypsäväkin lehmä kannattaa tappaa, jos sen lypsäminen on hiipumassa ja siitä voidaan saada parempi raha, mutta (Puhemies koputtaa) tällä hetkellä meillä on hyviä yhtiöitä, joita ei kannata tappaa.

2.56 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan sosialidemokraattinen valiokuntaryhmä on jättänyt vastalauseen 1 ja siihen liittyen kaksi lausumaehdotusta, ja esitän näiden lausumien hyväksymistä. Lausumat kuuluvat seuraavasti:

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Ensinnäkin: "Eduskunta edellyttää, että valtion kehitysyhtiön roolia ja sen salkkuyhtiöiden omistajaohjausta selkeytetään merkittävästi. Yhtiölle on laadittava sitova ja selkeä ohjesääntö, joka velvoittaa yhtiötä turvaamaan siihen sijoitetun pääoman säilymisen ja tekemään vain taloudellisesti perusteltuja ja kestäviä sijoituksia. Lisäksi ohjesäännössä on määriteltävä selkeästi toimivaltajako yhtiöiden johdon ja toisaalta valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston välillä. Eduskunta edellyttää, että tämä ohjesääntö tuodaan eduskunnan käsiteltäväksi ennen kuin valtion yhtiöomistuksia siirretään kehitysyhtiöön."

Lausuma 2: "Eduskunta edellyttää strategisen intressin toteutumisen varmistamiseksi, että valtion omistus Neste Oyj:ssä pidetään yli 50 prosentissa."

2.57 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Pitemmittä puheitta kannatan edustaja Mäkisalo-Ropposen tekemiä lausumaehdotuksia.

2.57 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Haluaisin vain tarttua kiinni edustaja Mustajärven puheenvuoroon, jossa verrattiin lypsävän lehmän myymistä tai tappamista. Kuitenkin, jos puhutaan myymisestä, ei varmaankaan puhuta tappamisesta. On tietysti toki perusteltua, että lypsävää lehmää ei varmaankaan kannata tappaa, mutta sitten, jos puhutaan omistusjärjestelyistä, niin se on vähän toisenlainen asia kuitenkin kuin tappaminen, että toivottavasti tässä kuitenkin puhutaan samasta hallituksen esityksestä.

2.58 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Voi olla, että tämmöisenkin mielikuvan voi saada, mutta tässä eduskunnassa ollaan käsitelty erästä yhtiötä, mihinkä valtiovalta on kovasti pistänyt panoksia, ja joku voi olla sitä mieltä, että ehkä tuolla jossakin puolella Suomea olisi jo kannattanut tappaa ennen kuin laittaa vielä enemmän rahaa. Itse en edusta sitä näkökohtaa henkilökohtaisesti, mutta on todella hyvä puntaroida sitä, mitä tarkoittaa, koska tapporaha, nahka ja lihan myyminen, ovat kuitenkin sitä, mitä voidaan saada. Ja olen sitä mieltä — jos keskustellaan siitä — että jopa Senaatti-yhtiöitten omistuksesta luopuminen ja sillä pääomittaminen uuden yritystoiminnan aikaansaamiseksi olisi hyvä vaihtoehto, ja tässä kohtaa en tarkoita sitä, että pitää ajaa konkurssiin, joka ilmeisesti tarkoittaa edustaja Rydmanin mielestä tappamista.

2.59 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Korjaan vielä. Tuossa äsken teki väsymys tepposet. Tarkoitin tietysti edustaja Myllykoskea.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä työopimuslain 13 luvun 6 §:n muuttamisesta ja 1 luvun 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 209/2016 vp

Toimenpidealoite TPA 13, 19/2015 vp, 48/2016 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 13/2016 vp

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

2.59 Veronica Rehn-Kivi r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Minun oli tarkoitus puhua laajemmin nuorten syrjäytymisvaarasta sekä vaikeasta työllistymistilanteesta, mutta tässä tilanteessa esitän asiani lyhyesti.

Alle 30-vuotiaiden nuorten työllistymistä tulisi helpottaa esimerkiksi tarjoamalla heille oikeus ansaita 500 euroa kuussa ilman että se vaikuttaisi tukiin tai muihin etuuksiin, samalla kun työnantajilla olisi oikeus pienempiin työnantajamaksuihin työllistäessään nuoren henkilön. Edellä esitetyn perusteella esitän, että eduskunta hyväksyy toimenpideoitteet 19/2015 ja 48/2016, jotta hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin nuorisotakuun ja etsivän nuorisotyön kehittämiseksi koskemaan kaikkia nuoria sekä oppisopimus- ja minijob-mallin selvittämiseksi.

3.00 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä on myönteistä se, että työttömyysturvan passiivitukea halutaan ohjata aktiiviseen käyttöön. Tätä hyvää tavoitetta voisi kuitenkin laajentaa ja sujuvoittaa niin, että jokaisella työttömällä olisi 6 kuukauden työttömyyden jälkeen mahdollisuus käyttää työttömyysturvaansa työllistymisetelinä ilman TE-toimiston harkintaa. Tämä työllistymiseteli olisi peruspäivärahan tasoinen ja kestäisi maksimissaan 300 päivää. Tästä asiasta ehdotan hyväksyttäväksi vastalauseen 1 lausumaehdotusta 1.

Lisäksi ehdotan hyväksyttäväksi vastalauseen 1 mukaista 2. lausumaehdotusta, jossa edellytetään hallituksen ryhtyvän aktiivisiin toimiin pitkäaikaistyöttömyyden kääntämiseksi laskuun ja luopuvan vuodelle 2017 asettamastaan 3 000 henkilötyövuoden rajasta 100-prosenttisessa palkkatuessa yhdistyksille ja säätiöille. Jos hallituksen esitys 3 000 henkilötyövuoden rajasta toteutuu, järjestöjen työllistämismahdollisuudet heikkenevät huomattavasti, ja tämä tarkoittaa pitkäaikaistyöttömyyden kasvua.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksessä on myös vaikea ymmärtää, miksi hallitus haluaa tietoisesti asettaa palkkatuetta työtä tekevät työpaikoilla muita vähäarvoisempaan asemaan. Näin tapahtuu, kun työttömyysturvalaissa tarkoitettu työssäoloehto kertyy jatkossa palkkatuetussa työssä vain 75-prosenttisesti. Hallitus perustelee ehdotusta sillä, että työttömät haakeutuisivat näin helpommin avoimille työmarkkinoille. Tämänhetkessä työllisyystilanteessa nämä perustelut ovat hyvin hataralla pohjalla. Lisäksi asiantuntijakuulemisissa valiokunnassa tuli esille, että esitys lisää työ- ja elinkeinotoimistojen hallinnollista työtä ja lisää myös kunnille pitkäaikaistyöttömyydestä aiheutuvia kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Toivottavasti lakiesityksessä ehdotetut työttömien säännölliset haastattelut toteutuvat työttömän kannalta oikealla tavalla. Pikainen 5 minuutin visiitti tai sähköpostiviesti ei välttämättä auta työllistymisessä. Kohtaamisessa täytyy olla mahdollisuus keskustella työttömän tilanteesta perusteellisesti, ja virkailijalla täytyy olla aikaa ja ammatitaitoa ohjata työtöntä henkilökohtaisella työllistymispolulla eteenpäin. Olen kuullut monesta TE-toimistosta epäilyjä, mahtaako tämä onnistua nyt luvatuilla lisäresursseilla. Kes-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

kustelujen tulee olla työttömälle itselleenkin mielekkäitä ja kannustavia, eikä niihin saa liittää sanktioita. Sanktioiden esittely ohjaavassa haastattelussa ei myöskään TE-toimistojen työn kannalta ole motivoivaa. Toivon todella, että haastattelut pystyttäisiin toteuttamaan kunnolla, ja siksi Kuntaliiton ehdotus siitä, että kunnat voisivat olla osaltaan mukana vastaamassa lisääntyvään haastattelutarpeeseen, on erittäin kannatettava.

Mutta lopuksi, arvoisa puhemies, kertauksena vielä: ehdotan vastalauseessa 1 olevien kahden lausumaehdotuksen hyväksymistä.

3.03 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Haluan heti aluksi tässä todeta, että kannatan edustaja Mäkisalo-Ropposen tekemiä lausumaehdotuksia. Muutama sana kuitenkin tähän asiaan vielä.

Minun täytyy sanoa sillä tavalla, että olen äärettömän hämmentynyt ja vihainen, enkä oikeastaan löydä semmoisia tunteita, minkä takia hallitus ei halua vahvistaa työpajojen toimintaa ja järjestöjen toimintaa, siitä syystä, että meillä on suuri joukko nuoria ja aikuisia tukea tarvitsevia ihmisiä, joidenka työllistäminen ei tule onnistumaan yritysmarkkinoilla.

Kuten jo tässä tänään aikaisemmin totesin, niin olin viime perjantaina avaamassa työpajayhdistyksen aamupalatilaisuutta, ja siellä julkistettiin kaksi raporttia, joissa selvitettiin työpajatoimintojen vaikuttavuutta ja rahoitusta ja tuotiin esille myös näitten nuorten omia kokemuksia siitä, miten he ovat kokeneet työpajoissa olemisen vahvistavan heidän elämäntilannettaan ja miten he ovat kokeneet yleisestikin työpajatoiminnan.

Lähtökohtaisesti näissä raporteissa todettiin se, että meillä on tällä hetkellä 15 prosenttia ikäluokasta, joka jättää koulutuksensa peruskouluun, ja heistä noin 40 prosenttia on 30 vuoden iässä työttömänä ja opiskelun ulkopuolella. Nämä ovat juuri niitä ihmisiä, joita pystyttäisiin auttamaan työpajoissa, jos meillä olisi vain esimerkiksi palkkatukea ja meillä olisi mahdollisesti annettu resursseja näihin työpajoihin, niiden toteuttamiseen. — Anteeksi, puhemies, minä tulen sinne taas. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, tervetuloa vain jatkamaan puheenvuoroa pöntöstä.

Tässä alkaa vissiin olemaan tämmöisessä aamuhöyryssä, kohta vuorokausi valvottu, ettei enää välttämättä ole kaikkea ymmärrystä, mutta kun asia on niin äärettömän tärkeä, niin haluan tästä muutamana sanan kuitenkin sanoa.

Elikkä tämmöinen selvitys tehtiin starttivalmennuksesta ja työpajatoiminnasta, ja siinä haluttiin selvittää nimenomaan taloudellisia näkökulmia. Se, mikä on harmillista tässä, on se, että kun me puhumme, että meillä ei ole varaa laittaa esimerkiksi työpajatoimintaan tai starttitoimintaan rahoitusta, niin tällä selvityksellä, joka tehtiin Tampereella, pystyttiin osoittamaan, että kun meillä on työpajatoiminnassa lähes 15 000 valmennettavaa ja heistä sitten kustannukset ovat noin 150 miljoonaa euroa, jos me pystymme tukemaan näiden 15 000 nuorten valmennusta niin, että he sijoittuvat, kouluttautuvat, suorittavat tutkinnon ja työllistyvät tämän valmennuksen seurauksena, niin 100 nuorella katetaan jo tästä aiheutuvat kulut, joita valtio panostaa. Ja meillä on 15 000 nuorta, jotka ovat tämän toiminnan piirissä.

Nyt hallitus ilmoittaa, että he tekevät katon tälle eikä ole rahaa investoida näihin nuoriin. Kuten täällä on tänään puhuttu, koulutus on investointi. Näihin nuoriin panostaminen

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

on investointi. Sen takia on todella hämmentävää, että hallitus ei näe tätä nuoriin panostamista investointina.

Täällä tehtiin myös selvitystä siitä, että kun meillä tällä hetkellä on 32 000 nuorta, jotka ovat syrjäytyneet, niin heistä aiheutuvat kulut vuositasolla ovat 1,4 miljardia euroa. Kun me laskemme sitten näiden ihmisten kustannukset, kun he eivät ole työelämässä, eivät maksa eläkemaksuja eivätkä käytä kaikkia palveluita, niin käytännössä heistä aiheutuvat kulut heidän elämänsä aikana ovat 45 miljardia euroa. Sen takia toivoisin, että hallitus katsoisi omien päätöstensä ja talousvaikutusten arviointia, että panostamalla näihin nuoriin yhteiskunta säästää ja samanaikaisesti me vaikutamme monen nuoren inhimilliseen elämään, niin että heidän elämänlaatunsakin olisi parempi.

3.09 Anders Adlercreutz r: Värderade talman! Jag understöder ledamot Rehn-Kivis förslag.

3.09 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa edustajamme Antero Laukkanen on tukenut myöskin edustaja Rehn-Kiven vastalauseetta 2, jossa näissä toimenpideoitteissa otetaan kantaa erityisesti nuorten työllistymismahdollisuuksiin ja myöskin sitten byrokratian vähentämiseen työvoiman hankinnassa.

Mutta tässä haluaisin noin yleisesti todeta — ja viime viikolla kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä kokonaisuudessaan tuki äänestyksissä tätä työssäoloehdon kertymisen heikennystä vastaan tehtyä esitystä, mikä tuli tuolta sosialidemokraateilta — että kyllähän tässä hallituksen esityksessä tuntuu kummalliselta, että juuri näille vaikeimmin työllistyville pitkäaikaistyöttömille — joilleka monta kertaa nämä yhdistykset ja työpajat ja vastaavat ovat niitä ainoita mahdollisuuksia päästä niin sanotuille välityömarkkinoille ja ovat kenties sitten ponnahduslauta varsinaisille työmarkkinoille — tätä mahdollisuuden käyttöä halutaan heikentää, eli että heille ei tätä työssäoloehto kertyisi samalla tavalla.

Ja sitten toisaalta myöskin on tämä, mikä täällä lausumassa 2 on otettu esille, eli että tämä 3 000 henkilötyövuoden raja sataprosenttisessa palkkatuessa yhdistyksille ja säätiöille. Tämä tällainen raja tulee tarkoittamaan sitä, että yhdistyksillä ja säätiöillä ei ole tarpeeksi paljon rahaa käytössään siihen, että he voisivat näitä kaikkein heikoimmassa asemassa olevia, kaikkein vaikeimmin työllistettäviä ihmisiä työllistää. Ja kun pitkäaikaistyöttömyys kaikesta huolimatta on koko ajan pysynyt korkealla ja tahtoo olla, että se vielä on kasvanut siihen nähden, että muuta työllisyyttä on saatu jonkun verran parannettua, niin nämä ovat kyllä aivan vääräsuuntaisia liikkeitä hallitukselta tässä tilanteessa.

3.11 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä on muutamissa puheenvuoroissa tullut esille erilaisia huomioita liittyen tähän kolmen kuukauden välein toteutettavaan työttömän jututtamiseen. Itse kuitenkin näen, että tässä on olemassa ihan vankat perusteet toimia sillä tavalla kuin mitä tässä esitetään. Täytyy muistaa, että meillä on hyvin erilaisia työttömyyteen ajautuneita ryhmiä ja vähän erilaisiin ryhmiin tarvitaan erilaisia toimenpiteitä sen työttömyysputken katkaisemiseksi ja toisaalta sitten sen ehkäisemiseksi, ettei ajaudu tällaiseen syrjäytymiskiarteeseen. Itse asiassa on olemassa ihan tutkittuakin tietoa siitä, että tällaiset kohtaamiset voivat olla aika ratkaiseviakin niissä kriittisissä vaiheissa, kun uhkaa käydä niin, että työttömäksi joutunut on jäämässä työttömäksi ehkä vähän pidemmäksi aikaa. Ja sillä, jos tällaisia kontakteja riittävän tiuhaan tahtiin saadaan aikaan, on myöskin sitten mahdollisuudet kartoittaa työttömän henkilökohtaista tilannetta ja

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

etsiä yhdessä asiantuntijoiden kanssa sopivia ratkaisuja kulloiseenkin yksilölliseen tilanteeseen. Toivon, että meillä tällaiseen ihan järkevään työvoimapolitiittiseen toimintaan riittävät resurssit sitten myöskin löytyvät.

3.12 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Hyvää tässä lakiesityksessä on ennen kaikkea se, että nyt näitä ansiopäivärahan perusosaa, peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea voidaan käyttää palkkatukena, starttirahana tai liikkuvuusavustuksen rahoittamisessa. On hyvä, että nämä passiiviset tulot otetaan tällä tavalla aktiiviseen käyttöön.

Tästä työnhakijan haastattelusta: Se varmasti riippuu aika pitkälti siitä, miten se tehdään, kuinka onnistunut toimenpide se on. Siinä kyllä aito huoli on siitä TE-toimistojen henkilökunnan jaksamisesta, onko heillä riittävästi resursseja tehdä näitä kohtaamisia niin, että ne ovat sellaisia, että niistä on todellakin apua.

No, hyvää on tietysti tässä myös se, että myös alle 25-vuotiaille nuorille maksetaan kulukorvauksia työkokeilun ajalta. Mutta todella kummallista tässä on, että tässä nyt passiivisia palkitaan, että kulukorvausta maksettaisiin vain niiden työllistämistä edistävien palvelujen ajalta, joihin osallistuminen on velvoitettua, mutta sitten jos on itse aktiivinen ja haluaa osallistua, niin silloin ei kulukorvausta saa. Elikkä aktiivisia rangaistaan mutta sitten passiivisia palkitaan, ja tämä on todella vääränlainen viesti.

Vääränlainen viesti on myös se, että nyt kun pitkäaikaistyöttömyys on vain kasvanut, niin heikennetään välityömarkkinoita, kun niitä pitäisi nyt vahvistaa. Palkkatukea heikennetään, työpajatoimintaa vähennetään, yhdistysten mahdollisuuksia käyttää palkkatukea heikennetään — nämä ovat kaikki todella huolestuttavia tässä ajassa, kun me tarvitsemme entistä enemmän pitkäaikaistyöttömille niitä väyliä, millä sitten siirtyä avoimille työmarkkinoille. Ja vaikei sinne sitten siirtyisikään, niin kuitenkin yhdistyksillä on paljon mielekästä tekemistä (Puhemies koputtaa) tarjolla ja on fiksumpaa tukea työllistymistä kuin työttömyyttä.

3.15 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Edellä kuulumme edustaja Mikkosen hyvänkin puheenvuoron siitä, että passiivisuutta tuetaan, mutta en käyttäisi ensinnäkään ilmaisua "passiiviset tuet", vaan ne ovat työttömyyskorvausta, ne ovat ansiosidonnaisia päivärahoja tai työmarkkinatukia, joita ihminen saa oman elämäntilanteensa helpottamiseen ja evääksi sille, että voi olla osallinen tässä yhteiskunnassa. Kun käytetään sanaa "passiivinen", niin helposti mielletään, että tarkoitetaan, että henkilö on passiivinen. Tukimuoto voi olla sitä, että se ei edellytä aktiivisuutta, ja toisena näkemyksenä on tietysti silloin se, että edellytetään joitakin toimia, joita henkilön pitää tehdä, että hän saa, sanotaanko, irtisanomisen jälkeen ansiosidonnaisen päivärahan. Pyrinkin omalta kohdaltani erottamaan, ettei työttömiä ja passiivisuutta verrata toisiinsa eivätkä ne ole synonyymeja keskenään.

Vasemmistoliitto on omassa vaihtoehtobudjetissaan ja tässä toimenpidealoitteessaan tuonut esille sen, kuinka voidaan tehdä toimenpiteitä muutenkin kuin vain pelkästään tässä kohtaa. Toimenpidealoitteen sisällä on se mahdollisuus, että me voimme muillakin toimin aktivoida ja mahdollistaa yrityksille ottaa työttömiä helpommin vastaan. Eli alle 25-vuotiaan nuoren tai 200 päivää työttömänä olleen osalta voidaan vapauttaa yrittäjä, joka tämänlaisen henkilön palkkaa, ensimmäisenä vuonna kokonaan niin sanotuista palkan sivukuiluista ja seuraavana vuonna portaittain viedä sitä alaspäin, mikä mahdollistaa sen yrittäjän ennakoitavan riskin siitä, millä panoksella hän ottaa sen työttömän töihin.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Tässä lakiesityksessä on hyvää se, että nuoret osallistuvat, kylläkin sanktion uhalla, toimiin, mutta sitten se toinen puoli on se, että niiltä henkilöiltä, jotka ovat työttömiä ja ovat hakeutuneet työvoimapolitiittiseen koulutukseen, ollaan viemässä jotakin. Se on minun mielestäni tämän lakiehdotuksen heikkous, jota ei pitäisi olla sisällytettynä tämän hallituksen aktiivitoimiin rangaista niitä, jotka aktiivisesti toimivat ja haluavat itsensä työllistämisen- ja työllisyysedellytyksiä kehittää. Siinä mielessä tässä lakiehdotuksessa on paljon moitittavaa, joskin kylläkin joitakin hyviäkin piirteitä.

Mutta edelleen pitäisi mahdollistaa Suomessa enemmänkin sellaisia aktiviteetteja, että työnantajalle annetaan tiettyjä etuuksia siinä vaiheessa, kun se ottaa työttömän työnhakijan töihin. Ja voi sanoa, että kun tämän toimenpidealoitteen osalta eduskunnan tietopalvelu on tehnyt laskennan, että ensimmäisenä vuonna tämmöisen 200 päivää työttömänä olleen tai nuoren alle 25-vuotiaan työttömän palkkaamisen ja sivukulujen osalta annetaan 100-prosenttisesti maksuvapautus, niin se on valtiontalouden osalta kustannusneutraali. Seuraavina vuosina portaittain se vain tuottaa valtiolle enemmän verotuloja kuin siitä on kuluja.

3.19 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vain täältä paikalta: Vähän tulee semmoinen murheellinen olo, kun keskustelua kuuntelee. Täällä on tätä ei nyt käsitesekamelskaa mutta kuitenkin: starttirahaa, liikkumisavustusta, kulukorvausta, välityömarkkinat ja näin. Minun on ikävä vuorotteluvapaata, toimivaa vuorotteluvapaata. 20 000 ihmistä parhaimpana vuonna pääsee oravanpyörästä pois ja työtön pääsee tilalle. Siis perään tällaista aitoa ja oikeaa työnjakamisfilosofiaa keskusteluun, etenkin nyt kun tämä pitkäaikaistyöttömyys on siinä kasvussa kuin se on.

3.20 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Vuorotteluvapaallakin varmaan oma paikkansa tässä meidän työmarkkinajärjestelmässämme on, mutta isompi juttu sitten on, löytävätkö toisensa sellainen tekijä, jolla olisi haluja töitä tehdä, ja sitten toisaalta sellainen yritys, joka ehkä olisi valmis sopivan henkilön löytäessään myöskin palkkaamaan, ja tässä hallituksen esityksessä on kyllä minusta tätä puolta lähdetty purkamaan. Mutta on tietysti näin, että ei tällä kaikkia meidän työmarkkinointemme ongelmia ratkaista, vaan tarvitaan monenlaista muutakin toimenpidettä, ja näiden suhteen kyllä sinänsä hallitus on mielestäni monipuolisesti ollut liikkeellä, näitä työllistämisen ja työllistymisen edellytyksiä parantamassa.

3.21 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Gustafssonin toiveeseen voi kyllä siinä mielessä yhtyä, että meillä on hyvin vähän sellaisia esityksiä, joilla voidaan jakaa työtä. Me tiedämme, että meillä toisaalta jotkut tekevät aivan liikaa työtä ja uupuvat sen työn alle ja sitten meillä on iso joukko ihmisiä, jotka ovat aivan ilman työtä ja uupuvat sitten siihen tilanteeseen. Siinä mielessä sentyyppisiä esityksiäkin kyllä tarvittaisiin, missä työtä voidaan jakaa.

Sitten haluan korjata sen, että en missään nimessä ajattele, että työttömät ovat passiivisia, vaan tarkoitin, että nämä tietyt tukimuodot sinänsä voidaan ajatella nyt otettavan aktiivikäyttöön, jos saamaansa tukea voi hyödyntää vaikka starttirahana. Mutta sen tiedän, että työttömät kyllä haluavat töitä ja he etsivät sitä aktiivisesti koko ajan, ja puheet siitä, että työttömät olisivat laiskoja, ovat kyllä urbaania legenda.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

3.22 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Haluan vielä yhden asian sanoa, täydentää, tästä työpajatoiminnasta: Työpajoilla olevista nuorista noin 70 prosenttia sijoittuu työpajajakson jälkeen positiivisesti koulutukseen ja työhön tai muihin toimenpiteisiin. Elikkä se ei ole mikä tahansa asia, kuten täällä on annettu jossain määrin myös sellainen kuva — ei tässä istunnossa tänään, mutta aikaisemmin. Ja yli 90 prosenttia työpajoilla olleista nuorista kokee erityyppistä vahvistumista omaan elämäänsä. Sen takia tämän palkkatuen vaikuttavuuden osalta on niin, että nuorten työllistyminen palkkatuella avoimille työmarkkinoille on noin 10 prosenttia suurempi kuin on yleisesti, elikkä lähes 30 prosenttia. Nyt toivoisin, että me hyödyntäisimme aidosti ja ottaisimme tämän työpajatoiminnan vahvemmin myös omaksi työkalukseksi eikä sitä ajettaisi alas, kuten hallitus nyt valitettavasti tekee.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 231/2016 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 19/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

3.23 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Tässä uudistuksessa on sekä hyviä että huonoja puolia.

Hyvät puolet ovat ne, että se hyödyttää erityisesti pienituloisia opiskelijoita, yleinen asumistuki on ympärivuotinen ja se huomioi myös opiskelijoiden asumislisää paremmin paikkakuntakohtaiset erot vuokratasossa.

Tähän esitykseen ja yleisen asumistukeen liittyy kuitenkin myöskin selkeitä ongelmia, jotka olisi tullut huomioida ennen uudistuksen toteuttamista. Uudistusta ei myöskään olisi pitänyt tehdä rahoittamalla opiskelijoiden siirtoa yleisen asumistuen piiriin leikkaamalla kaikkien asumistukea saavien tuloja ja tukea. Yksi keskeinen ongelma yleisessä asumistuessa liittyy siihen, että samassa taloudessa elävien tulot lasketaan yhteen, vaikka ihmisillä olisikin erilliset vuokrasopimukset. Yleistä asumistukea myönnettäessä samassa osoitteessa asuvien henkilöiden katsotaan automaattisesti muodostavan yhden ruokakunnan, jonka taloutta tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena. Tämä on erityisen ongelmallista opiskelijoiden kohdalla, jotka yleensä asuvat esimerkiksi kimppekämpissä tai muissa vähän poikkeavissa asumisjärjestelyissä.

Myös perheellisten opiskelijoiden asema heikkenee selvästi tämän uudistuksen myötä, kun opintotuki jatkossa huomioidaan tulona yleisen asumistuen määräytymisessä. Tämä tarkoittaa sitä, että uudistus vähentää jo valmiiksi pienituloisten perheellisten opiskelijoiden toimeentuloa.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Huolta herättää meissä myöskin se 40 000 opiskelijan joukko, joka tämän uudistuksen myötä jää kokonaan ilman asumiseen suunnattua tukea, ja toivomme, että hallitus seuraa tämän uudistuksen vaikutuksia myös näihin opiskelijoihin ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin heidän asemansa parantamiseksi.

Esitän vastalauseen 2 mukaisesti, että valiokunnan mietintöön sisältyvä toinen lausumaehdotus hyväksytään mietinnön mukaisena mutta ensimmäisen lausumaehdotuksen sijasta hyväksytään vastalauseen lausumaehdotus ja hyväksytään lisäksi uusi lausumaehdotus 3.

3.26 Anders Adlercreutz r: Värderade talman! Edustaja Andersson tuossa hyvin käsittelee jo tämän lakiehdotuksen ongelmat. Kokonaisuudessaanhan tämä on periaatteessa positiivinen uudistus, niistä syistä, jotka edustaja Andersson tuossa nosti esille, muun muassa sen vuoksi, että se ottaa paremmin huomioon muuttuvat vuokratasot eri puolilla Suomea.

Mutta ongelmiakin on: erityisesti opiskelevat lapsiperheet ovat tämän myötä entistä huonommassa asemassa, ja se jäykkyys, joka tässä on sisäänrakennettuna ja joka ei esimerkiksi käsittele kimppekämpässä asuvia opiskelijoita tarkoituksenmukaisesti.

Sen takia ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 3 mukaiset kaksi lausumaa, jotka nimenomaan pyrkivät korjaamaan näitä asioita. Ja toivon, että sen myötä sitten ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.

3.27 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Anderssonin tekemiä ehdotuksia.

3.27 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Pitemmittä puheitta: Edustaja Andersson toi erittäin hyvin esille tämän lain sisältöä ja sen hyviä puolia, mutta myös huonoja puolia, joiden takia SDP on esittänyt omassa vastalauseessaan, että tämä lakiesitys tulisi hylätä. Ja jos tämä lakiesitys ei tule hylätyksi eduskunnan käsittelyssä, niin esitän, että tähän valiokunnan mietintöön sisältyvien lausumaehdotusten lisäksi — täällä lukee "sijasta" mutta pitäisi lukea "lisäksi" — hyväksytään kaksi lausumaa vastalauseen 1 lausumaehdotusten mukaisesti.

Meillä on lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että opiskelijoiden siirtyminen yleisen asumistuen piiriin toteutetaan niin, että yleisen asumistuen myöntämisen ehtoja ei heikennetä siirtymästä johtuvien kustannusten kompensoimiseksi, ja muutoksen vaikutusta opiskelijoiden toimeentuloon on seurattava. Erityisesti perheellisten opiskelijoiden asema otetaan uudistuksen jälkeen erityistarkasteluun ja aloitetaan valmistelu heidän asemansa parantamiseksi."

Ja toinen lausuma: "Eduskunta edellyttää nopeita ja tehokkaita toimia, jotta kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon, sisältäen opiskelija-asuntotuotannon, kannustimia parannetaan ja vaikuttavuutta seurataan, sillä kohdennetut rakentamisen tarjontatuet ovat tehokas keino lisätä kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon määrää ja sitä kautta hillitä asumiskulujen nousua."

3.29 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Täällä on tosiaankin tuotu puheenvuoroissa esille se, miten tämä yleisesti parantaa opiskelijoitten asemaa, kun siirrytään yleisen asumistuen piiriin, paitsi sitten tätä yhtä ryhmää elikkä perheellisten opiskelijoitten tilannetta. Siinä mielessä huomenna tulemme varmaankin KD-ryhmänä sitten kannattamaan kaikkia

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

niitä lausumaesityksiä, joissa on huomioitu tämä perheellisten opiskelijoitten asema ja toivotaan siihen parannusta. Ja tuossa jo aiemmissa puheenvuoroissa käytiin läpi sitä, millä tavalla KD omassa vaihtoehtobudjettiesityksessään on laskenut sitten, miten tätä perheellisten opiskelijoitten elämäntilannetta voitaisiin helpottaa tällaisella huoltajalisällä.

3.29 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Ehkä sen verran vielä konkretiaa ja täsmällisyyttä, koska jo nykyisellään jopa 60 prosenttia perheellisistä opiskelijoista elää köyhyysrajan alapuolella ja opintotukeen kaavailut leikkaukset sekä opiskelijoiden siirto yleisen asumistuen piiriin vaikuttavat vielä monella tavalla heikentävästi perheellisten opiskelijoitten toimeentuloon. Tällä argumentaatiolla haluan tukea edustaja Kiljusen tekemää hylkiesitystä ja myöskin koskien näitä lausumia.

3.30 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Adlercreutzin tekemiä vastalause-esityksiä.

3.30 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Käsitlemme nyt tätä yleistä asumistukilakia, jossa opiskelijat siirretään yleisen asumistuen piiriin samaan aikaan, kun toteutetaan opintotukea koskevat muutokset. Tässä yhteydessä on ilo huomata, että nyt opiskelijajärjestöjen ja muun muassa Kelankin suosima esitys siitä, että opiskelijat siirretään yleisen asumistuen piiriin, toteutetaan.

Sitten on hyvä myös huomata, että mikä tässä on erityisen hyvä, on tämä ympärivuotisuus. Eli nyt tavallaan eri asumistukijärjestelmissä ei tarvitse opiskelijan pomppia toisesta tukimuodosta toiseen, vaan tämä helpottaa myös ympärivuotista opiskelua. Keskimäärinhan opiskelijoilla nousee noin 60 euroa kuukaudessa tämä tuki, ja kaiken kaikkiaan erityisesti yksin asuvista opiskelijoista 81 prosentilla opiskelijoista tuki nousee. Häviäjiä ovat tässä muutoksessa erityisesti pariskunnat, joitten yhteenlasketut tulot ovat niin suuret, että he eivät tukea tarvitse. Minun mielestäni on oikein ja sosiaalisesti oikeudenmukaista, että niille, joilla on tuloja omasta takaa, ei sitä tukea niin paljon anneta, vaan se tuki kohdennetaan jatkossa enemmän niille, jotka enemmän sitä tukea tarvitsevat.

Ongelmana tässä muutoksessa, ja ketkä pitää huomioida, ovat esimerkiksi kimppakämpässä asujat. Heidän pitää jatkossa, että saavat tämän tuen paremmin itselleen, olla erillisellä vuokrasopimuksella jokainen. Sitten on nämä perheelliset opiskelijat, joilla tässä muutoksessa keskimääräinen menetys on 27 euroa kuukaudessa ja noin 40 euroa kahden huoltajan perheessä, ja heitä ajatellen huoltajakorotus on tärkeä, että tämä toteutetaan (Puhemies koputtaa) sitten opintotuki- ja asumistukimuutosten yhteydessä.

3.33 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Juuri niin, on todella tärkeää, että toteutetaan. Sisältyykö se tähän ehdotukseen, että se toteutuu? Kysymys on siitä, että jätetään tulevaisuuteen sellaista, mikä on haaveissa. On hienoa, että hallituksessa on hyvää tahtoa, mutta se ei ole toteuttamassa sitä. Nyt tämä jätetään sitten tuleville hallituksille, tuleville eduskunnille, kun tämä nyt esityksenä viedään kuitenkin hallituspuolueiden kansanedustajien voimin lävitse, mikä todellakin tarkoittaa sitä, että perheellisten opiskelijoiden asemaa heikennetään. Tätä, mitä ollaan tekemässä ja heikentämässä, nyt ei mikään prosenttiluku siitä, keidenkä asema paranee, voi vain muuksi muuttaa. Siinä mielessä, edusta-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

ja Jarva, en oikein ymmärrä tätä logiikkaa, että nyt leikataan joiltakin ja sitten jätetään toiveen varaan jotakin.

3.34 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tämän yleistä asumistukea koskevan muutoksen yhteydessä ympäristövaliokunta on todennut täällä lausumaehdotuksessaan, että "eduskunta edellyttää, että uudistuksen vaikutuksia perheellisten opiskelijoiden toimeentuloon seurataan ja sen perusteella arvioidaan mahdolliset lainsäädännön uudistamistarpeet, esimerkiksi opintorahan huoltajakorotus". Tämäkin on hyvä, mutta itse asiassa sivistysvaliokunta on sitten opintotukea koskevassa esityksessä tehnyt lausuman, että edellyttää, että hallitus harkitsee tämän huoltajakorotuksen käyttöön ottamista osana opintotukea, ja tästähän myös hallituspuolueet ovat ottaneet kantaa, että tämä tulee käsitellä ensi kevään budjettiriihen yhteydessä. Ja kun nämä opintotukeen kohdistuvat muutokset tulevat sitten ensi vuoden elokuussa voimaan, niin tässä on vielä ensi keväänä hyvinkin aikaa käsitellä tämä asia ja myöskin sitten todeta, että jos vielä joitakin muita muutoksia tarvitsee tehdä tässä opintotuki- ja yleisen asumistuen muutosten yhteydessä, niin korjataan nämä valuvirheet, mitä tässä muutosten yhteydessä tulee, ja korjataan tämä tilanne erityisesti näitten perheellisten opiskelijoitten osalta.

3.35 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Jään odottamaan ja tulen kättelemään, jos näin tulee tapahtumaan.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perusopetuslain 29 §:n, lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 28 ja 35 a §:n, oppilas- ja opiskelijahuoltolain sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 206/2016 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 18/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 18/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

3.35 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tiedän, että on myöhä, mutta aion puhua tästä esityksestä vähän pitempään, koska tämä on tärkeä kokonaisuus ja esitys on nyt ensimmäisessä käsittelyssä.

Hallitus tavoittelee tällä lakiesityksellä turhien ja päällekkäisten normien purkamista koulutuksen saralla. Normien purku on sinänsä kannatettava tavoite silloin, kun sillä tavoitellaan byrokratian keventämistä ja päällekkäisten sääntöjen karsimista. Tässä kyseisessä

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

esityksessä iso osa velvoitteista liittyy kuitenkin opiskelijoiden hyvinvointiin ja opiskelijahuoltoon. Siksi kaikkia muutoksia on harkittava tarkasti, jotta normien purku ei johda opiskelijahuollon tason laskuun tai opiskelijoiden oikeusturvan vaarantumiseen.

Hallituksen esityksessä yksi keskustelua herättänyt osa on toisen asteen rehtoreiden toimivallan lisääminen niin, että heillä olisi valta erottaa opiskelija määräajaksi. Tällä hetkellä määräaikaisesta erottamisesta päättää monijäseninen toimielin. Tämä käytäntö on kouluissa koettu kankeaksi ja hitaaksi, ja se on muun muassa vaikeuttanut kiusaamistapauksiin ripeästi puuttumista. Toisaalta erottamisessa on kyse opiskelijan kannalta todella rajusta kurinpidollisesta päätöksestä. Hallituksen esityksessä esitettiin toimivallan lisäämistä rehtoreille niin, että rehtori olisi saanut oikeuden päättää erottamisesta enintään vuodeksi. Tätä esitystä kritisoitiin monissa lausunnoissa siitä, että opiskelijan oikeusturva heikkenee merkittävästi. Olen henkilökohtaisesti tyytyväinen siihen, että sivistysvaliokunta lyhensi määräaikaa kolmeen kuukauteen. Se luo merkittävästi paremman tasapainon opiskelijan oikeusturvan kannalta.

On kuitenkin ongelmallista, että valiokunnan enemmistö päätyi sisällyttämään mietintöön lausuman siitä, että ministeriön on syytä harkita muun muassa jälki-istunnon suorittamista osana oppivelvollisuutta sekä perusopetuksen rehtorin oikeutta erottaa oppilas lyhyeksi määräajaksi. Perusopetuksen osalta on kyse vielä nuoremmista oppilaista, jotka ovat myös oppivelvollisuuden piirissä. Oppivelvollisuuden piirissä olevan opiskelijan määräaikainen erottaminen on siten nähtävä vielä rajumpana kurinpidollisena toimenpiteenä, joka vaikuttaa myös opiskelijan lakisääteiseen oikeuteen saada opetusta. Siksi en kannata toimivallan lisäämistä perusopetuksen puolella enkä pidä perusteltuna tällaisen lausuman sisällyttämistä mietintöön.

Arvoisa puhemies! Toinen epäkohta valiokunnan mietinnössä on kuraattorien kelpoisuusehtoja koskeva osa. Jostain syystä valiokunnan enemmistö päätyi valiokuntakäsittelyvaiheessa väljentämään koulukuraattorien kelpoisuusehtoja merkittävästi suhteessa hallituksen esitykseen, joka sekin tarkoitti väljennystä kelpoisuusehtoihin aiempaan käytäntöön verrattuna.

Kuraattorit ovat keskeisessä roolissa opiskelijahuollon moniammatillisessa työssä. Työntekijöiden osaamisella ja koulutuksella on opiskelijoiden kohdalla aivan yhtä iso merkitys kuin kaikkien muiden väestöryhmien kohdalla sille, miten hyvin varhainen tuki toteutuu. Erityisesti sosiaalialan ja sosiaalityön tuntemuksella on nuorten kanssa tehtävässä työssä ja opiskelijahuollossa suuri merkitys.

Kuraattorien kelpoisuusehtoja on väljennetty viime vuosien aikana. (Jari Myllykoski: No ei ole!) Kun ennen vaadittiin kuraattoreilta sosiaalityöntekijän pätevyyttä, muutettiin kelpoisuusehtoja viime kaudella niin, että jokaisessa kunnassa on oltava yksi sosiaalityöntekijän pätevyydellä työskentelevä. Kuraattorien kelpoisuudesta säädetään tällä hetkellä muuten niin, että kuraattorina voi toimia vähintään sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö eli käytännössä ammattikorkeakoulusta valmistunut sosionomi. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain säätämisen yhteydessä vuonna 2013 madallettiin toisin sanoen kuraattorin kelpoisuusvaatimusta sosiaalityöntekijästä sosionomiksi. Käytännössä näin ilmeisesti tehtiin perustellen sitä alan työvoimapulalla.

Loppuvuodesta 2015 julkaistiin STM:n soveltamisohje oppilas- ja opiskelijahuoltolainsäädännöstä. Siinä oli yllättäen uusi linjaus kuraattorien kelpoisuusehdoista. Ohjeessa todettiin, että kuraattorin tehtävään soveltuu myös alalle soveltuva yhteiskunta- ja käyttäyty-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

mistieteiden korkeakoulututkinto, johon sisältyy tai jonka lisäksi on suoritettu sosiaalityön aineopinnot. Tämä on siis väljempi määritelmä kuin laissa, mutta tämän soveltamisohjeen mukaan on tietääkseni kunnissa käytännössä tänä vuonna toimittu.

Hallituksen alkuperäinen esitys, jossa sosionomin tutkinnon suorittaneiden lisäksi olisi päteviksi katsottu myös soveltuvan korkeakoulututkinnon suorittaneet, joilla on vähintään sosiaalityön aineopinnot tehtynä, olisi mielestäni ollut hyväksyttävissä. Tällöin kelpoisuusehdot täyttäisivät jatkossa muun muassa sosiaalityötilijät, kuten sosiaalipsykologit, sosiologit sekä kehityopsykologit ja kasvatustieteilijät, edellyttäen, että he ovat suorittaneet vähintään sosiaalityön aineopinnot. Viime kädessä työnantaja arvioisi työntekijän koulutuksen soveltuvuuden tehtävään.

Valiokunta päätyi kuitenkin väljentämään kelpoisuusehtoja vielä hallituksen esitystä enemmän nostaen rinnalle myös henkilöt, joilla on vähintään kahden vuoden työkokemus kuraattorin tehtävistä tai vastaavasta sosiaalialan tehtävästä. Mielestäni näin merkittävä väljennys ei ole hyväksyttävissä, enkä pidä perusteltuna kelpoisuusehtojen madaltamista niin, että ei enää asetettaisi mitään koulutuksellisia vaatimuksia tehtävään lainkaan. Kyse on sosiaalialan ja nuorten hyvinvoinnin kannalta merkittävästä työstä.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Opiskelijahuolto on oleellinen osa kouluissa tehtävää moniammatillista työtä nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Siksi tulee maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteydessä varmistaa, että koulupsykologit ja kuraattorit jatkossakin ovat kuntien palkkalistoilla osana sivistystoimen muodostamaa kokonaisuutta.

Lopuksi, arvoisa puhemies, varmuuden vuoksi esitän vielä tässä yhteydessä, että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina, paitsi 4. lakiehdotuksen 7 § poistetaan ja että valiokunnan lausumaehdotus hylätään. Nämä esitykset sisältyvät myöskin valiokunnassa jätettyyn vastalauseeseen.

3.43 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Käytävä keskustelu kuraattoreista ei tietysti ole juurikaan nyt niin ajankohtainen kuin se oli viime kaudella, jolloin näitä vaatimuksia siltä osin nostettiin, että niille, jotka ovat kuraattoreina toimineet yli viisi vuotta, mahdollistettiin sillä koulutuspohjalla, joka normaalisti oli sosiaalityöntekijä, se, että he saivat pitää oman työnsä eli toimia kuraattoreina, mutta heiltä vietiin mahdollisuus tämän oman kokemuksensa perusteella vaihtaa työpaikkaa, jolloinka heille edellytettiin sitten ammattikorkeakoulututkintoa sen lisäksi. Sitä vastoin samassa yhteydessä heiltä, jotka olivat olleet kaksi vuotta tai vähemmän kuraattorin tehtävässä samalla kokemuksella, edellytettiin siirtymäajan jälkeen ammattikorkeakoulututkintoa. Ja oltiin tilanteessa, jossa aikuis-koulutuspaikkoja ei Suomessa ollut niin, että työpaikalla olisivat nämä henkilöt voineet pätevoitää ammattikorkeakoulututkintoon — Seinäjoella muutama paikka oli näille aikuisopiskelijoille, joittenka olisi ollut mahdotonta tavallaan työn ohessa saada tämä pätevyys, kun aiemmin tällaisissa yhteyksissä, missä on ammattipätevyyksiä nostettu, ollaan mahdollistettu, että työn yhteydessä voidaan hankkia se ammatillinen pätevyys. Tämä jäi viime kaudella tekemättä, ja nyt me olemme tässä, ja osaltani olen niin ja näin, tämän esityksen takana ja vastaan.

3.45 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Ihan muutama asia tähän mietintöön liittyen.

Ensinnäkin, aivan niin kuin täällä edustaja Andersson totesi, on todella tärkeää, että sote-uudistuksessa oppilashuoltoon liittyvät kysymykset saavat pysyä siellä kuntatasolla ja lähellä koulua, koska nämä ihmiset työskentelevät, niin koulukuraattorit kuin koulutervey-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

denhoitajat ja muut oppilashuollossa mukana olevat, juuri koulumaailmassa ja oppilaitten kanssa, joten näitten erottaminen hallinnollisestikaan jonnekin maakunnallisille sote-alueille tuntuisi hyvin kummalliselta ratkaisulta.

Sitten lukion yksikköhintoihin. Tässä on huomattava se, että meillä tällä hetkellä Suomessa lukiossa tapahtuu valtavan suurta alueellista eriytymistä ja aika monessa kunnassa järjestetään niin sanottuja puolikaskursseja oppilaille, koska säästetään siellä, missä tavallaan vähiten on kärsijöitä, elikkä esimerkiksi erilaisten kielten valinnaisten ryhmien oppilaat saattavat joutua siihen tilanteeseen, että heillä on puolet siitä kurssista lähiopetusta ja toisen puolen he saavat sitten itseksensä opiskella. Ehkä jonkun reaaliaineen kohdalla tämän vielä ymmärtäisi, mutta silloin, kun puhutaan vaikkapa kielten ääntämisestä tai muutoin vähän harvinaisempien kielten opiskelusta, niin tuntuu, että tässä kyllä oppilaat asetetaan hyvin eriarvoiseen asemaan riippuen, mistä päin Suomea tulevat, kuinka varakkaasta kunnasta ja mistä kunta lähtee sitten näitä säästöjä hakemaan. Tietysti siellä taustalla ovat nämä hallituksen yksikköhintoihin liittyvät säästötoimenpiteet.

Kurinpidoillisiin toimenpiteisiin: on hyvä, että valiokunnassa on otettu siihen kantaa ja todettu, että tätä tulee nyt varmasti selvittää kokonaisuutena ja miettiä sitä, mutta kaiken kaikkiaankin täytyy sanoa, että koulumaailmassa tänä päivänä tapahtuu kyllä hyvin monenlaista kiusaamista ja se liittyy aika paljolti myöskin uusiin teknisiin apuvälineisiin (Puhemies koputtaa) ja somessa olemiseen.

3.47 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Aivan, kuten tässä edellä on kuvattu, niin on erityisen tärkeää, että oppilashuolto jää kuntiin myös sote-uudistuksen jälkeen ja se, että kuraattorien pätevydestä pidetään huolta. Kuraattorien suositeltu oppilasmäärä tulisikin muuttaa samaksi kuin psykologien ja seurata sitä, että nämä toteutuvat.

Ilmeisesti tätä kuraattorien pätevyysheitojen heikentämistä on perusteltu ainakin osittain sillä, että kuraattorien saatavuuteen liittyy mahdollista vajetta, mutta se tulisi sen sijaan korjata sillä, että koulutuspaikkoja lisätään, kuin sillä, että kelpoisuutta väljennetään.

Sitten tämä yksi iso kysymys, mikä tässä nousee, on rehtorien toimivallan lisääminen, se, kuka saa erottaa oppilaan koulusta. On hyvä muistaa, että kolme kuukautta on valtavan pitkä aika nuorelle ja sillä voi olla kyllä merkittäviä vaikutuksia nuoren tulevaisuuteen luoden riskin myös syrjäytymiselle. Silloin kun tästä nykyisessä järjestelmästä, missä on kuitenkin useampijäseninen toimielin, siirrytään yhden henkilön tekemään päätökseen, niin oppilaan oikeusturva kyllä vaarantuu, ja on hämmästyttävää, jos luodaan sellaisia tilanteita, että käytännössä tämä oppilaan oikeusturva varmistettaisiin ensisijaisesti tuomioistuimessa, koska valittaminen päätöksestä onnistuu vain hallinto-oikeuteen.

Paljon puhutaan siitä, että kuria pitäisi kouluissa lisätä, mutta kaikkein tärkeintä olisi kiusaamiseen puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja huolehtia ennalta ehkäisevistä toimista sen suhteen. Siinä vaiheessa, kun joudutaan kurinpidoillisiin toimiin, niin ollaan kyllä jo todella jälkijunassa.

3.50 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Aamu sarastaa, keskityn ihan olennaiseen, kahteen asiaan.

Toinen on jo keskustelussa vahvasti tullut esille, tämä kuraattorien pätevyys ja koulutustaso. Tässä sosialidemokraattien, vihreiden vastalauseessahan — kokouksesta oli hyvän työesteen vuoksi silloin poissa vasemmistoliiton edustaja, valiokunnan jäsen Li Andersson, joka nyt esitti tämän vastalauseemme mukaisen muutosesityksen, jota kannatan

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

— todetaan näin: "On syytä todeta, että oppilaan perusoikeutta saada laillistetun sosiaalialan ammattihenkilön palveluja ja tietoa sosiaalipalveluista oppilaitoksissa ei saa heikentää. Niin kuraattori kuin vastaava kuraattorikin joutuvat molemmat kohtaamaan vaikeasti oireilevia ja huonoissa olosuhteissa eläviä lapsia ja nuoria. Tämän vuoksi on tärkeää, että jokaisella kuraattorin tehtävissä toimivalla on riittävä kelpoisuus, eli soveltavien korkeakouluopintojen ohella myös sosiaalityön aineopinnot ovat tarpeelliset." Emme siis todellakaan hyväksyneet sitä, että kun hallituksen esitys jo loivensi näitä pätevyysvaatimuksia, niin niitä vielä sitten höllennettiin, se ei käynyt meille.

Toinen asia sitten liittyy tähän lausumaesitykseen, joka tuli jossain määrin pususta aiwan valiokuntatyöskentelyn loppuvaiheessa. Toki asiaan oli viitattu, mutta mielestämme sivistysvaliokunta ei riittävän perusteellisesti käynyt lävitse sitä, että peruskoulun, oppivelvollisuuskoulun, rehtorin oikeutta erottaa oppilas hyväksyttäisiin. Siis me olimme ja olemme sitä mieltä, että oppivelvollisuuskoulun tehtävä on antaa ne kasvatukselliset ja tiedolliset taidot, jotka peruskoulun tehtävään kuuluu. Sivistysvaliokunta oli jo aiemmin ottanut tähän kantaa kokouksessaan vuonna 2013 — sivistysvaliokunnan mietintö numero 10: "Valiokunta toteaa, että jälki-istuntojen suorittaminen ei kuulu oppivelvollisuuden suorittamiseen, vaan vain opetus ja opetuksellisten tavoitteiden saavuttamatta jääminen voi olla esteenä seuraavalle luokalle siirtymisessä tai päättötodistuksen saamisessa."

Minä nyt kysyn näin, että kun on annettu ymmärtää, että peruskoulun päättää muutamia lapsia niin, että heillä on kymmeniä, joillakin jopa satoja jälki-istuntoja suorittamatta, niin ovatko nyt sitten rehtori ja eri toimielimet ajan tasalla, jos annetaan lasten vain kerätä uudestaan ja uudestaan suorittamattomia jälki-istuntoja. Ja minä vastaan, että eivät ole, tietäen kuitenkin sen, että tämän päivän koulujen ongelmat eivät ole helppoja. Olin silloin opetusministeri, kun muutettiin tätä koulujen työrauhalakia. Toin sen hallitusohjelman ulkopuolelta, jolloin muun muassa kasvatustieteiden nostettiin lain tasolle. Näitä tavallaan kurinpitovälineitä pitää myös aktiivisesti käyttää eikä seurata katseella. Mikä ratkaisu se on, jos me erotamme lapsen koulusta rehtorin päätöksellä? Lopetan tähän.

3.54 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Ennen kaikkea nyt näihin kuraattoreihin ja koulupsykologeihin sen verran ottaisin kantaa, että olen tätä ollut sivistysvaliokunnassa käsittelemässä. Kokemus reaali maailmasta on se, että esimerkiksi meillä Kainuussa jo maakunnallisen soten myötä koulupsykologit ovat toimineet soten alla ja maakunnallisesti. Siellä on pidetty hyvänä sitä. Se on myös yksi mahdollinen vaihtoehto, että on maakunnallinen työnantaja. Soten alla toimivat koulupsykologit kokevat tämän yhteistyön hyvänä, ja he ovat silti tiiviissä yhteistyössä koulujen ja kuntien kanssa siinä työyhteisössä toimien. Näitä koulupsykologeja on myös saatu paremmin rekrytoitua, kun tiedämme, että heistä on merkittävä pula. Tiedämme myös, että koulupsykologien kesken esimerkiksi valtakunnallisesti on tästä erilaista näkemystä. Mutta kun monessakaan maakunnassa ei nyt juuri ole tätä kokemusta muualla kuin Kainuussa tällä hetkellä ja siellä on tästä ollut positiivisia kokemuksia, niin en myöskään rajaisi tiukasti sitä, että mikä se on tämä mahdollinen työnantaja sitten, mikä mihinkin alueelle parhaiten sopii. Kainuussa on sopinut se, että siellä on ollut tämä Kainuun sote työnantajana ja he ovat toimineet siinä sitten niin kuin työntekijänä siinä yhteisössä, silti tiiviissä yhteistyössä kuntien ja koulujen kanssa.

Kuraattorien osalta on todettava, että täällä esityksessähän on todettu tästä kuraattorien osaamisesta, että asiantuntijakuulemisesta tuli esille, että käytännössä muun soveltuvan tutkinnon suorittaneiden kuraattorien osaamisesta on yhtä hyviä kokemuksia kuin vaati-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

van sosiaalialan koulutuksen saaneiden tekemästä työstä. Ja tähän viitaten ja kokemuspohjaan perustuen näitä pätevyysvaatimuksia muutetaan, jotta saataisiin riittävä määrä näitä auttavia ihmisiä nuorten lähelle.

3.57 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Varmuuden vuoksi vielä, että kannatan edustaja Li Anderssonin ehdotusta siitä, että lakiehdotukset hyväksytään muuten valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi 4. lakiehdotuksen 7 § poistetaan ja samoin lausumaehdotus hylätään. Siis kannatan tätä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perustulokokeilusta sekä tuloverolain 92 §:n ja ennakkoperintälain 17 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 215/2016 vp

Lakialoite LA 103/2016 vp

Toimenpidealoite TPA 56/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 42/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 42/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

3.57 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Kello on pian neljä, joten vain muutama ajatus perustulokokeilusta.

Lähtökohtaisesti kannatan perustulokokeilun suorittamista ja sosiaaliturvan muuttamista osallistavaksi ja työhön kannustavaksi, kuten tietysti myös byrokratian vähentämistä ja etuusjärjestelmän yksinkertaistamista. Näitä tavoitteita ei kuitenkaan pystytä nyt esitetyllä mallilla saavuttamaan. Laajasti toteutettuna tämä perustulokokeilu on epärealistinen, se toisi 11 miljardin euron alijäämän. Mallilla ei voida kunnolla selvittää perustulon työllisyysvaikutuksia, eikä koeasetelmaa voida myöskään kutsua kunnolla edes perustulokokeiluksi. Se ei pura kannustinloukkuja.

Kaiken kaikkiaan sanottakoon, että nyt esitettävään kokeiluun suhtauduttiin erittäin kriittisesti myös monissa valiokuntaan tulleissa lausunnoissa ja asiantuntijalausunnoissa tullut viesti osoitti selkeästi, että nyt ehdotetulla kokeilulla ei saada selville vastauksia niihin kysymyksiin, jotka ovat välttämättömiä perustulon laajemmalle toteuttamiselle. Voikin kysyä, miksi näin ollen toteuttaa koe, jonka lähtöasetelmien perusteella jo voidaan todeta, että kokeen käytännön hyöty on pieni eikä se pysty edes teoriassakaan, lähtökohtaisestikaan, vastaamaan asetettuihin tavoitteisiin.

KD on jo aiemmin esittänyt kannustavan perusturvan mallia. Isossa-Britanniassa käytössä oleva ja siellä jo laajennettu universal credit -malli on malli, joka sovitaa yhteen sosiaaliturvan ja palkan, niin että työn vastaanottaminen on aina kannustavaa. Sen takia tu-

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

lenkin esittämään, että hallituksen esittämä perustulokokeilumalli hylätään ja että hallitus kiirehtii kansallisen tulorekisterin toteuttamista, jotta voidaan myöhemmin toteuttaa kehittyneemmät mallit: KD:n kannustavan perusturvan malli (Puhemies koputtaa) ja negatiivisen veron malli, joista saadaan todellista hyötyä.

4.00 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Toisessa käsittelyssä KD tulee tosiaan esittämään tämän hallituksen esityksen hylkäämistä ja myöskin sitten lausumaa, joka liittyy siihen, että olisi järkevää tässä tilanteessa odottaa sinne vuoteen 2019, kun saadaan tuo kansallinen tulorekisteri aikaiseksi, ja silloin päästään kokeilemaan sellaisia perustulomalleja, jotka ovat oikeasti kannustinloukkuja purkavia ja jotka ovat myöskin sitten selkeästi henkilöittien elämäntilannetta parantavia. Kristillisdemokraattien oma malli on tässä, kuten edustaja Tanus täällä jo aiemmin mainitsi, tämä universal credit -malliin pohjautuva kannustava perusturva, jossa todellakin sosiaaliturvaetuudet ja myöskin sitten palkkatulo sovitetaan yhteisessä, ajantasaisessa tulorekisterissä yhteen, ja kun huomioidaan verotus ja sitten myöskin näitten sosiaalietuuksien pienentyminen, niin työn vastaanottamisesta jää aina enemmän käteen kuin mitä sitten menettää näitten sosiaaliturvaetuuksien ja verojen mukana.

Todellakin tämä malli on Isossa-Britanniassa ollut kokeilussa, ja se on tuottanut siellä hyviä tuloksia, ja siinä mielessä on harmillista, että hallitus nyt pistää sitten 20 miljoonaa tällaiseen kokeiluun, joka ei tule monestakaan eri syystä antamaan luotettavaa kuvaa siitä, miten tämä tällainen perustulomalli toimii ja minkälaisia vaikutuksia sillä on.

Oikeastaan nyt ihan viime aikoina on herännyt keskustelu vielä siitä tilanteesta, että tähän perustulokokeeseen liittyy tämmöinen aika kummallinen koeasetelma. Tuossa sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen mietinnössään todetaan, että kohderyhmään valittu henkilö ei voi kieltäytyä kokeiluun osallistumisesta. Sen sijaan hän on vapaa valitsemaan, jatkaako hän työvoimahallinnon asiakkaana ja hakeeko työttömyysetuutta vaiko ei. Ja tämä tulee aiheuttamaan sen, että itse asiassa tämä henkilö ei välttämättä olekaan tämän pelkän 560 euron varassa, vaan hän, jos ymmärtää ja osaa, voi hakea sen päälle sitten näitä erilaisia muita sosiaalietuuksia. Toisaalta jos hän ei ymmärrä hakea niitä, hänen elämäntilanteensa saattaa, etenkin perheellisellä, hyvinkin huonontua. Ja siinä mielessä voisi sanoa, että tämä on melkoinen negatiivinen lottoarvonta, koska on sanottu, että arvan perusteella otetaan noin 2 000 työtöntä tähän kokeiluun, ja voi sanoa, että siinä pahimmassa tapauksessa melkoinen musta pekka saattaa jäädä käteen sitten, kun tämän kokeilun piiriin tulee.

VATTin ylijohtaja Anni Huhtala on arvioinut, että tämä lapsikorotusten puuttuminen, jos ei näitä ymmärrä hakea, pitkälti mitätoi kokeen lapsiperheiden osalta. Ja samaa on myöskin todentanut Nordean yksityistalouden ekonomisti Olli Kärkkäinen. Ja myöskin sitten työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja Tarja Filatov on jo julkisuudessa arvioinut, että tästä syystä todennäköisesti perheelliset rajautuvat tämän kokeilun ulkopuolelle. Ja siinä mielessä tuntuu harmilliselta, että hallitus on tosiaankin lähtemässä nyt senttyliseen kokeiluun ja viemään senttyylistä kokeilua eteenpäin, jossa jo lähtökohtaisesti on näin suuria ristiriitoja ja myöskin että ihmisen elämäntilanne saattaa tämän kokeilun piiriin joutuessa huonontua siitä, mitä tällä hetkellä on. Toivoisinkin, että täällä vielä eduskunta vakavasti pohtisi, voimmeko me todella velvoittaa ihmisiä osallistumaan tämän tyyppiseen kokeiluun, joka saattaa jättää heidän elämäntilanteensa nykyistä heikompaan.

Ja niin kuin tuolla totesin, toisessa käsittelyssä tulemme sitten esittämään nämä KD:n hylkäysvaihtoehdot ja myöskin sitten lausuman.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

4.04 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tällä perustulokokeilulla halutaan arvioida sitä, miten sosiaaliturvaa voitaisiin uudistaa ja miten työn tekemiseen liittyviä kannustinloukkuja voidaan pienentää ja vähentää. Kuitenkin nyt tässä hallituksen esityksessä perustulokokeilusta on paljon sellaisia ongelmia, joista jo nyt oikeastaan voi sanoa, että näiden asioiden testaamiseksi tämä malli ei ole kovinkaan hyvä. Itse tässä valiokunnan lausunnossakin todetaan, että esimerkiksi näitten kannustinloukkujen vaikutusten selvittämiseksi tämä rajausta, mikä hallituksen esityksessä on, on erittäin ongelmallinen.

Me vihreät olemme sitä mieltä, että perustulon kokeileminen on välttämätöntä, mutta kun sitä kokeillaan, se pitäisi tehdä niin, että me todellakin saamme siitä sitten jatkoselvityksen kannalta yleistettävää ja käyttökelpoista tietoa. Tässä hallituksen esityksessä ongelmana on, että tämä rajoittuu nyt vain käytännössä työmarkkinatuen saajien työssäkäynnin lisäämiseen eikä näistä kannustinloukuista saada kunnollista selvyyttä, ja toisaalta, niin kuin tässä edellä edustaja Essayah kertoi, tässä nyt arvotaan mukaan sellaisia ihmisjoukkoja, jotka käytännössä varmastikaan eivät sitten lähde tähän mukaan, niin että tämä kokeilujoukkokin on todella vähäinen.

Me vihreät olemme sitä mieltä, että perustulo ansaitsisi mahdollisimman hyvän kokeilun ja silloin siitä pitää tehdä riittävän kattava ja laadukas ja siihen kokeiluun täytyy myös varata riittävästi aikaa. Tämä kaksi vuotta, mikä on esitetty tässä hallituksen mallissa, ei ole siihen riittävä. Niinpä me esitämme, että tämä lakiehdotus hyväksytään muutettuna lakialoitteen LA 103/2016 mukaisesti eli otetaan tämä lakialoite 103/2016 tämän kokeilun pohjaksi.

Tässä kokeilussa kesto laajennettaisiin kaksivuotisesta kolmivuotiseksi, ja esitämme siihen myös 10 miljoonan euron vuosittaista lisärahoitusta, jotta tämä voidaan tehdä. Kokeilun otantaa laajennetaan sekä määrällisesti että laadullisesti. Näin me saamme mukaan ihmisiä erilaisista elämäntilanteista, erilaisissa työmarkkinatilanteissa, huomattavasti taustoiltaan laajemmin valikoitunutta ja tilanteiltaan monipuolisemman joukon ihmisiä. Tällöin myös nämä tulokset, joita kokeilusta voidaan saada, vastaavat enemmän sitä todellisuutta, millaisia vaikutuksia perustulolla voisi olla ihmisen käyttäytymiseen. Sen takia tässä meidän mallissamme tässä kokeilussa olisi työttömien lisäksi myös pienituloisia palkansaajia, pienituloisia yrittäjiä, freelancereita ja itsensätyöllistäjiä. Erillisellä asetuksella voitaisiin säätää sitten sosiaaliselle asemalle, työmarkkina-asemalle sekä tulolle ja varallisuudelle erilaisia edellytyksiä. Mutta tässä meidän mallissamme pystyisimme laajentamaan todellakin tätä kokeilua kolmevuotiseksi ja saisimme kokeiluun 3 500 henkeä mukaan, jolloin puhutaan jo sen suuruudesta joukosta, että varmasti voidaan saada myös yleistettäviä tuloksia.

Yksi merkittävä ero tässä meidän mallissamme on se, että me lisäisimme tähän kokeiluun tämän puuttuvan verotuselementin, joka tekisi kokeiluasetelmasta realistisemman ja vähentäisi myös kustannuksia. Olisi keskeistä saada kokeilussa kerättävät verot palautettua kokeilubudjettiin: näin se myös muistuttaisi sellaista järjestelmää, mikä olisi myös hinnoiteltua toteuttamiskelpoisempi ja mikä vastaisi kaiken kaikkiaan enemmän todellisuutta kuin tämä hallituksen nyt esittelemä perustulokokeilumalli.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja, minä pyydän varmistamaan, koskiko esityksenne käsittelyn pohjaa.

Kyllä.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kyllä, kiitoksia.

4.09 Antero Vartia vihr: Arvoisa herra puhemies! Kannatan tätä edustaja Mikkosen esitystä. Todettakoon, että jos näitä resursseja jostain halutaan hakea, niin uskoisin, että puhemieskin voisi kannattaa vaikka sitä, että vähennettäisiin rahoja hieman tuosta päästökauppakompensaatiosta, jonne nyt on kuitenkin kaavailtu 40 miljoonaa, niin saataisiin sieltä lisää resursseja toteuttaa kunnollinen perustulokokeilu, joka tulee muuttamaan ajattelutapaa. Jos me siinä onnistuisimme, niin se olisi varmasti hyvä edellytys menestykselle Suomessa.

Tässä vaiheessa toivotan oikein hyvää yötä ja kiitos päivästä.

4.10 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! On todella harmi, että tätä periaatteessa ja käytännössä erittäin tärkeää hallituksen esitystä perustulokokeilusta käsitellään nyt aamulla kymmentä yli neljä. Olen tämän 14 tuntia kestäneen istunnon aikana lukenut tämän sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen mietinnön koskien perustulokokeilua ja tuloverolain ja ennakoperintälain muutosta — koko laajan mietinnön lävitse. Se kyllä kertoo sen, kuinka vaikeasta ja moninaisesta esityksestä ja kokeilusta on kysymys. En käy sitä nyt tietystikään tähän kellonaikaan sen enemmän lävitse. Pari kolme reuna-merkintää vain.

Tähänhän voisi suhtautua varsin kriittisesti, mutta on tämä tyhjää parempi, koska me kaikki tiedämme, että lähitulevaisuudessa ja pitkällä aikavälillä ajateltuna tietyn tyyppisillä perustulomalleilla on kiistatta objektiivista kysyntää ehkä yhteiskunnallisen tasa-arvon ja sosiaalisen osallistumisen näkökulmasta. No, tämän kokeilun lyhyt aika, 2 vuotta, on tietysti ongelmallinen.

Sitten eräs sellainen yksityiskohta, joka minua on kiinnostanut perustulo- ja kansalaispalkkakeskustelun aikana, on se, että tässä hallituksen esityksessä on ikäraja 25—58 vuotta. Minä olen itse suhtautunut erittäin varauksellisesti ja kielteisesti siihen, että minkäänlainen kansalaispalkka tai perustulokokeilu kohdentuisi siis nuoriin ihmisiin. Ei missään tapauksessa peruskoulusta perustulolle. Ja itse asiassa tämä ikäraja, 25 vuotta, on mielestäni liian alhainen. Sitä nyt tässä yhteydessä en lähde sen enemmän perustelevaan.

Tämä ehdotettu osittaisen perustulon malli, joka korvaa työmarkkinatuen ja työttömyysturvan peruspäivärahan — sitten se nettomäärä 560 euroa kuukaudessa ja että sitten ei aiheudu heikennyksiä, jos ottaa töitä, tai jos saa lisäansiotuloja, niin se ei leikkaa tätä — on mielenkiintoista nyt sitten nähdä. Mutta aivan niin kuin tässä mietinnössä todetaan, kyllähän niitten johtopäätösten suhteen sitten 2 000 hengen kohderyhmän kautta, kaksi vuotta ja näin, saa olla vähän ihan tieteellisessäkin mielessä aika tarkka ja huolellinen.

Seurataan mielenkiinnolla.

4.13 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tästä perustulokokeilusta on mukava kuulla myös kannustavia puheenvuoroja ja erilaisia esityksiä mallin toteuttamiseksi. Siinänsä ollaan yhtenäisesti sitä mieltä, että asiaa on kuitenkin hyvä kokeilla.

Köyhyystutkija Heikki Hiilamo eli Helsingin yliopiston sosiaalipolitiikan professori on pitänyt tätä asiallisena ja hyvänä kokeiluna, ja tällä on hyvä aloittaa perustuloa kohti eteneminen. Hän on todennut nimenomaan, että on hyvä tästä aloittaa ja laajentaa sitten kokeilua. Nyt kokeillaan nimenomaan työttömiä koskevaa perustuloa, ja sitten tätä voitaisiin laajentaa myöhemmin opiskelijoihin. Tällä hetkellä meillä esimerkiksi on jo olemassa eläkeläisen perustulo eli takuueläke. Perustulohan siis koostuu erilaisista osista. Se ei ole

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

mikään yksittäinen järjestelmä. Nyt näitä hyviä kokemuksia sitten saadaan. Ennen kaikkea tärkeintähän on se, että etsitään keinoja työssäkäynnin lisäämiseen, ja siksi työttömät ovat tässä nyt ensimmäisenä ja heiltä tämä sanktio nyt sitten poistuu. Eli aina kannattaa töitä ottaa vastaan, tähän tähdätään.

Tietysti malli ei ole valmis ja perustulosta voidaan saada selkoa vasta sen jälkeen, kun tosiaan näitä ideoitaan ja näitä konkreettisesti kokeillaan. Sen jälkeen, kun kokeilua on toteutettu, voidaan valita sopivaa mallia ja miettiä sitten eteenpäin. Mutta tärkeintä on se, että lähdetään liikkeelle ja päästään puheista tekoihin monen vuosikymmenen keskustelun jälkeen.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 250/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 26/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 250/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle puolustusmateriaalialan pohjoismaisesta yhteistyöstä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä laiksi puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta pohjoismaiden välillä tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 253/2016 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 3/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 253/2016 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä

Hallituksen esitys HE 204/2016 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 20/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 204/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisistä kirjastoista ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 238/2016 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 21/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 21/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

4.16 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Tämä erinomaisen hyvin valmisteltu ja hyvä hallituksen esitys olisi ansainnut laajemman ja perusteellisemmän keskustelun lain ykköskäsittelyssä, enkä rupea sitä nyt tässä ikään kuin korvaamaan.

Kaksi asiaa kuitenkin haluan nostaa tästä esille:

Tämän lain tavoite ja yleisen kirjaston tehtävät on modernisoitu tähän päivään ja isänmaamme tulevaisuutta ajatellen. Lain tavoite on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, yleisten kirjastojen tehtävien yhteydessä tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Sitten sivistysvaliokunta teki viisaudessaan yhden merkittävän lisäyksen tähän hallituksen sinällään hyvään esitykseen: Sinne lisättiin ihan pykälätasolle se, että koulukirjastojen roolia niin kouluissa, päiväkodeissa kuin muissakin pitää lisätä ja vahvistaa, ja pidimme sitä erittäin tärkeänä. Valiokunta korostaa päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten yhteistyötä kirjastojen kanssa, ja sitten ehdotamme tähän liittyvää pykälämuutosta, joka varmaan sitten ohjaa kuntatasolla koulujen toimintaa nykyistäkin aktiivisemmin kirjastopalvelujen käyttämiseen. — Että näin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 238/2016 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun lain 3 ja 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 236/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 32/2016 vp

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 236/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntalain 150 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 212/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 24/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 212/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arpajaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 132/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 132/2016 vp sisältyvät 1.—26. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain 193 §:n ja 197 §:n 2 momentin muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 234/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 15/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 234/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luotsauslain ja alusliikennepalvelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 207/2016 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 26/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 207/2016 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenneturvasta annetun lain muuttamisesta ja laiksi tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta

Hallituksen esitys HE 240/2016 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 27/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 240/2016 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 195/2016 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 19/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 195/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Suomen metsäkeskuksesta annetun lain ja Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 223/2016 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 21/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 223/2016 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista sekä varhaiskasvatuslain 13 §:n ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 205/2016 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 16/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 205/2016 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle eläketukilaiksi ja laiksi tuloverolain 63 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 226/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 37/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 226/2016 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 230/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 38/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 230/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 182/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 39/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 182/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 225/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 41/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 225/2016 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain, valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 b §:n ja valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 243/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 28/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 243/2016 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

31. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Innovaatiorahoituskeskus Tekesistä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 248/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 30/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 248/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

32. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 197/2016 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 14/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 197/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 131/2016 vp

33. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 13.12.2016 klo 9.30. Täysistunto lopetettiin klo 4.27.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen